

Bakalářský studijní program: **Ekonomika a management**

Studijní obor: **Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb**

Vliv náboženství na sociální problematiku - přístup a řešení sociální problematiky v islámu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor: **Jitka STAŠKOVÁ**

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Milan VENCLÍK

Znojmo, 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci „Vliv náboženství na sociální problematiku – přístup a řešení sociální problematiky islámu“ vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu i další prameny jsem řádně označila a uvedla v seznamu použitých zdrojů.

Ve Znojmě, dne 4. 4. 2012

Jitka Stašková

.....
Jitka Stašková

Poděkování

Při této příležitosti děkuji panu Venclíkovi, vedoucímu bakalářské práce, který mi v průběhu psaní práce poskytoval cenné rady. Další poděkování patří panu Valehrachovi, pastorovi křesťanského sboru Znojmo, za jeho ochotu, kdy mi ve svém volném čase vysvětlil podrobně, přesto srozumitelně posloupnost judaismu, křesťanství a islámu.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Jitka STAŠKOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb
Název	Vliv náboženství na sociální problematiku - přístup a řešení sociální problematiky v islámu
Název (v angličtině)	The influence of religion on social issues - attitude to and solving social problem in Islam

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Cílem práce je shrnutí odborných poznatků o aktuálním působení muslimů v Evropě a doporučení pro úspěšnost integračního procesu muslimů do evropské společnosti.

Postup práce:

1. Seznámení se se sociologickou literaturou a literaturou zaměřenou na islám.
2. Popis současného zastoupení jednotlivých náboženství a ateismu ve světě.
3. Charakteristika islámu.
4. Provedení kvalitativního výzkumu na dané téma.
5. Analýza zjištěných poznatků a navržená řešení v oblasti integrace.

Metody: Deskripce odborné literatury, sběr empirických dat, kvalitativní výzkum, syntéza poznatků.

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. BARŠA, Pavel. *Západ a islamismus - střet civilizací nebo dialog kultur*. První vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2001. 187 s. ISBN 80-85959-96-8.
2. GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve střední Evropě: konflikt nebo integrace*. Praha: G plus G, 1999. 341 s. ISBN 80-86103-23-4.
3. HUNTINGTON, P. Samuel. *Střet civilizací. Boj kultur a proměna světového řádu*. První vydání. Praha: Rybka Publisher, 2001. 447 s. ISBN 80-86182-49-5.
4. MENDEL, Miloš; OSTŘANSKÝ, Bronislav; RATAJ, Tomáš. *Islám v srdci Evropy*. První vydání. Praha : Academia, 2007. 504 s. ISBN 78-80-200-1554-9.
5. MÜLLER, Zdeněk. *Svaté války a civilizační tolerance*. První vydání. Praha : Academia, 2005. 131 s. ISBN 80-200-1355-5.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2012

Jitka Stašková

Jitka STAŠKOVÁ
autor

Kamil Fuchs

Prof. PhDr. Kamil FUCHS, CSc.
rektor SVSE Znojmo

Milan Venclík

Ing. Milan VENCLÍK
vedoucí bakalářské práce

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na integrační proces muslimů do majoritní společnosti, respektive se zaměřuje na sociální problematiku islámu v zemích Evropy.

Teoretická část udává přehled zastoupení jednotlivých náboženství a ateismu ve světě, poté se zaměřuje na islám - jeho historii, vývoj, kulturu a nakonec se zabývá integrací.

V praktické části je představen výzkum, jeho výsledky a navrhnutá řešení z něj vyplývající, která by měla usnadnit úspěšnost integračního procesu muslimů do evropské společnosti. Důraz je kladen především na otázku, zda je integrace muslimů do evropské společnosti z pohledu občanů majoritní společnosti vůbec možná.

Klíčová slova: Islám, muslim, integrace, imigrant, majoritní společnost.

Abstract

This bachelor thesis deals with the integration process of Muslims into the majority society, it is focused on the social issues of Islam in the European countries.

The theoretical part gives an overview of the representation of individual religions and atheism in the world, afterwards it is focused on Islam – its history, evolution, culture and finally it deals with the integration.

The practical part consists of the research, its results and proposed solutions based on this research, which would facilitate the success of the integration process of Muslims into the European society. The emphasis is placed on the question if the integration of Muslims into the European society from the perspective of majority society citizens is possible.

Key words: Islam, Muslim, integration, immigrant, majority society.

Obsah

1	ÚVOD.....	8
2	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	10
3	TEORETICKÁ ČÁST	11
3.1	NÁBOŽENSTVÍ VE SVĚTĚ	11
3.1.1	Hinduismus	11
3.1.2	Judaismus.....	11
3.1.3	Buddhismus	12
3.1.4	Křesťanství.....	12
3.1.5	Ateismus	13
3.2	ISLÁM	13
3.2.1	Vznik islámu	13
3.2.2	Korán	18
3.2.3	Muslim a jeho víra	19
3.3	STATISTIKY MUSLIMŮ VE SVĚTĚ	21
3.4	INTEGRACE	24
3.4.1	Všeobecně o integraci.....	26
3.4.2	Prvky ovlivňující integrační proces	26
3.4.3	Integrační politika	30
4	PRAKTICKÁ ČÁST	32
4.1	OPERACIONALIZACE PŘEDMĚTU VÝZKUMU	32
4.2	SBĚR DAT V TERÉNU	32
4.2.1	Kvalitativní výzkum – 1. fáze výzkumu.....	33
4.2.2	Kvantitativní výzkum – 2. fáze výzkumu.....	35
4.3	PRAKTICKÝ NÁVRH ÚSPĚŠNĚJŠÍ INTEGRACE.....	59
4.3.1	Jednotný vizuální styl	59
4.3.2	Příklad ekonomického zhodnocení.....	60
5	ZÁVĚR.....	63
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
7	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK, GRAFŮ A PŘÍLOH	69
8	PŘÍLOHY	

1 Úvod

Existence náboženství provádí lidská pokolení odjakživa. Každé náboženství má své určité tradice, zvyky a je svým obsahem jedinečné. Tato náboženství můžeme uspořádat dle různých kritérií. Například dle stáří se umístí na prvním místě hinduismus, ovšem dle rozšíření zaujímá vedoucí postavení křesťanství. Můžeme říct, že všechna náboženství jsou neškodná a neznamení pro svět žádnou hrozbu. Patrně kromě islámu. Většina obyvatelstva má dojem, že islám znamená hrozbu kvůli svému radikálnímu postavení – kvůli terorismu, atentátům. Tento názor je dán nedostatkem či zkresleností informací, proto nelze být považován za zcela správný. Islám je v současnosti nejrychleji se rozšiřujícím náboženstvím a to znamená, že se s muslimy šíří rapidně i jejich kultura, která je zcela odlišná od kultur zemí západního světa. Každá kultura je zcela odlišná a může být zdrojem konfliktů. Je tedy jisté, že se muslimská kultura musí zákonitě střetnout s většinovou kulturou státu, do kterého muslimové imigrovali. Pokud se imigranti hodlají v dané zemi usadit, pak se předpokládá, že je jejich zájmem začlenit se do společnosti, avšak své kultury se samozřejmě vzdát nechtějí. K začlenění do většinové společnosti a řešení možných konfliktů, způsobených rozdílností kultur, napomáhá stát, respektive jeho integrační politika.

Jak vnímá integraci muslimů do většinové společnosti právě majorita daného státu? Jak se majorita staví k muslimům a má vůbec snahu dosáhnout nějakého společného soužití právě s imigranty islámského vyznání? Pokud ne, tak co je příčinou odporu či xenofobie právě k muslimům? Na tyto otázky se snaží bakalářská práce najít odpověď.

Bakalářská práce je rozdělena do šesti částí. První část seznamuje čtenáře obecně s náboženstvím. Zmiňuje se o čtyřech nejznámějších světových náboženstvích – hinduismu, judaismu, buddhismu, křesťanství, ale také o ateismu. Islám v této kapitole není cíleně zastoupen, jelikož je mu věnován zbytek bakalářské práce.

Druhá část je tedy věnována pouze islámu. Jeho vzniku, počátkům působení proroka Muhammada, koránu, pravidlech a tradicích muslimské víry. V této části je také zmínka o velmi diskutabilním tématu, což je postavení muslimských žen ve společnosti.

Třetí část je poté zaměřena na světové statistiky týkající se muslimů. Hovoří se zde o míře porodnosti ve vybraných státech Evropy i Ameriky v porovnání s mírou porodnosti muslimské menšiny. Tato část je velice zajímavá, jelikož se z ní dozvídáme fakt, který

si mnoho lidí neuvědomuje. A sice, že muslimové nepotřebují terorismus k rozšiřování své kultury.

Čtvrtá část je již zaměřena plně na integraci. Nejprve objasňuje pojem integrace, které prvky integraci ovlivňují, a poté se zaměřuje na integrační politiku.

V páté, praktické části, je rozepsán provedený marketingový výzkum na téma integrace muslimů. Jelikož výzkum na integraci muslimů, kde respondenty byli muslimové, byl již proveden dříve, výzkum v této bakalářské práci je zaměřen na integraci muslimů ze strany majoritní společnosti – jak právě většinová společnost vnímá integraci muslimů. Výsledky integrace jsou zde též prezentovány.

V šesté části, závěru, jsou uvedeny zjištěné poznatky a doporučení, která by mohla pomoci vyřešit nebo alespoň zmenšit některé problémy týkající se začlenění muslimů do majoritní společnosti. Také jsou zde prezentovány výsledky, které potvrzují či naopak vyvracejí názory autorů odborných publikací prezentované v teoretické části.

2 Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je poskytnutí odpovědi na otázku týkající se integrace muslimů do většinové společnosti z pohledu majority. Přesněji řečeno zjistit, jak vnímá integraci muslimů do většinové společnosti právě majorita daného státu, jaký má majorita postoj k muslimům a zda má vůbec snahu dosáhnout společného soužití s muslimy. Pokud majorita nemá zájem, tak se snažit zjistit, co je příčinou odporu či xenofobie k muslimům.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Při zpracování každé z nich byly použity jiné metody.

Teoretická část bakalářské práce je vypracována na základě četby odborné literatury a informací zjištěných již v roce 2010 na základě vypracování vlastní seminární práce ve 3. semestru studia. Velice obohacující pro pochopení problematiky náboženství byl rozhovor s panem Michalem Valehrachem, pastorem křesťanského sboru ve Znojmě, který vysvětlil posloupnost a provázanost judaismu, islámu a křesťanství. Zjištěné poznatky byly poté sesumarizovány a jsou proloženy vlastní úvahou a názory na danou situaci. Odborná literatura zahrnovala jak knihy, žurnál, tak i elektronické publikace, Listinu základních práv a svobod a cizojazyčnou literaturu. Pro získání informací se čerpalo nejlépe z knihy Velká kniha o islámu, naopak pro úvahu a hluboké zamyšlení sehrála velmi důležitou roli kniha Sřet civilizací – boj kultur a proměna světového řádu.

Praktická část je zaměřena na realizaci výzkumu. V zadání bakalářské práce bylo stanoveno, že bude proveden výzkum kvalitativní. Tento výzkum tedy zahrnuje praktická část. Avšak ne pouze onen. Během práce na kvalitativním výzkumu autor dospěl k závěru, že pokud má být jeho práce více objektivní a má přinést co nejkvalitnější výsledky, je potřeba výzkum rozšířit a zjistit názor na danou problematiku od více obyvatel majoritní společnosti. Proto nakonec kvalitativní výzkum posloužil jako předvýzkum a na jeho výsledcích byl poté postaven výzkum kvantitativní, který čítal rozsáhlejší počet respondentů. Pro kvalitativní výzkum byla zvolena technika skupinového rozhovoru. Pro kvantitativní výzkum byla zvolena technika písemného dotazování zprostředkovaného pomocí dotazníků.

3 Teoretická část

3.1 Náboženství ve světě

Náboženství provádí lidské životy odjakživa. Již v pradávném starověku populace věřila v různá specifika náboženství. V dnešní době tomu není jinak. I když je svět více světský, tak pro mnoho obyvatel hraje náboženství stále ústřední roli v jejich životech.

Náboženství v původním významu slova znamenalo bohoslužbu či kult. Dnes je vysvětlováno jako vztah člověka nebo společenství k určitému vyznání a pravidlům, která jsou často ztotožňována s vírou.

Následující podkapitoly jsou věnovány čtyřem nejrozšířenějším náboženstvím.

3.1.1 Hinduismus

Hinduismus je nejstarším světovým náboženstvím. Vznikl v Indii, roku 1800 před naším letopočtem, ale jeho základy nejsou s přesností potvrzeny.

Hinduismus nemá žádnou zakladatelskou osobnost, skrze kterou by bylo zprostředkováváno učení, ani žádnou hlavní posvátnou knihu. Hinduisté vyznávají mnoho božstev, ve kterých se odráží nejvyšší bůh Brahma. Brahma je absolutním duchem, který není pro lidský rozum pochopitelný. Brahma také položil základy kastovního systému, dle kterého jsou obyvatelé děleni do jednotlivých kast podle jejich zaměstnání. Kasty jsou v podstatě takové společenské vrstvy.

Hlavním bodem hinduismu je víra ve stále se opakující cyklus zrození, života, smrti a opětovného zrození. Do dalšího života vstupuje člověk reinkarnací dle toho, jak se choval v minulém životě (Keene, 2003, s. 10-14).

Hinduismus je po křesťanství a islámu třetím největším náboženstvím na světě. V roce 2010 statistika potvrdila 950 000 000 hinduistů (Hinduism: The world's third largest religion).

3.1.2 Judaismus

Judaismus je patrně nejstarším monoteistickým náboženstvím ve světě. Zástupci judaismu jsou Židé. Židé věří v jediného, věčného Boha, který stvořil vše a všemu také vládne (Keene, 2003, s. 40).

Pro judaismus jsou typické tři základní prvky – Izrael, Tóra, což je v podstatě část Bible neboli Pět knih Mojžíšových, a Bůh, který s lidmi komunikuje a který obdaroval lidstvo svobodnou vůlí a rozumem za účelem samorozhodování i jednání (Coogan, 1999, s. 16-36).

Judaismus položil základy pro křesťanství, které na judaismus navazuje. Bible se dělí na Starý a Nový zákon. Starý zákon je v podstatě judaismus, poté Bůh skrze Ježíše Krista ustanovil s lidstvem novou smlouvu a vzniklo křesťanství, tudíž Nový zákon.

Přesný počet vyznavačů judaismu není znám, ale pohybuje se kolem 0,2 % lidstva (Judaism: Beliefs, practices, Jewish-Christian relation, news...).

3.1.3 Buddhismus

V jádru buddhismu se nachází Buddha. Buddha se narodil do indické královské rodiny jako princ Siddhártha Gautama asi 486 před naším letopočtem, ale zřekl se královského života, protože toužil pátrat po koloběhu života a smrti. Velmi dlouho studoval a meditoval, až jednoho dne takzvaně procitl. Tento proces procitnutí z prince ustanovil Buddha a poté Buddha začal šířit své učení. Buddha není chápán jako bůh nebo nadpřirozená osobnost, ale jako osoba, která dokázala odpovědět na otázky spojené s problémem lidského života (Coogan, 1999, s. 164-166).

Buddhistická víra je založena v podstatě na stejném základě jako hinduismus a to na koloběhu zrození, života, smrti a dalšímu zrození. Rozdíl víry mezi buddhismem a hinduismem je v tvrzení o duši. Oproti hinduismu buddhismus zastává názor, že duše umírá s člověkem (Keene, 2003, s. 77).

Buddhismus je po křesťanství, islámu a hinduismu čtvrtým největším světovým náboženstvím. V roce 2010 dle uvedených statistik čítal kolem 376 000 000 příznivců (Buddhism, based on the teachings of Siddhartha Gautama).

3.1.4 Křesťanství

Kořeny křesťanství jsou zakotveny v judaismu. Křesťanství je soustředěno kolem života a učení Ježíše z Nazareta, který je chápán jako mesiáš, Ježíš Kristus, spasitel světa, Boží syn a samotný Bůh, který se v Kristu zjevil. Křesťanství vzniklo na území Palestiny, kde Ježíš působil. Toto působení a počátky křesťanství zachycuje Nový zákon, mladší část Bible (Coogan, 1999, s. 52-64).

Bible neboli Boží slovo, zachycuje čistou, nezkrácenou pravdu o Bohu i člověku. Autorem Bible je Bůh. Ne však ve smyslu, že by Bibli napsal, ale mluvil k různým lidem, kteří jeho slovo přijali, zapisovali a hlásali dále (Valehrach). Bible je tvořena mnoha zdroji. Bible tudíž není jedna celistvá kniha, ale soubor několika desítek knih, dopisů, které byly sepsány v rozmezí 1600 let (Fromm, 1983, s. 4-13).

Příslušnost ke křesťanství není dána původem nebo narozením, nýbrž vyznáním víry a osobním přijetím Boha jako součást života. Všichni křesťané věří v jediného Boha, vyznávají Ježíše Krista jako Spasitele a Božího syna. Bůh poslal svého Syna, Ježíše Krista, jediného spravedlivého, aby zemřel za hříchy lidí a aby lidé skrze víru v něj měli život věčný. To znamená, že hříchy lidí byly vloženy na Krista a na lidi naopak byla vložena Ježíšova spravedlnost. Pravé křesťanství není považováno za náboženství, nýbrž za opravdový vztah jedinice s Bohem (Valehrach). Křesťané očekávají druhý příchod Ježíše Krista jako soudce světa.

Křesťanství s více než 2 miliardami věřících je nejrozšířenější na světě (Christian Statistics).

3.1.5 Ateismus

Ateismus lze vysvětlit jako hluboké přesvědčení o správnosti materiálního chápání světa, které se projevuje v nesouhlasu s náboženstvím a usiluje o překonání náboženských pohledů na svět. Ateisté tvrdí, že pravdivé je pouze to, co je založeno na faktech a co je rozumově pochopitelné (Skazkin, 1979, s. 5).

Na světě je mnoho náboženství, která se dají dělit dle různých kritérií. Jak již víme, nejstarším náboženstvím je hinduismus, nejrozšířenějším křesťanství. Avšak nejrychleji se rozšiřujícím náboženstvím je islám, jehož chápání světa je zcela odlišné a zdá se, že je neslučitelné s ostatními kulturami, a proto je potřeba mu věnovat speciální pozornost. Z toho důvodu je práce zaměřena především na problematiku islámu.

3.2 Islám

3.2.1 Vznik islámu

Arabský poloostrov nikdy nedisponoval správnými podmínkami pro osídlení. Jeho geografická poloha nebyla výhodná pro zemědělství, téměř po celé oblasti se táhla holá poušť, tudíž bylo velmi složité zajistit si v této oblasti podmínky existence.

Nejdůležitějším ohniskem zájmu byla Mekka. Ležela na důležité spojnici pro Středozemní moře a křížilo se na ní mnoho obchodních cest. Nebyla středem zájmu pouze pro svoji strategickou pozici, ale také z důvodů náboženských. V Mekce stála svatyně Kaaba – svaté místo, v jehož přilehlém okolí se nesmělo válčit, a proto se tu mohli setkávat vyznavači různých náboženství, kteří by v jiném místě proti sobě vedli boje. Podle muslimů je Kaaba budova, do které vsadil archanděl Gabriel, o kterém bude zmínka později, černý kámen. Arabové ještě jako polyteisté toužili navštívit tuto budovu a políbit jej. Důležitost Kaaby je pro Araby tak silná, že i později islám přebíral její kult a z Mekky se stalo poutní místo (Warren, 2006, s. 34). Z tohoto důvodu lze nyní odpovědět na otázku, proč se muslim modlí obrácen k Mekce. Není to kvůli Mekce samotné, ale právě kvůli uctívání svatyně a touze být jí blíž.

Druhým, méně významnějším centrem byla Medina. Její poloha nebyla již tak geograficky výhodná, soustředila se spíše na vzdělanost Arabů. Právě v Medině se díky judaistům projevovaly mezi Araby první tendence k přechodu od polyteismu k uctívání pouze jednoho boha (Warren, 2006, s. 35).

Jak již bylo řečeno, Arabové byli z počátku polyteisté. Na území Arabského poloostrova žilo několik kmenů a každý měl své vlastní náboženské tradice. Každý kmen měl hlavního boha a uctíval různé věci a přírodní úkazy, ale uznával, že jiný kmen má zase svého boha a své náboženské zákony. Je tedy patrné, že předislámský polyteismus nebyl jednotvárný, ale roztržštěný. Jediným společným prvkem byly vykonávané poutě ke svatyni Kaabě do Mekky. Crofter tvrdí, že postupem času tato diferenciací začala Araby obtěžovat. A jelikož přicházeli stále více do kontaktu s judaisty při obchodních cestách, sílila mezi nimi touha mít také pouze jednoho jediného boha, který by jejich národ sjednotil. Nastal moment, kdy byli Arabové ochotni přestoupit k monoteismu (Warren, 2006, s. 37).

Muhammad a jeho prorocství

Arabové se nacházeli v situaci, kdy byli ochotni přijmout zásadní religiozní změnu, která by stmelila celý arabský kontinent a především by vytvořila jednotný náboženský celek.

Muhammad se narodil roku 570. Otec zemřel před jeho narozením a matka zemřela, když Muhammadovi byly 4 roky. O dětství Muhammada nejsou téměř žádné informace, životopisy pouze uvádí, že byl negramotný, chybělo mu vzdělání a živil se jako obchodník. V dospělosti měl Muhammad ve zvyku rozjímat a meditovat v jeskyni na hoře Hirá, kde

došlo k jeho prvnímu vidění. Životopisec Ibn Ishák líčí v Muhammadově životopisu pasáž přímé Muhammadovy výpovědi, kdy se mu zjevil archanděl Gabriel, následovně: „*Řekl mi: Přednášej! Co mám přednášet?, zeptal jsem se. A tu mě začal škrtit, až jsem myslel, že umřu. Potom mě pustil a opakoval: Přednášej. Co mám přednášet, zeptal jsem se znovu ve snaze zbavit se ho, aby mi neublížil. Řekl mi: Přednášej ve jménu Pána svého, který stvořil člověka z kapky přilnavé stvořil! Přednášej, vždyť Pán tvůj je nadmíru štědrý, ten, jenž naučil perem, naučil člověka, co ještě neuznal. A když jsem přednesl, co chtěl, nechal mě a odešel. Potom jsem se probudil a jakoby ta slova byla napsána v mém srdci. Šel jsem domů a když jsem byl na prostředku kopce, zaslechl jsem hlas z nebe, který volal: Muhammade! Ty jsi Posel boží a já jsem Džibríl. Zastavil jsem se, pozoroval jsem ho a nehýbal se ani vpřed ani vzad. A tak jsem stál bez hnutí, dokud Chalídža nevyslala muže, aby mě hledali...*“ (Warren, 2006, s. 42).

Muhammad nevěděl, zda má uvěřit a dokonce si nebyl jist svým psychickým zdravím, považoval se za blázna. Po nějaké době se se zážitkem svěřil své manželce Chalídže, která ho okamžitě přesvědčovala, že je vyvoleným Prorokem božím. Když se Muhammadova osvědčení opakovala, rozhodl se, že sdělí obyvatelstvu, co se mu přihodilo.

K jeho prvnímu osvícení došlo v roce 610, avšak vystupovat začal až v roce 613. Tři roky přemýšlel, zda je opravdu on vyvolený a sbíral odvalu, aby byl schopen poselství zveřejnit.

Zprvu Muhammad hlásal své učení pouze v rodinném kruhu, poté hlásal tajně v noci pro veřejnost ve svém domě, aby nenarušil politickou situaci v zemi. Mezi jeho posluchače patřili lidé jak z vyšších sociálních vrstev, tak i otroci. Lidé z vyšších sociálních vrstev viděli v jeho výkladu politickou moc a otroci jeho výklad chápali jako naději na lepší život. Informace o Muhammadově tajném kázání se samozřejmě dlouho neutajila, ale mekkská vysoká společnost nepřikládala k jeho myšlenkám důraz. Alespoň ze začátku. Postupem času, s rozrůstáním většího počtu Muhammadových přívrženců pochopili, že by pro ně tato situace mohla znamenat ohrožení jejich vysokých pozic. Začali Muhammada označovat za člověka pomateného. Nechtěli však rozpoutávat zbytečné zlo, tak navrhli Muhammadovi kompromis, který nepřijal. Prosili ho, aby byl tolerantní k tradičním arabským náboženstvím. Od okamžiku odmítnutí se Muhammad stal terčem útoků. Nutno dodat, že Muhammad se narodil do rodiny obchodníků, kteří patřili ve městě k vyšší vrstvě. Od okamžiku odmítnutí kompromisu z jeho strany, se vyvinul odpor vládců k jeho rodině.

Rodina byla izolována, avšak v okolních městech byla velmi vážena, a proto se hrdě postavila za Muhammada a jeho činy i přes odpor rodného města.

Situace se více vyhrotila po smrti nejváženějšího člena Muhammadovy rodiny – strýce, obchodníka Abú Táliba, který Muhammada pro svoji moc ochraňoval. V té době zemřela i Muhammadova první žena Chalídža. Po smrti strýce se novou hlavou jejich rodiny stal Abú Lahab, další Muhammadův strýc. Ten se však cítil ohrožený počínáním svého synovce a tudíž se celý rod postavil proti Muhammadovi. Muhammad byl nucen odejít z města. Přesídlil do Jathribu, kde se jeho působením zrodil skutečný počátek islámu (Warren, 2006, s. 43-46).

Působení v Medině

Muhammad přišel do Jathribu 24. září roku 622. Od tohoto dne je datován islámský letopočet. Obyvatelé uvítali proroka se vsí láskou a přijali jeho učení. Na jeho počest přejmenovali dokonce Jathrib na Medinu, což v překladu znamená Město Prorokovo. Jestliže se ale podíváme na mírumilovné přijetí proroka podrobněji, tak zjistíme, že šlo o promyšlený politický tah. Obyvatelé si byli vědomi, že tímto krokem získali trumf pro soupeření s Mekkou.

Ihned po příchodu Muhammad nezahálel a začal vykládat své učení. Velmi brzy byl v Medině založen první muslimský spolek, ve kterém se začaly formovat základní znaky, pojmy a pravidla islámu.

Muhammad při svém učení vycházel z judaismu, ze Starého zákona a tvrdil, že islám je pokračováním smlouvy, kterou ustanovil Bůh s Mojžíšem na hoře Sinaj a tím pádem je islám další vývojovou etapou judaismu. Takový fakt ovšem odmítali křesťané, jejichž víra má již Nový zákon a svoji Novou smlouvu s Ježíšem. Učení Muhammadovo bylo ohroženo. Ovšem ne na dlouho. Muhammad při svém vysvětlování sdělil, že prorokové před ním, jako byl podle něj například Ježíš, svá poselství překroutili, jelikož nepochopili správně záměr Božího sdělení nebo ještě hůře byli ovlivněni satanem. Jako důkaz uvedl, že jedině jemu byla sdělena pravda boží sesláním koránu, který zamítal jakékoliv překroucení, protože nebyl psán lidmi, nýbrž božím výrokem, který doručil archanděl Gabriel. Muhammad při svém výkladu zdůrazňoval své pochopení pro proroky, kteří pravdu překroutili, jelikož podle něj se tohoto omylu nedopustili schválně, nýbrž šlo pouze o nedorozumění. Tímto svým krokem si opět získal důvěru obyvatel a mnoho křesťanů

konvertovalo po jeho vysvětlení k islámu. Muslimové jeho zvěst islámu jako vyšší vývojové fáze judaismu pochopili jako absolutní výhru islámu nad křesťanstvím, které je podle nich nevyzrálou, ale hlavně mylnou fází, a získali tím jednou provždy pocit nadřazenosti (Warren, 2006, s. 46-49).

Tato situace mezi islámem a křesťanstvím vyvolala v Medině řadu změn a nepokojů. Moc muslimů se v Medině upevnila a muslimové vyhnali Židy z města. Náboženské napětí se začalo postupně měnit ve vidění politické moci. Byli si toho vědomi jak muslimové v Medině, tak obyvatelstvo Mekky, které uznávalo stále polyteismus. Muhammad věděl, že se Mekka cítila být ohrožena islámem a využil toho. Byl si vědom, že porážka mekkské aristokracie je jediný způsob, jak přesvědčit co nejvíce lidí, že islám je to pravé náboženství seslané Bohem a porážka Mekky bude důkazem, že Bůh existuje. Proto podnikl roku 628 Muhammad s několika tisíci muslimů pouť k mekkské Kaabě. Byli si jisti, že Mekka nebude bojovat, jelikož jak již bylo zmíněno, v okolí svatyně Kaaby jsou boje zakázané. Příchod muslimů sledovali Mekkánci z okolí. Muslimové se před Kaabou začali svolávat a modlit. Z okolí k nim přicházeli další muslimové, což velice zapůsobilo na Mekkánce a někteří ihned konvertovali. Naprostá oddanost islámu v Mekce nastala při zcela jiné situaci.

Roku 629 Muhammad přišel opět ke Kaabě, tentokrát se zástupy desetitisíců muslimů. Mekka se ihned vzdala. Muhammad byl však diplomat, nebojoval, ale poprosil Mekkánce o klíče ke svatyni. Po skončení obřadu klíče Mekkáncům vrátil a se zástupem odešel. Tím dal rozplynout stálým obavám Mekkáncům, že chce zničit jejich náboženství. Tímto Muhammadovým diplomatickým činem uznala Mekka Muhammada jako proroka a přijala islám za své náboženství (Warren, 2006, s. 55).

V březnu roku 632 Muhammad vykonal velkou pouť do Mekky, ze které stanovil přísný rituál každého muslima. Od té doby je povinen každý muslim alespoň jednou za život vykonat pouť do Mekky ke svatyni Kaabě. Tato pouť bývá nazývána také Poutí rozloučení, jelikož při zpáteční cestě Muhammad onemocněl a 6. června 632 zemřel (Warren, 2006, s. 56).

Muhammad se o rozšíření islámu zasloužil svými výklady, ale také svým inteligentním, diplomatickým a vychytralým myšlením. Z Muhammadových životopisů, jak bylo řečeno výše, se dozvídáme, že nebyl vzdělaný. Ale podle jeho promyšlených kroků lze mínit,

že Muhammad byl osobností velice inteligentní, přemýšlivou, přesvědčivou, a proto tolik úspěšnou.

3.2.2 Korán

Korán neboli Svatá kniha islámu je základním pramenem muslimovy víry. Název pochází z arabského slova *quara'a*, což v překladu znamená přednášet. Korán udává věřícímu jeho životní styl, vymezuje cestu, které se má držet po celý svůj život. Korán je chápán jako písmo zjevené pravdy, kterou Muhammadovi seslal sám Bůh prostřednictvím archanděla Gabriela.

Obsah koránu je rozdělen do čtyř okruhů a má 114 kapitol, které se nazývají súry. Jsou to v podstatě verše, které se formovaly za Muhammadova osvětlení.

Důležité je sdělit, že korán zahrnuje nejen část sdělenou Muhammadovi, nýbrž také nejvýznamnější zjevení z minulosti – zjevení Abrahamovo, Mojžíšovo, Šalamounovo i Ježíšovo. Islám tím dává jasně najevo, že Muhammadovo zjevení jakožto nejmladší je konečnou podobou zjevených pravd a s konečnou platností je islám jediným náboženstvím, jelikož ta předešlá jsou pouhou jeho částí při jeho samotném formování (Warren, 2006, s. 71).

Naskýtá se zde otázka, zda je korán pravdivý. Neexistuje však žádný důkaz, který by pravdivost koránu dokládal. Víra je totiž rozumově nepochopitelná, a proto ji vědci nedokáží ověřit ani vyvrátit. Přesto pro muslima není obtížně uvěřit v pravdu koránu. Warren Crofter ve své knize *Velká kniha islámu* dedukuje: *„Islám nemá podle koránu jiného Boha oproti judaistům či křesťanům. A jestliže by bylo popřeno, že Bůh mohl zjevit svou pravdu Muhammadovi, via facti by se tím zpochybňovala i starozákonní smlouva, protože pak by, možná, neměl Bůh důvod sdělovat cokoli i Mojžíšovi, a vlastně by se tím zpochybnilo i poselství Ježíšovo. Což by ovšem znamenalo nepřímé i popření Boha jako takového (Warren, 2006, s. 62).“*

Tato dedukce i výše uvedená interpretace islámu v příkladu o omylech dřívějších proroků (viz podkapitola 3.2.1) je skutečně velice zajímavá. Lze vidět, že islám k vysvětlování svých odůvodnění využívá křesťanství, na kterém se interpretuje a dělá to dobře. Z velké části je islám postavený na již zažitých křesťanských výrociích, které velmi inteligentně vyvrací. S jistotou lze v tomto okamžiku konstatovat, že islám je skutečně velmi dobře propracovaný.

3.2.3 Muslim a jeho víra

V tomto okamžiku by bylo vhodné vysvětlit základní pojmy tohoto náboženství. Pojem islám znamená v překladu podrobit se, odevzdát se Bohu. Vyznavač tohoto náboženství se nazývá muslim, což je výraz pro toho, kdo se podřizuje (Coogan, 1999, s. 90). Je tedy zřejmé, že muslim celý svůj život odevzdal Bohu, podrobuje se mu a dodržuje všechna pravidla a povinnosti spjaté s jeho vírou.

Povinnosti muslima

Islám v sobě zahrnuje různá náboženská praktika. Obecně jsou muslimové povinni dodržovat pět pilířů islámu, chápaných jako soubor rituálních povinností, které muslimy spojují ve společenství. Patří mezi ně šaháda, salát, zakát, saum a hadža. Islámské právo šaría dále vyvinulo tradici různorodých pravidel, která se dotýkají prakticky všech aspektů života muslima i celé společnosti. Ale z důvodu zaměření práce spíše na vznik, vývoj a sociální problematiku islámu spjatou s integrací je vysvětlení pěti pilířů islámu zařazeno v přílohách. Pokud Vás tedy toto téma zajímá, nahlédněte, prosím, do přílohy č. 1.

Džihád

Džihád v překladu znamená boj za dobro, v dnešní době je často překládán jako svatá válka. Věřící muslimové rozlišují džihád velký a malý. Velký džihád představuje duchovní, vnitřní boj neboli tlak na muslima, aby svůj život žil dle pravidel koránu. Naopak z pravidel malého džihádu vyplývá nabádání k ozbrojenému boji.

Malý džihád tvrdí, že se muslimové musí ozbrojeně bránit v případě, jestliže jsou napadeni. Pokud se muslimové nachází v útočném postavení, pak se již nejedná o džihád (Müller, 2004, s. 36). Avšak samotný korán tuto verzi popírá ve 2. súře, kde je psáno: *„Zabíjejte je všude, kde je dostihnete, a vyžeňte je z míst, odkud oni vás vyhnali, vždyť svádění od víry je horší než zabití. Avšak nebojujte s nimi poblíže Mešity posvátné, dokud oni s vámi zde nezačnou bojovat. Jestliže však vás tam napadnou, zabte je - taková je odměna nevěřících! A bojujte proti nim dokud nebude konec svádění od víry a dokud nebude všechno náboženství patřit Bohu. Jestliže však přestanou, pak skončete nepřátelství, ale ne proti nespravedlivým“* (Hrbek, 2000, s. 465). Tento verš popírá tradice obranné formy malého džihádu a nabádá k formě defenzivní. V tomto bodě se názory muslimů rozcházejí. Část muslimů uznává malý džihád pouze jako boj v obranné pozici, druhá část muslimů, většinou sebeatentáčníci a radikální muslimové, jej chápou jako boj

za rozšíření své víry a boj proti nevěřícím za jakékoliv situace. I teroristická organizace al-Káida se nechala slyšet, že jde pouze o vynucený způsob obrany islámu a že pravý džihád má ve skutečnosti vyšší hodnotu (Mendel, 2004, s. 12). Bohužel veřejnost je ve většině případů seznamována pouze s teroristickými útoky či atentáty, hodnoty tradičního islámu zůstávají skryty.

Je možné, že tento verš je také kořenem a vysvětlením útoků ze stran muslimů v dnešní době. Někteří muslimové bojují, aby rozšiřovali svoji víru, protože jim to nařizuje korán, kterému jsou zcela oddáni. Džihád také poskytuje odpověď na aktuální otázku, proč je na světě tolik sebevražedných muslimských útoků. Džihád tvrdí, že ten, který obětuje svůj život při snaze rozšiřovat islám, jde rovnou do nebe a vyhne se tak Poslednímu soudu (Warren, 2006, s. 167). To znamená, že jim Bůh při Posledním soudu nebude vyčítat jejich chyby a prohřešky, ale všechny hříchy jsou jim rovnou odpuštěny.

Lze tedy tvrdit, že za teroristickými útoky ze stran některých muslimských občanů, je právě učení džihádu.

Postavení žen ve společnosti

Postavení žen v islámu je velmi diskutabilním tématem, které si vynucuje věnování pozornosti ve větší míře. Naskytují se také otázky, zda v muslimských zemích je takové chování k ženám normální a jestli způsoby chování k muslimským ženám respektovat či nerespektovat, pokud se muslimové vyskytují v jiné části světa než ve své rodné zemi. V samotné zemi i ostatních státech vznikají rozpory. Někteří zastávají názor, že žena je v islámu uctívána, jiní tvrdí, že je zbavena svéprávnosti.

Warren Crofter se problematikou postavení muslimské ženy zabývá ve své knize Velká kniha o islámu. Dle jeho názoru je manželka zcela podřízena muži. Warrenovy názory, ke kterým dospěl na základě četby koránu, lze sumarizovat do několika bodů:

- Dle pravidel koránu má manželka pouze tři povinnosti – souložit se svým mužem, být výbornou hospodyňkou a rodit děti. Tento postoj k ženě je také popsán v koránu ve 2. sůře: „*Ženy jsou pro vás polem. Vcházejte tedy na pole své, odkud chcete, však učiňte předtím něco pro duše své a bojte se Boha a vězte, že s Ním setkáte se. Oznam tuto zvěst radostnou věřícím!*“ (Warren, 2006, s. 195)

- Muž může mít čtyři zákonné manželky. Avšak pouze za předpokladu, že je schopen všechny uživit.
- Rozvod může navrhnout pouze muž a to bez jakéhokoliv dřívějšího upozornění. Při možném rozvodu ženě zůstává její majetek, kterého nabylo její jmění před sňatkem.
- Muslimská žena musí chodit zahalena, aby nemohla vzbuzovat vášně u jiných mužů a také se musí vyvarovat gest, která by mohla poškodit její morálku. Podle islámu ženin závoj znamená zkrášlení, čistotu a neporušenost. Neobléct si závoj může vést k přísnému trestu. A jaký to může být trest? Jak bylo řečeno z úst hlavního státního zástupce Abolfazl Musavi-Tabrízího: *„Každá žena, která v Íránu zavrhne zvyk nošení závoje, je považována za toho, kdo se zřekl víry, a trestem pro takového člověka je smrt“ (Women's paradise).*
- Vdaná žena nesmí bez svolení svého muže cestovat, pracovat, studovat ani navštěvovat své přátele a příbuzné (Warren, 2006, s. 194-199).

Další názory na postavení muslimských žen často přináší média. V roce 2010 Lidovky otiskly článek s titulkem:

„Můžete bít své ženy a děti, ale nesmí to být vidět, rozhodl islámský soud“ (Lidovky).

Jaká je tedy skutečnost? V Listině základních práv a svobod je psáno: *„Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu“ (LZPS, hlava 2., oddíl 1., článek 7).* Na území České republiky by se tedy jednoznačně jednalo o porušování lidských práv.

Nachází se otázka, zda by měl svět tuto situaci řešit. Islám se pomalu, ale jistě rozrůstá do všech ostatních zemí, proto se tato situace netýká pouze muslimských zemí, nýbrž celého světa. Pokud se nezačnou jisté otázky řešit, je zcela možné, že za několik desítek let budeme na tradiční evropskou kulturu pouze vzpomínat.

3.3 Statistiky muslimů ve světě

V roce 2008 se na internetu objevilo video, které zpracovalo výsledky jistého výzkumu z téhož roku. I když se nepodařilo dohledat zadavatele ani identifikační informace o tomto

výzkumu, je považováno za důležité výsledky nyní prezentovat, protože se jedná o údaje, které vedou k hlubokému zamyšlení a mohou vést k novému postoji vůči integraci muslimů do majoritní společnosti. Následující informace této podkapitoly (kromě posledního odstavce) jsou přeloženy z videa umístěného na <http://www.youtube.com/watch?v=0HTS wUig2-0&feature=related>.

Z výzkumu vyplynulo, že k udržení jedné kultury pro více jak 25 let musí být porodnost vyšší než 2,11 dítěte na rodinu. Jakýkoliv menší údaj znamená populační úpadek kultury. Z historického hlediska je známo, že se žádná kultura nedokáže udržet s 1,9 dítěte na rodinu. Při porodnosti 1,3 kultura nemůže přežít. K obnově kultury je potřeba 80 až 100 let a neexistuje finanční strategie, která by udržela kulturu během těchto let. S úbytkem populace ubývá i původní kultury.

Tabulka č. 1 udává přehled o míře porodnosti ve vybraných státech Evropy.

Tabulka č. 1 - Míra porodnosti

Národnost	Míra porodnosti
Muslimové	8,1
Francie	1,8
Anglie	1,6
Řecko	1,3
Německo	1,3
Itálie	1,2
Španělsko	1,1

Pramen: Vlastní zpracování – údaje převzaty z www.youtube.com.

Celkový pohled na porodnost v Evropské Unii je 1,38. Lze konstatovat, že je nemožné nastalou situaci zachránit, a proto evropská kultura, jak ji známe dnes, vymírá. V období několika příštích let již Evropa, jak ji známe dnes, nebude existovat.

Mladá evropská populace však neklesá. Důvodem je imigrace. Od roku 1990 islámští imigranti tvoří 90% většinu.

Situace ve Francii

Míra porodnosti původních Francouzů je 1,8, kdežto porodnost muslimů žijících ve Francii je 8,1. Francie je stát s jedním z největších zastoupení křesťanů na světě. Přesto v této době

je ve Francii více mešit než kostelů. Téměř 30 % dětí ve věku do 20 let jsou muslimové. Ve větších městech jako jsou Nice či Paříž je poměr 45%. Ze statistik vyplývá, že v roce 2027 bude jeden z pěti Francouzů muslim a do 39 let se Francie stane islamistickou zemí.

Situace ve Velké Británii

Za posledních 30 let ve Velké Británii vzrostla muslimská populace z 82 000 na téměř 2,5 milionu. Také ve Velké Británii je vystavěno více než 1000 mešit a varující je, že většina těchto mešit je zrekonstruována z kostelů.

Situace v Severní Americe

V Severní Americe není situace nijak odlišná.

Porodnost v Kanadě je na úrovni 1,6. Zopakujme, že k udržení kultury je nutná míra porodnosti alespoň 2,11. V letech 2001 až 2006 vzrostla kanadská populace o 1,6 milionu obyvatel, z toho je 1,2 milionu imigrantů.

Ve Spojených Státech Amerických je porodnost také 1,6 dítěte na rodinu. V roce 1970 zde žilo 100 000 muslimů, dnes jich tu žije 9 milionů. Svět opravdu prochází velkými změnami.

V roce 2005 se uskutečnila v Chicagu schůze 24 islamistických organizací. V zápisu ze schůze se lze dozvědět podrobnosti o plánovaném nástupu islámu ve Spojených Státech Amerických. Změny se promítnou do publikací, politiky, školského systému a do dalších prvků americké společnosti.

Situace v ostatních zemích

Ruská vláda uvedla, že v zemi žije nyní více než 23 milionů muslimů. Pouze v průběhu několika dalších let budou muslimové tvořit 40 % členů ruské armády.

Belgická vláda se nechala slyšet, že v roce 2025 se jedna třetina všech evropských novorozenců narodí do muslimských rodin.

Německá vláda byla první, kdo se o této situaci vyjádřil veřejně. V nedávné době uvedla: „*Úpadek německé populace nemůže být zastaven. Je to jako otáčející se spirála, která nedokáže tuto pozici změnit.*“ Německo se podle ní stane muslimským státem v roce 2050.

Ze studií také vyplývá, že během sedmi let získá islám dominantní postavení v náboženství.

Libyjský vůdce Muammar al-Gaddafi prohlásil: „*Jsou zde znamení, že Alláh daruje vítězství islámu v Evropě bez mečů, bez zbraní, bez dobývání. Nepotřebujeme terorismus, nepotřebujeme sebevražedné atentátníky. 50 a více milionů muslimů v Evropě změní Evropu v muslimský kontinent v příštích pár desetiletích.*“

Tato Muammarova větná konstrukce musí vést nutně k zamyšlení. Téměř celý západní svět se obává islámu z důvodu terorismu, ale téměř nikdo si neuvědomuje, že muslimové už dávno nepotřebují používat fyzickou sílu k tomu, aby se jejich kultura rozšiřovala. Jejich kultura sílí se zvyšujícím se počtem muslimů. Tento poznatek by si měly uvědomit vlády západního světa. Jelikož jsou tu jasně hovořící demografické údaje, tak by se vlády západního světa měly spíše zabývat problematikou imigrace a začleňování muslimů do naší společnosti. I když se mnohým nebude následující myšlenka zamlouvat, tak přesto lze konstatovat, že terorismus není největší hrozbou moderního světa. Mnohem větší hrozbou je střet dvou protikladných kultur. A jestliže je bráno v potaz, že evropská kultura vymírá a muslimská se rapidně rozrůstá, tak je již velmi nutné řešit otázky integrace. Dnešní generaci sice tato situace příliš nepostihne, ale je nutné si uvědomit, že naši potomci budou vyrůstat ve zcela jiných podmínkách. Protože svět, ve kterém žijeme nyní, není světem, ve kterém budou vyrůstat oni. Udělejme pro jejich bezpečnější život něco již nyní a zabývejme se problematikou integrace.

3.4 Integrace

V dnešní době se téměř každá země potýká s vlnami imigrantů, kteří se ze svých rodných zemí stěhují z několika důvodů. Ať už jsou tyto důvody jakékoliv, celému světu se naskytuje stále větší problém otázky multikulturalismu¹. Každá kultura s sebou přináší své zvyklosti, které mohou být příčinou konfliktů. Do jaké míry je možná tolerance jiné kultury na území jiného státu? Lze vůbec vymezit hranice tolerance, jestliže se jedná v podstatě o subjektivní názor?

V knize *Svaté války a civilizační tolerance* je navrženo řešení hranic tolerance pod pojmem strukturální tolerance, která se utváří ve dvou rovinách. První rovina je nazývána

¹ Význam multikulturalismu není přesně definován. Multikulturalismus zastává názor, že odlišné kultury mohou žít vedle sebe a navzájem si porozumět.

disparátním světem, která tvrdí, že svět nelze redukovat na jediný princip, jelikož je rozmanitý. Druhá rovina je nazvána respektováním bez usmiřování, která uznává existenci ostatních kultur s právem na vlastní identitu, ale zakazuje jakoukoliv nadřazenost. Hranice strukturální tolerance jsou pak stanoveny v toleranci do té míry, dokud nedochází k rozporu s hodnotami moderní demokracie. Veškeré prvky, které narušují principy demokracie, není možné tolerovat, i když se odkazují na tradice kultury (Müller, 2005, s. 94).

Toto řešení zdá se inteligentní, avšak je nutné klást si otázku, zda přináší nějaký nový poznatek a zda usnadní integraci kultury do jiné společnosti.

Svět muslimů jakoby se zastavil v 15. století. Muslimové nerozumí modernímu světu a jsou z něj zmatení. Západní svět jim tento zmatek neulehčuje. Americký kontinent se snaží muslimské země zmodernizovat a odvolává se na principy demokracie. Muslimové berou tento postup jako útočný vůči jejich kultuře, chápou tyto kroky tak, že na ně moderní svět nebere ohled, a proto se brání. Přesto modernizaci neodmítají, chtěli by se stát součástí moderního světa, ale po svém, nikoliv pod tlakem Ameriky (Müller, 2005, s. 118). *„Civilizace mohou žít vedle sebe, pokud se dokáží vyhnout pokušení univerzalizmu a nebudou si násilně vnucovat svoje hodnoty a způsob života. Západ se může vyhnout střetu s jinými civilizacemi, pokud nebude zasahovat do řešení jejich problémů a vyvážet k nim své západní chápání světa“* (Huntington, 2001, s. iii).

Huntington dále tvrdí, že pokud chtějí muslimové svoji společnost modernizovat bez nátlaku Ameriky, budou muset stejně přijmout pozápadnění. Islám podle něj žádný jiný způsob, jak dospět k modernizaci nemá (Huntington, 2001, s. 73). V tomto případě je důležité si uvědomit zásadní chyby západního kontinentu a to, že násilím k harmonii svět nikdy nedospěje. Pokud je Huntingtonova hypotéza pravdivá, tak i bez snahy Ameriky islámská společnost pro svůj rozvoj bude muset přijmout západní model, ale dokud se Amerika nevzdá svých ambicí vlastního modernizování islámu, tak se islámská společnost k tomuto rozvoji bude stavět negativně.

Předpokladem společného soužití je dle religionisty Jaroslava Krejčího pravidlo étos symbiózy, které by měly nově příchozí kultury akceptovat. Jedná se v podstatě o mravní princip, který západnímu světu přikazuje chovat se vstřícně k náboženstvím, ta ale musí zároveň respektovat západní koncepci lidských práv (Müller, 2006, s. 123). Tuto Krejčího

myšlenku lze srovnat s výše uvedeným obsahem strukturální tolerance. V podstatě se jedná o stejný princip.

3.4.1 Všeobecně o integraci

Na integraci se můžeme dívat ze dvou hledisek. Buď ze strany imigrantů, to znamená, jaký oni mají zájem o začlenění do společnosti, nebo ze strany majoritní společnosti. Ze strany majoritní společnosti se jedná v podstatě o nastavení integrační politiky státu, ale také z velké části o chování majoritního obyvatelstva, jak ono přijme menšinu, zda jí integrační proces usnadní či spíše naopak.

Tatjana Šišková vysvětluje integraci následovně: *„Integrace je komplexní proces začleňování nově příchozích do struktur hostitelské společnosti a oboustranný proces přizpůsobování, což vyžaduje aktivní přístup všech zúčastněných“* (Šišková, 2008, s. 77). Nedostatečná integrace může podle Šiškové zapříčinit závažné problémy jak pro majoritní společnost, tak pro imigranty. Tyto problémy mohou narušit stabilitu v zemi i ekonomický rozvoj (Šišková, 2008, s. 77).

„Proces integrace zasahuje všechny sféry života. Nemá velkou naději na dlouhodobý úspěch, nestane-li se komplexním, tedy nepodaří-li se přistěhovalce integrovat nejen do sféry trhu práce, ale také do společenského, kulturního a politického života většinové společnosti“ (Šišková, 2008, s. 77). Tento úryvek je pro proces úspěšné integrace velmi důležitý, jelikož velká část majoritní společnosti se zabývá pouze začleněním imigrantů na trh práce. Jelikož není tím pádem dodržována zásada komplexnosti, tak se imigranti budou pokaždé cítit vyčlenění z nějaké sféry a tudíž integrace opravdu nemůže být účinná.

3.4.2 Prvky ovlivňující integrační proces

Nyní je považováno za nutné sdělit, že je veliký rozdíl mezi imigranty, kteří migrovali před rokem 1989 a naopak, kteří migrovali po roku 1989. Muslimové, kteří migrovali před rokem 1989, se v hostitelské zemi již usadili, založili rodiny a jejich děti studují na vysokých školách. Tato skupina muslimů je již v podstatě začleněna do společnosti. Znají český jazyk, mají tu rodinné zázemí a dobré pracovní podmínky. V podstatě se začlenili a splynuli s danou kulturou. To neznamená, že by se vzdali kultury své, pouze respektují koncepci lidských práv v zemi, do které migrovali.

Poté jsou tu muslimové, kteří se do společnosti nezačlenili. Nesmíme si o této skupině myslet, že nemají zájem o začlenění, i když někteří třeba nemají, ale možná se většina z nich cítí pouze vyčleněna na okraj společnosti, a proto se uzavírají v komunitách a nekomunikují s okolním světem. Ztratili zájem i chuť po nevydařených zkušenostech či odmítáním společností, a proto již nemají sílu se o nějaké začlenění pokoušet. Z jakého důvodu? V majoritní společnosti je totiž veliký problém v předpojatosti vůči muslimům. Velmi často se stává, že právě majorita se zasloužila o sociální vyloučení muslimů a uzavřela jim svým přístupem možnost integrovat se.

V integračním procesu může dojít ke čtyřem situacím, které jsou ovlivňovány dvěma prvky:

- **Splynutí se společností** – zda imigrant udržuje vztahy s ostatními etnickými skupinami.
- **Udržování etnicity** – zda si imigrant zachovává svoji kulturní identitu.

Podle poměru zastoupení těchto dvou prvků lze v integračním procesu definovat čtyři základní typy soužití. Integraci, asimilaci, separaci a marginalizaci (Topinka, 2006/2007, s. 51).

Při integraci dochází ke konvergenci se společností, ale zároveň si imigrant zachovává svou kulturní identitu.

Při asimilaci dochází též ke splynutí se společností, ale imigrant si neponechá svou kulturní identitu, nýbrž se jí vzdá.

Separace je doprovázena zachováním své kulturní identity, ale nedochází tu ke splynutí s hostitelskou společností.

Marginalizací imigrant ztrácí svou kulturní identitu a zároveň není začleněn do majoritní společnosti (Šišková, 2001, s. 24).

Komunikace

Nejdůležitějším krokem pro úspěšnou integraci je komunikace. Komunikace je v podstatě klíčovým prvkem v jakékoliv situaci. Slovník cizích slov vysvětluje pojem komunikace jako vzájemnou výměnu názorů, informací, sdělování poznatků a rozpravu o nich (Klimeš, 2002, s. 382). Šišková definuje komunikaci jako vysílání a přijímání vzkazů (Šišková, 2001, s. 13).

V komunikaci existují čtyři hlavní faktory, které ji ovlivňují. Jsou jimi:

- Hodnoty,
- vnímání,
- předpojatost,
- komunikační styl.

Hodnoty

Určité hodnoty přijímá člověk již od útlého věku. Většinou jsou tyto hodnoty dány názory nejbližších příbuzných a také společností, ve které jedinec žije. Hodnoty ukazují, co je správné, důležité, jaká je společnost, jaké jsou její tradice a kultura. A jelikož tradici a kulturu má každý národ svou, může docházet ke konfliktům v komunikaci (Šišková, 2001, s. 14). Vezměme v úvahu, že komunikace je obtížná i mezi majoritou, která má stejnou kulturu, tím pádem je jisté, že komunikace menšiny s majoritou musí být zákonitě více než obtížná.

Vnímání

Jak jedinec vidí ostatní a jak ostatní vidí jedince – i takto lze vysvětlit vnímání. To znamená, že na jednu situaci, věc či zážitek existuje neskutečný počet pravd, protože každý jedinec vnímá určitou situaci jinak. Lze říci, že každý má svůj pohled na věc, který je podle něj správný (Šišková, 2001, s. 15). To, že je někdo jiný, nemusí přeci hned znamenat, že je špatný.

Předpojatost

Předpojatost se vytváří především na základě dezinformací. Vede k závěrům, které jsou chápány jako správné, ačkoliv schází důkazy, které by správnost potvrdily. Toto, většinou nepodložené jednání, často ubližuje straně, na kterou je předpojatost mířena (Šišková, 2001, s. 15).

Komunikační styl

Komunikační styl navazuje na zmíněné faktory a v podstatě se od nich odvíjí. Je ovlivňován i tradicemi a zvyky společnosti, ve které jedinec vyrůstal (Šišková, 2001, s. 16). „*Označením komunikační styl spojujeme účel, způsob i okolnosti mezilidského komunikování*“ (Plaňava, 2005, s. 47).

Komunikace je téměř vždy provázena těmito čtyřmi faktory, a proto je celý proces komunikace komplikován. Jestliže spolu budou komunikovat dva lidé a jejich názor se bude lišit ve více než v jednom z těchto faktorů, pak se komunikace mezi nimi stává složitou (Šišková, 2001, s. 14).

V komunikaci s muslimy je důležité snažit se pochopit jejich výroky a chování, zkrátka jim naslouchat. Problém je ten, že západní společnost se je snaží spíše přesvědčit o správnosti její kultury a dává najevo, že muslimská kultura je špatná. Další bariérou je, že majoritní společnost chová k muslimům určité předsudky, a proto je často rovnou odsoudí. Z výše uvedené teorie tím pádem porušuje hned dva faktory komunikace (hodnoty, předpojatost), a právě proto je komunikace muslimů s majoritou obtížná a není dosud úspěšná.

Autor knihy Průvodce mezilidskou komunikací je zcela jiného názoru. Ve své knize uvádí: „*Abychom si porozuměli, musíme mít určitou míru společných nebo alespoň obdobných zkušeností se světem kolem nás i v nás*“ (Plaňava, 2005, s. 13). Svět muslimů je ale zcela odlišný než svět moderní západní společnosti, je tedy vůbec možné dosáhnout úspěšné komunikace? Zkusme Plaňavovu teorii uvést na příkladu dvou jedinců. Jeden jedinec je muslim, druhý Francouz, katolík. Mají odlišnou kulturu i vládu. I přesto spolu dokáží komunikovat pomocí small talk. To znamená, že se spolu dokáží bavit například o počasí nebo o nějaké celebritě. Už toto je komunikace. Neznamena přeci, že spolu odlišné kultury musí hovořit o všem, ale alespoň se snažit o jistou komunikaci, která by vedla k jejich sblížení. A jestliže zjistí, že mají například stejného idola, komunikace bude hned snadnější a odbourá překážky i přesto, že jejich kultura ani svět nemá nic společného. Důležitá je přeci alespoň snaha a nějaký začátek komunikace, který se může rozrůstat a vést ke snadnější integraci, než vzdát naději předem.

Z tohoto důvodu je lepší se přiklonit k názoru Šiškové, která popisuje faktory komunikace a dává alespoň nějaký návod a naději.

Zaměstnání

V procesu integrace hraje zaměstnání důležitou roli, jelikož zajišťuje příležitosti také k integraci sociální, to znamená navazování vztahů s lidmi z majoritní společnosti.

Zaměstnání imigranta může mít jistě pro podnik i několik výhod. Imigranti si mohou ze své země přinést kvalifikace, které na trhu hostitelské země schází. Imigranti jsou také

ve svém zaměstnání silněji motivováni než majorita, jelikož touží po tom, aby se osvědčili a získali uznání.

Zaměstnávání imigrantů je součástí firemní kultury, a proto se může stát konkurenční zbraní a předností firmy (Ramsey, 2004, s. 69).

Sdělovací prostředky

Většinová společnost si utváří svůj názor o imigrantech převážně z médií, která přivádí informace zkreslené. Většinou se píše o islámském extremismu a terorismu, ale o pravém islámu, to znamená o tradicích a kultuře, se média vůbec nezmiňují. Mnoho médií je přímo prezentováno jako odpůrci islámu, je tedy patrné, jakým obsahem oplývají články jimi publikované (Mendel a kol., 2007, s. 437-439).

Negativní články v publikacích mohou zapříčinit velké problémy na začátku integrace nebo mohou narušit dosud pozitivní snahy integračního procesu (Cousseyová, 2000).

Funkce vlády

V podstatě všemi integračními prvky výše vypsány se vláda zabývá při tvorbě své integrační politiky.

3.4.3 Integrační politika

„Integračními politikami máme na mysli politiky, jejichž cílem je podpořit proces začleňování přistěhovalců – jako jednotlivců či skupin – do hostitelských společností. Nejširším cílem těchto politik je zajištění podmínek sociální a politické soudržnosti společnosti“ (Barša, Baršová, 2005, s. 10). Integrační politiky navazují na imigrační politiky, které rozhodují především o tom, kdo a za jakých podmínek se může usadit trvale v hostitelské zemi (Barša, Baršová, 2005, s. 10).

Při přípravě integrační politiky musí vlády jednotlivých států brát na vědomí standardy lidských práv a jiné právní dokumenty Rady Evropy, ze kterých by měly při svých krocích plánovaného integračního procesu vycházet. Jedná se především o následující dokumenty:

- Evropská úmluva o lidských právech,
- Evropská sociální charta,
- Evropská úmluva o právním postavení migrujících pracovníků,

- Evropská úmluva o usídlení,
- Evropská úmluva o účasti cizinců v místním veřejném životě,
- Evropská charta regionálních nebo menšinových jazyků,
- Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin.

Tyto dokumenty zachycují práva imigrantů a také zásady, z nichž mají vycházet státy při tvorbě strategií důležitých pro úspěšnost integračního procesu (Cousseyová, 2000).

Ivan Gabal v jedné z jeho knih nepřímo interpretuje tyto dokumenty a standardy lidských práv jako nespolehlivé, protože podle něj nejsou natolik ucelené a jednoznačné, aby vylučovaly možnost zneužití (Gabal, 1999, s. 43).

Evropské modely integračního procesu

V západní Evropě můžeme vidět různé přístupy integračních politik států, které lze shrnout podle určitých znaků do třech základních modelů. Jedná se o model diskriminační, asimilační a multikulturální (Barša, Baršová, 2005, s. 36).

Diskriminační model je založen na dočasném pobytu imigrantů. Imigranti se začleňují pouze do některých sfér. (Šišková, 2001, s. 25). Tento model je brán jako záruka, že se imigranti dříve či později vrátí do své rodné země a hostitelský stát tak nemusí řešit detailně otázky týkající se integračního procesu. V podstatě lze říci, že diskriminační model nemá s integrací nic společného. Jedná se pouze o ekonomické zapojení imigrantů. Příkladem státu, který tento model využívá, je Německo (Barša, 2001, s. 11).

Asimilační model je založen na jednoduchém procesu začlenění se do hostitelské společnosti avšak s nárokem, že se imigrant vzdá své kulturní identity a náboženské symboly může užívat pouze v soukromí. Státy využívající asimilačního modelu dělí obyvatelstvo na občany a neobčany. K tomuto modelu má nejbližší Francie (Barša, 2001, s. 10).

Multikulturální model podporuje minoritní společnost ve všech směrech. Imigranti mají stejná práva jako většinová společnost a neočekává se od nich, že by se museli vzdát své kulturní identity. Tento model se snaží všemožně podporovat rozvoj minoritní společnosti. Na rozdílné tradice jsou brány ohledy ve školství, zdravotnictví a dalších veřejných institucích (Barša, 2001, s. 11). Multikulturální model využívá ve své integrační politice Velká Británie.

4 Praktická část

Úvod k praktické části naleznete v příloze č. 2, kde jsou vysvětleny i některé pojmy spjaté s výzkumem, které budou v následující části používány. Pro jejich pochopení se, prosím, nyní s touto přílohou seznámte.

Pro dané téma bakalářské práce byl zrealizován primární výzkum, díky němuž byla získána neagregovaná data. První fáze výzkumu se zaměřila na výzkum kvalitativní s technikou skupinového rozhovoru, druhou fází byl výzkum kvantitativní s technikou písemného dotazování zprostředkovaného pomocí dotazníků. Právě nyní, v praktické části, je tento výzkum i s jeho výsledky prezentován.

4.1 Operacionalizace předmětu výzkumu

Předmětem výzkumu bylo zjistit názor obyvatel na integraci muslimů do většinové společnosti. Hlavní výzkumné otázky, na které byla hledána odpověď, byly sestavovány a poté ověřeny v první fázi – v kvalitativním výzkumu. Tyto otázky můžeme rozdělit do tří okruhů:

- Co vše ví majoritní společnost o islámu,
- jak na majoritu muslimové působí,
- jak si majorita představuje společné soužití s muslimy.

Cílem výzkumu bylo poskytnutí ucelených informací o názoru majoritní společnosti na integrační proces muslimů. Výzkum má odhalit, co ví majoritní společnosti o islámu, jak se k muslimům staví obyvatelé České republiky a jaký mají názor na integraci muslimů do evropské, respektive české společnosti.

Byl proveden kvalitativní výzkum s technikou skupinového rozhovoru a kvantitativní výzkum s technikou písemného dotazování. Za identifikační otázky byl zvolen věk, vzdělání, kraj a náboženské vyznání.

4.2 Sběr dat v terénu

Výzkum je rozdělen na dvě fáze. První fází je kvalitativní výzkum a druhou fází je výzkum kvantitativní.

4.2.1 Kvalitativní výzkum – 1. fáze výzkumu

Výzkum byl zahájen 19. 2. 2012. Byl zvolen kvalitativní výzkum s technikou skupinového rozhovoru, kterého se zúčastnilo 13 osob ve věku od 17 do 71 let. Tyto osoby byly seznámeny s cílem a předmětem výzkumu a poté jim byly představovány jednotlivé otázky, na které reagovaly a o dané otázce vedly vždy diskuzi. Odpovědi byly průběžně zaznamenávány na papír a také celý průběh kvalitativního výzkumu byl nahráván na diktafon pro pozdější upřesnění a doplnění poznatků, které se nestihly zapsat do papíru.

Kladené otázky byly následující:

- Co se Vám vybaví pod pojmem islám?
- Co se Vám vybaví pod pojmem muslim?
- Co vše víte o islámu?
- Zajímáte se o existenci muslimů a o problematiku s nimi spojenou?
- Odkud se dozvídáte převážně informace o islámu?
- Věříte těmto informacím?
- Jsou tyto informace převážně pozitivní či negativní?
- Jaké máte osobní zkušenosti ze setkání s muslimy, jak na Vás působí?
- Dostáváte se s muslimy do kontaktu?
- Vadí Vám něco na muslimech? Pokud ano, co?
- Co byste hodnotili jako pozitivní vlastnosti muslimů a islámu?
- Je podle Vás možná integrace muslimů do naší (evropské) společnosti?

Po této otázce byli účastníci seznámeni s videem, na kterém je vystižen jistý výzkum zaměřený na islám. Po zhlédnutí tohoto videozáznamu byly respondentům předloženy následující otázky:

- Z výzkumu, který jste zhlédli, vyplývá, že jistá situace nastane. Jak byste si tedy nyní integraci muslimů do naší společnosti představovali?
- Jestliže je patrné, že se muslimové stanou našimi spoluobčany, změnili byste svůj zájem o islám, abyste se dozvěděli více informací o tomto náboženství v zájmu úspěšnější integrace?
- Uvítali byste semináře zaměřené na islám, kde byste získali více informací o muslimské komunitě?
- Jak byste si tyto besedy či přednášky představovali?

- Zaměstnali byste muslima či muslimku ve svém podniku?

Provedení kvalitativního výzkumu s technikou skupinového rozhovoru přineslo zajímavé, avšak velmi individuální výsledky, které nelze zobecnit na větší populaci. Jako východisko pro vyřešení tohoto problému posloužila kniha Marketingový průzkum od profesora Foreta. Po prostudování této knihy bylo zjištěno, že kvalitativní výzkum se dá v praxi použít jako takový předvýzkum, který pomáhá upřesnit zadání a zlepšit formulování otázek právě na malé skupině účastníků. Z těchto výsledků se v dalším kroku vychází a jsou použity pro následující kvantitativní výzkum, od kterého se již očekává reprezentativnost dosažených výsledků (Foret, 2008, s. 15). Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto, že kvalitativní výzkum posloužil jako první fáze, takový předvýzkum, který nám ukázal, zda je možné ve výzkumu pokračovat a také odhalil různé nedostatky, které byly díky tomuto výzkumu poté opraveny. Některé otázky byly přeformulovány, některé zcela odstraněny, upravilo se pořadí otázek a u většiny otázek byly vygenerovány odpovědi, které budou použity právě jako varianty výběru při realizaci druhé fáze výzkumu. Zjednodušeně: Novým cílem kvalitativního výzkumu bylo vytvoření kvalitního dotazníku pro druhou fázi výzkumu.

Prezentace výsledků kvalitativního výzkumu je k prostudování v příloze č. 3. Nyní, prosím, si tyto výsledky prostudujte, abychom mohli pokračovat v další fázi realizace výzkumu.

Po zhlédnutí přílohy č. 3 zjistíte, že cíl kvalitativního výzkumu byl splněn – dotazník je vytvořen, nic tedy nebrání přesunout se do druhé fáze výzkumu. Celistvý dotazník je k nahlédnutí v příloze č. 4.

Všechny níže uvedené výsledky z výzkumu se počítaly vzorečkem pro trojčlenku s přímou úměrností:

$$x = \frac{b \times c}{a}$$

kde:

x je výše procent respondentů určité varianty

b je 100%

c je počet respondentů určité varianty odpovědi

a je celkový počet respondentů

4.2.2 Kvantitativní výzkum – 2. fáze výzkumu

V kvantitativním výzkumu byla použita technika písemného dotazování zprostředkovaného pomocí dotazníků takzvaným samovýběrem. Kvantitativní výzkum probíhal v období od 5. 3. 2012 do 12. 3. 2012. V tomto období bylo rozesláno 536 dotazníků, jejichž návratnost byla 82%, což je 440 vyplněných dotazníků. Jelikož hranice návratnosti přesáhla 80 %, lze z tohoto důvodu vzorek považovat za reprezentativní a jeho výsledky mohou být zobecněny na celou Českou republiku.²

Dotazník se skládal z 23 otázek, které zahrnovaly i identifikační údaje a obsahoval otázky uzavřené, otevřené i polootevřené.

Cílem kvantitativního výzkumu bylo zjistit, jaké znalosti má majoritní společnost o islámu a jaké má názory na integraci muslimů do většinové společnosti.

Identifikačními údaji byl zvolen věk, nejvyšší dosažené vzdělání, náboženské vyznání a kraj.

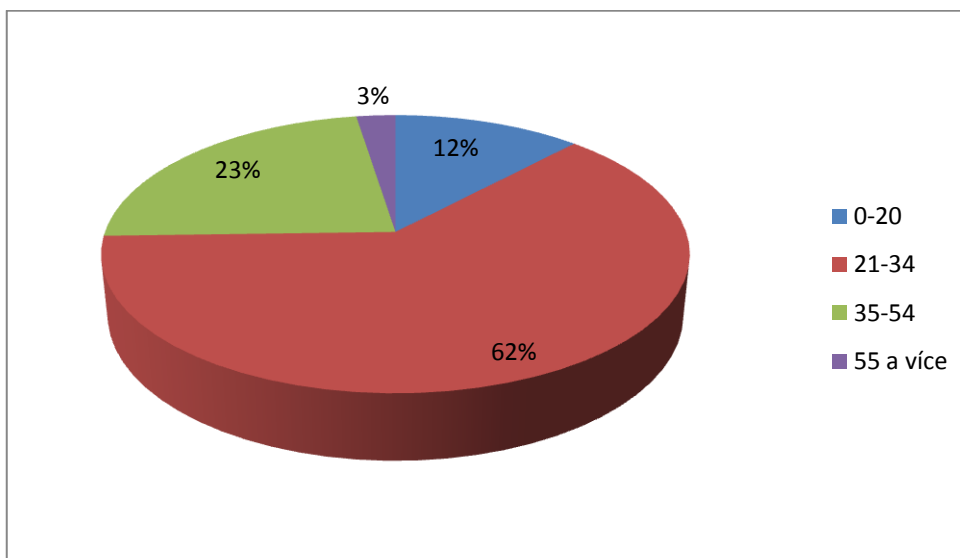
V této části bude postupně probráno všech 23 otázek. Jejich statistické zpracování je zaměřeno hlavně na rozdíly v odpovědích mezi mladšími a staršími respondenty České republiky, jelikož je patrné, že starších občanů se z důvodu mortality většinou integrace muslimů v příštích několika desetiletích týkat nebude. V tomto směru jsou důležitější názory obyvatel do 35 let, protože to bude právě jejich generace, která se nejspíš bude muset s muslimy naučit žít. Za mladší obyvatele jsou považováni respondenti ve věku do 34 let, za starší 35 let a více.

Nejprve je vhodné seznámit se se strukturou respondentů, proto otázky s identifikačními údaji jsou prezentovány jako první, i když v dotazníku zaujímají místo poslední.

Graf č. 1 ukazuje věkovou strukturu respondentů. Nejvíce respondentů, 62 % spadá do věkové skupiny 21 až 34 let, nejméně respondentů, pouhá 3 %, mají věk 55 let a více. Toto složení respondentů lze považovat za výhodné z důvodu účasti na integraci v příštích několika desetiletích.

² Reprezentativita vzorku je vysvětlena v příloze č. 2

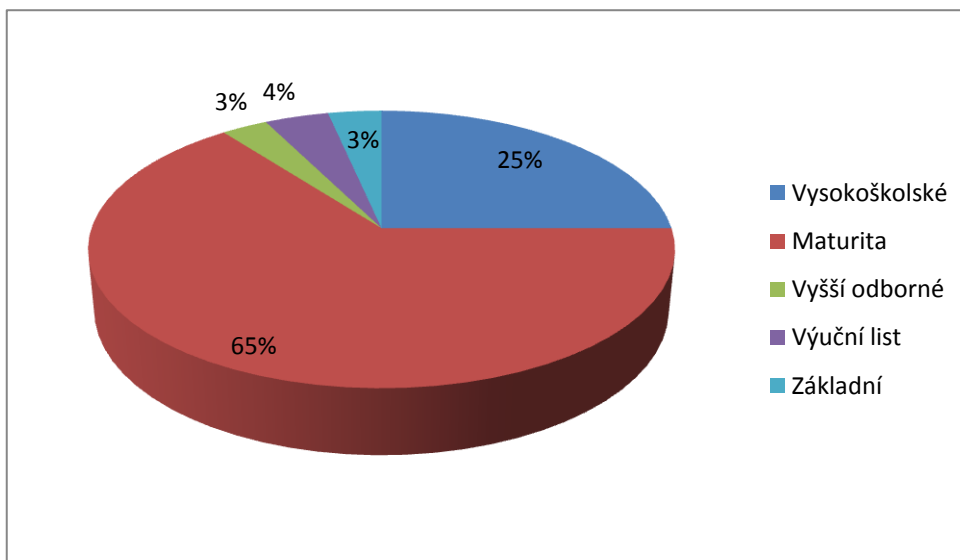
Graf č. 1 – Věk

Zdroj: Práce autora

Graf č. 2 poukazuje na složení respondentů z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání. Nejvyšší dosažené vzdělání u respondentů je maturitní, 65 %, a vysokoškolské, 25 %.

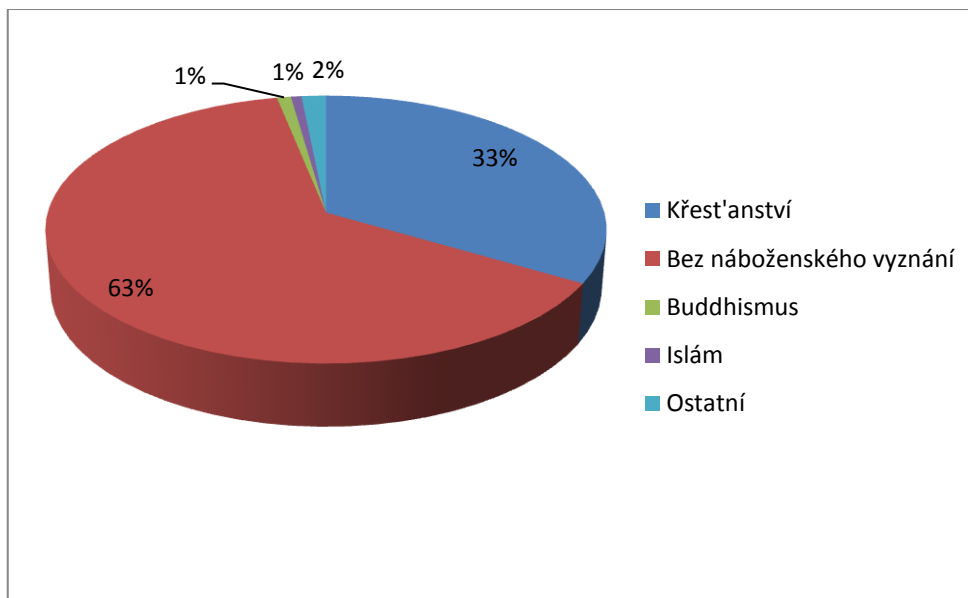
Graf č. 2 – Nejvyšší dosažené vzdělání

Zdroj: Práce autora

Graf č. 3 vystihuje náboženské vyznání respondentů. Nejvíce, 63 % respondentů je bez náboženského vyznání, 33 % respondentů jsou křesťané. Zajímavé je, že se výzkumu účastnili i muslimové a to z 1 %.

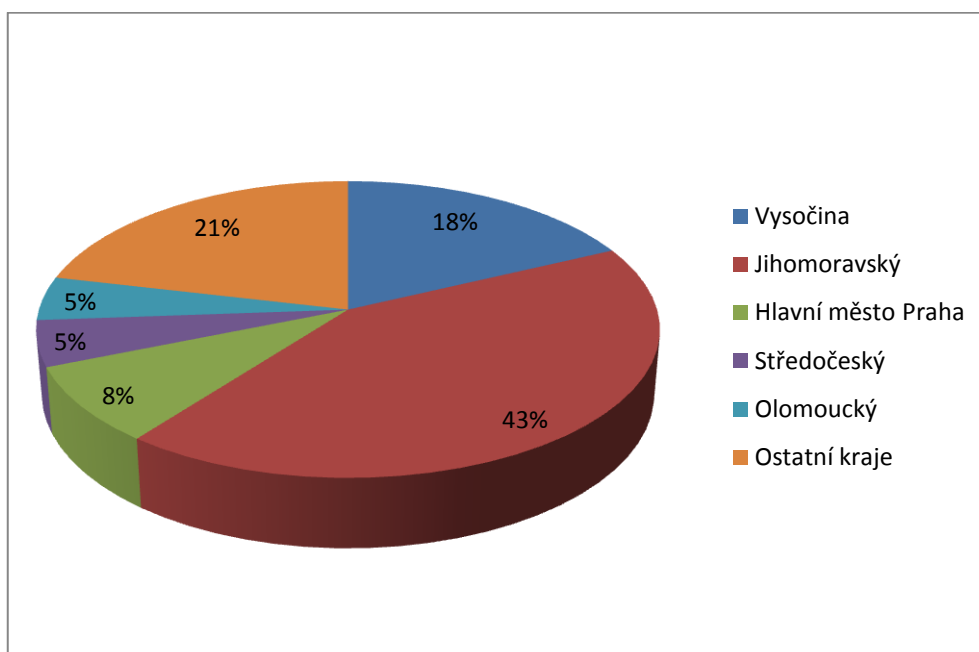
Graf č. 3 – Náboženské vyznání

Zdroj: Práce autora

Respondenti pochází ze všech krajů České republiky. Jak ukazuje graf č. 4, nejvíce respondentů, a to 43 %, má trvalé bydliště v Jihomoravském kraji, 18 % pochází z Vysočiny a 8 % z hlavního města Prahy. Z každého jednotlivého kraje, který na grafu není uveden, pochází nejméně 5 respondentů, což je alespoň 1,1 %.

Graf č. 4 – Kraj

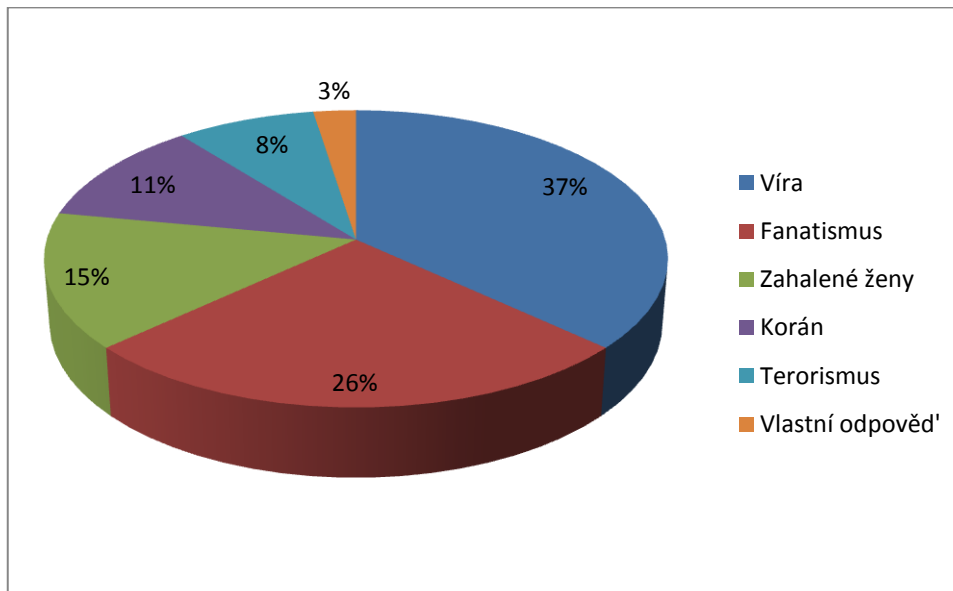
Zdroj: Práce autora

Následující část je věnována statistickému zpracování otázek v dotazníku.

1. Co se Vám vybaví pod pojmem islám?

Respondenti měli na výběr z následujících možností: Víra, korán, zahalené ženy, terorismus, náboženský fanatismus či mohli zvolit vlastní odpověď. Graf č. 5 prezentuje odpovědi respondentů. Nejvíce respondentů, 37 %, má pojem islám spjatý s vírou a pro 26 % respondentů islám znamená náboženský fanatismus. Vlastní odpověď uvedla 3 % respondentů. Nejčastěji uvedli, že pod pojmem islám si představují všechny výše uvedené možnosti, nerovnoprávnost a odlišnou kulturu.

Graf č. 5 – Co se Vám vybaví pod pojmem islám?

Zdroj: Práce autora

2. Co vše víte o islámu?

Respondenti měli na výběr ze čtyř možností a museli zvolit alespoň jednu variantu. Z následující tabulky lze vidět, že nejvíce respondentů, 91 %, ví, že svatou knihou islámu je Korán. Naopak nejméně respondentů, 75 %, ví, že prorok islámu se nazývá Muhammad.

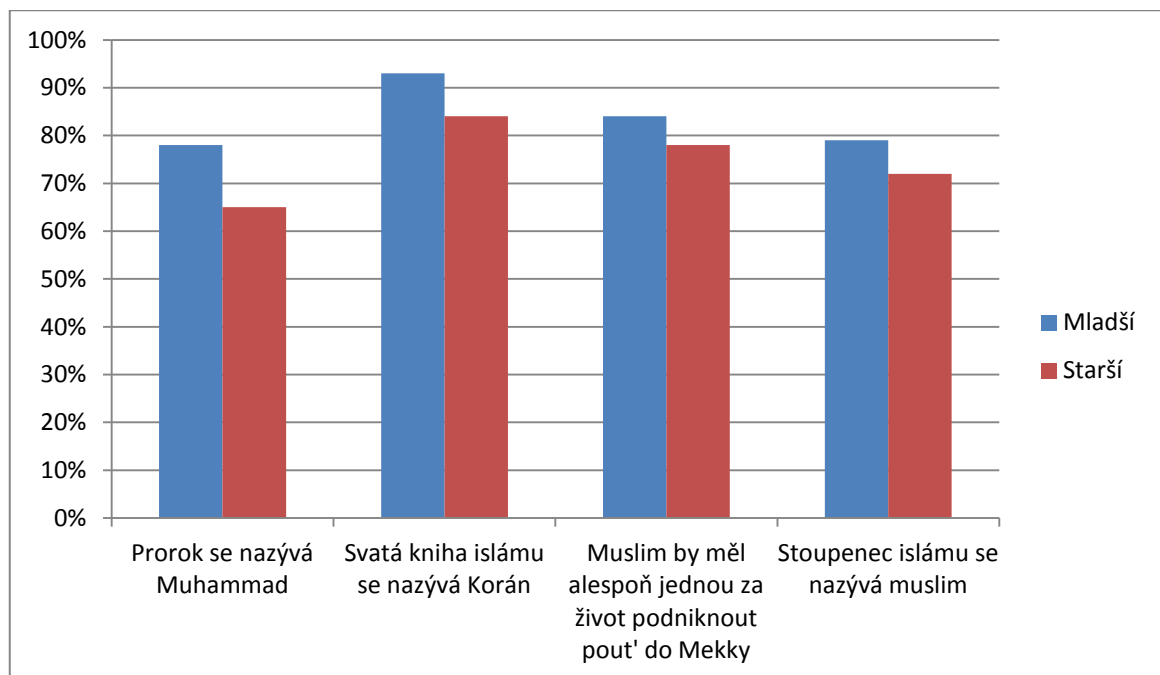
Tabulka č. 2 – Znalosti o islámu

Věková skupina	Co vše víte o islámu?			
	Prorok se nazývá Muhammad	Svatá kniha islámu se nazývá Korán	Muslim by měl alespoň jednou za život podniknout pouť do Mekky	Stoupenec islámu se nazývá muslim
Mladší	78 %	93 %	84 %	79 %
Starší	65 %	84 %	78 %	72 %
n _j	75 %	91 %	82 %	77 %

Zdroj: Práce autora

Z následujícího grafu vyplývá, že mladší respondenti mají větší znalosti a to v odpovědích u všech čtyř variant.

Graf č. 6 – Co vše víte o islámu?

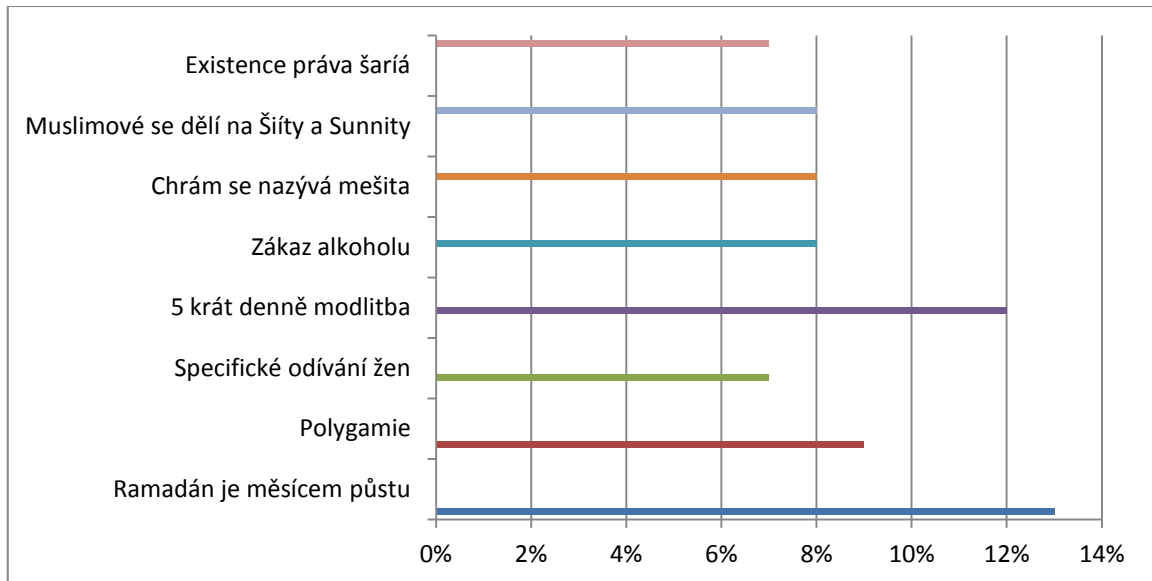

Zdroj: Práce autora

3. Víte ještě nějaká další fakta o islámu?

Tato otázka byla nepovinná, sloužila jako doplnění k otázce předešlé. Na otázku odpovědělo 160 respondentů, což z celkového počtu činí 36 %. Z následujícího grafu vyplývá, že nejvíce respondentů, 13 %, ví, že Ramadán je měsícem půstu, následujících 12 % ví, že muslimové se modlí pětkrát denně.

Graf č. 7 – Další znalosti respondentů o islámu

Zdroj: Práce autora

4. Zajímáte se o existenci muslimů a o problematiku s nimi spojenou?

Tato otázka byla povinná pro všechny respondenty. Respondenti vybírali z daných variant odpovědí. O existenci muslimů se zajímá 12 % respondentů, částečně se zajímá 44 %, stejně jako 44 % respondentů se o existenci muslimů nezajímá.

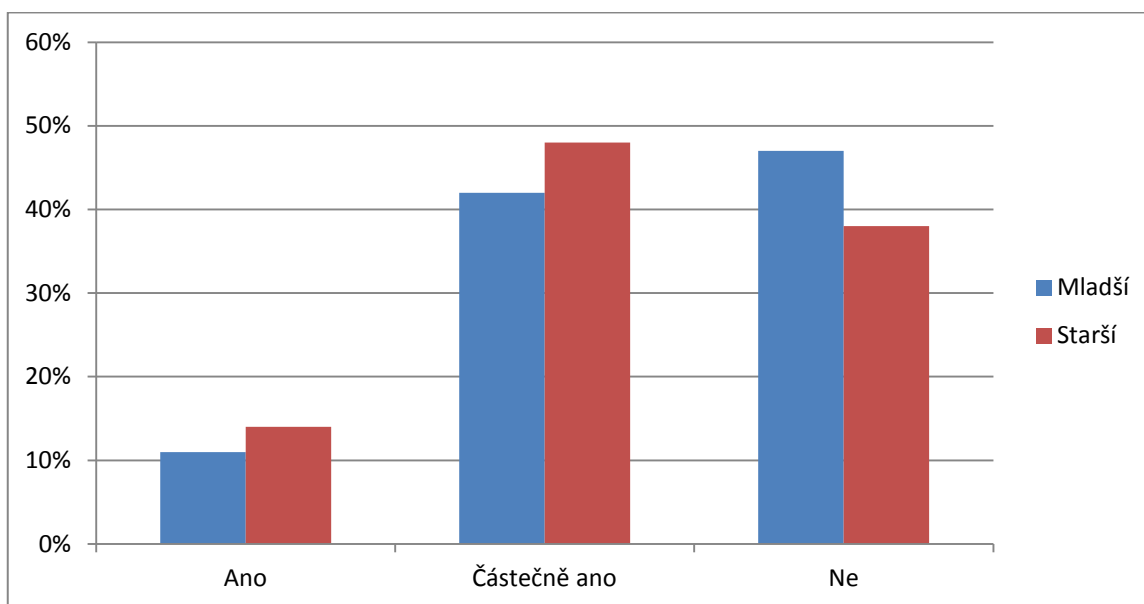
Tabulka č. 3 – Zájem o existenci muslimů

Věková skupina	Zajímáte se o existenci muslimů a o problematiku s nimi spojenou?			n _i
	Ano	Částečně ano	Ne	
Mladší	11 %	42 %	47 %	100 %
Starší	14 %	48 %	38 %	100 %
n _i	12 %	44 %	44 %	100 %

Zdroj: Práce autora

Z následujícího grafu vyplývá, že starší se o existenci muslimů zajímají více než mladší.

Graf č. 8 – Zajímáte se o existenci muslimů a o problematiku s nimi spojenou?

Zdroj: Práce autora

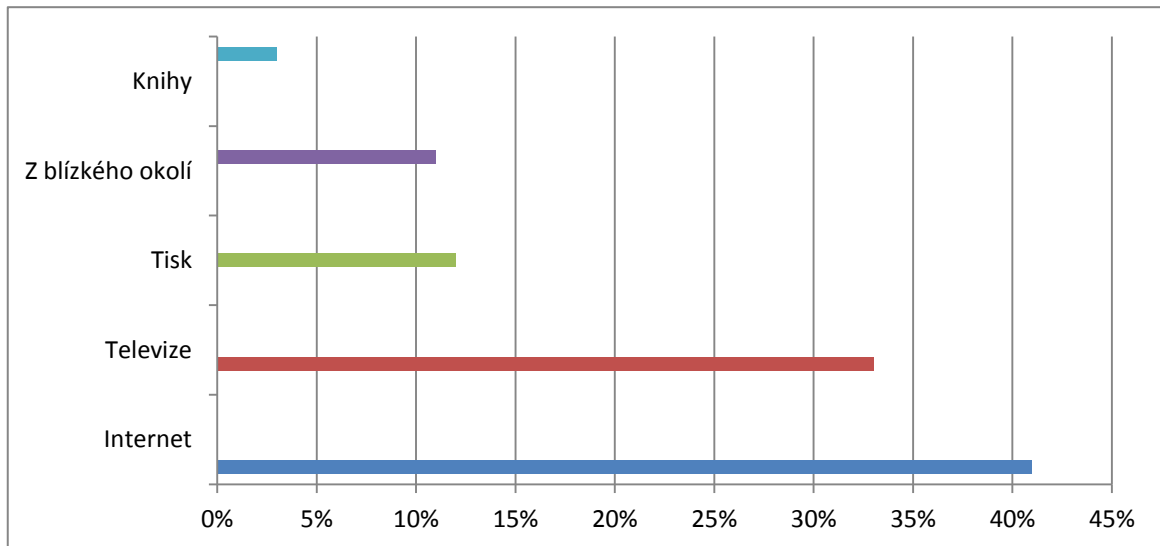
Jestliže se v tuto chvíli podíváme zpět na graf č. 6 a č. 8 a porovnáme je, tak zjistíme, že mladší respondenti mají o islámu větší znalosti než starší i přes fakt, že starší respondenti se o islám více zajímají. Toto zjištění je velmi zajímavé.

5. Odkud se dozvídáte převážně informace o islámu?

Jednalo se o povinnou, polootevřenou otázku. 41 % respondentů, což je nejvíce, se dozvídá informace o islámu převážně z internetu. 33 % se dozvídá informace převážně z televize.

Nejméně respondentů, což jsou pouhá 3 %, se dozvídá informace z knih.

Graf č. 9 – Čerpání informací

Zdroj: Práce autora

6. Věříte těmto informacím?

Otázka byla opět povinná a uzavřená. Z následujícího grafu i tabulky můžeme vidět, že nejvíce respondentů, a to 68 %, získávaným informacím spíše věří. Naopak pouhá 2 % respondentů těmto informacím nevěří.

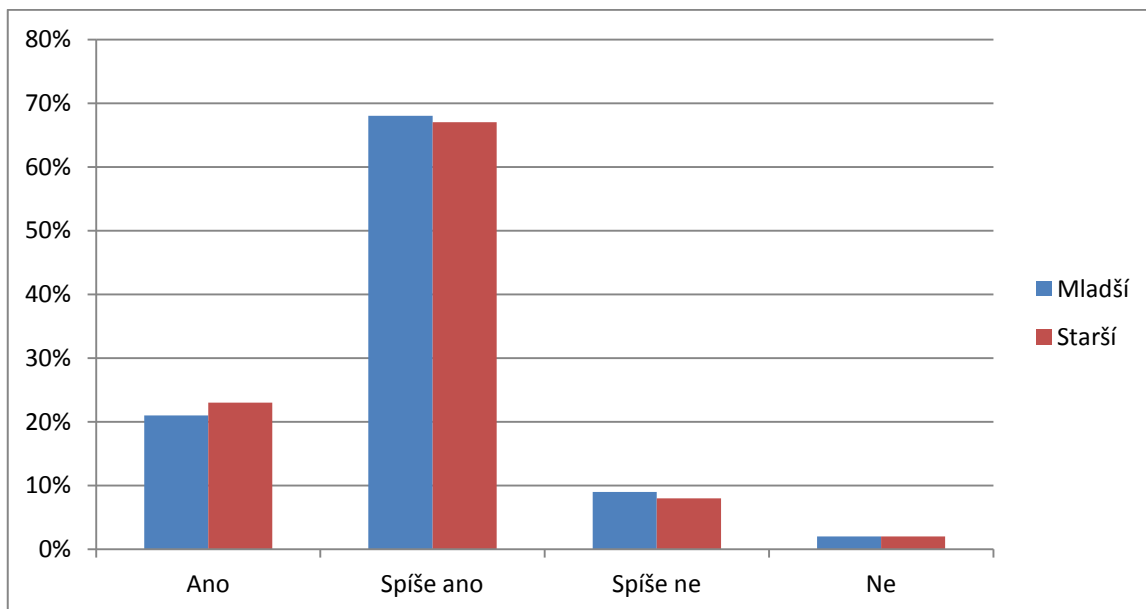
Tabulka č. 4 – Důvěryhodnost získaných informací

Věková skupina	Věříte těmto informacím?				n _i
	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	
Mladší	21 %	68 %	9 %	2 %	100 %
Starší	23 %	67 %	8 %	2 %	100 %
n _i	22 %	68 %	8 %	2 %	100 %

Zdroj: Práce autora

Odpovědi mladších a starších jsou u této otázky shodné, vidíme pouze nepatrné, zanedbatelné rozdíly, toto zhodnocení prezentuje následující graf.

Graf č. 10 – Věříte těmto informacím?

Zdroj: Práce autora

7. Tyto informace jsou převážně:

Respondenti měli na výběr tři varianty odpovědí a to: Pozitivní, negativní, neutrální. Z tabulky lze vyčíst, že většina respondentů, 75%, považuje získané informace za převážně negativní.

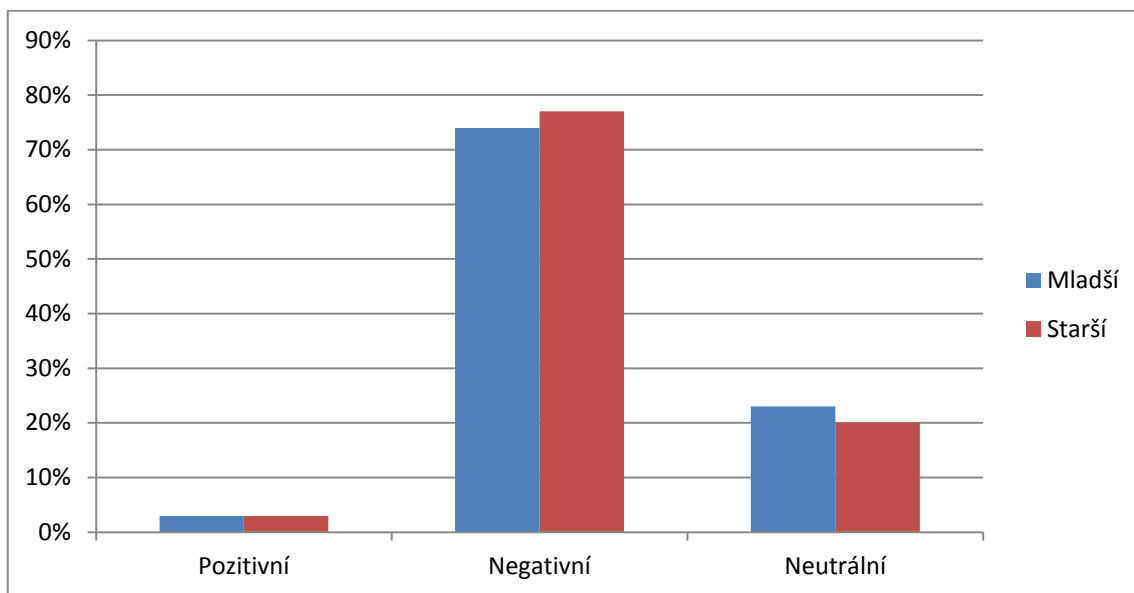
Tabulka č. 5 – Charakter získaných informací

Věková skupina	Tyto informace jsou převážně:			n _i
	Pozitivní	Negativní	Neutrální	
Mladší	3 %	74 %	23 %	100 %
Starší	3 %	77 %	20 %	100 %
n _i	3 %	75 %	22 %	100 %

Zdroj: Práce autora

Z grafu č. 11 vidíme, že opět nejsou téměř žádné rozdíly v odpovědích mezi staršími a mladšími respondenty.

Graf č. 11 – Charakter získaných informací

Zdroj: Práce autora

8. Jak na Vás muslimové působí?

U této otázky mohli respondenti zvolit maximálně dvě možnosti. Na nejvíce respondentů působí muslimové spíše negativně a to ze 49 %. Naopak na nejméně respondentů, to je 10 %, působí muslimové spíše pozitivně.

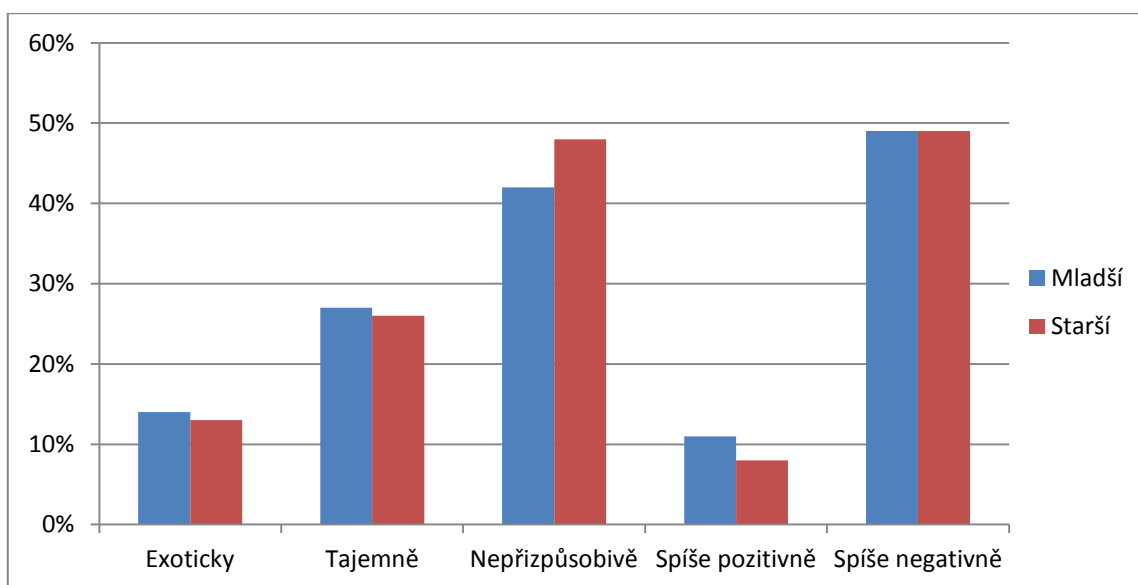
Tabulka č. 6 – Působivost muslimů

Věková skupina	Jak na Vás muslimové působí?				
	Exoticky	Tajemně	Nepřizpůsobivě	Spíše pozitivně	Spíše negativně
Mladší	14 %	27 %	42 %	11 %	49 %
Starší	13 %	26 %	48 %	8 %	49 %
n_j	14 %	27 %	43 %	10 %	49 %

Zdroj: Práce autora

Z grafu lze opět vidět, že nejsou téměř žádné rozdíly mezi odpověďmi mladších a starších.

Graf č. 12 – Jak na Vás muslimové působí?

Zdroj: Práce autora

9. S muslimy se dostáváte do kontaktu nejčastěji:

Zodpovězení deváté, uzavřené otázky bylo opět povinné. Z následující tabulky jsme zjistili, že 65 % respondentů se s muslimy do kontaktu nedostává. To znamená, že více jak jedna třetina dotazovaných tohoto výzkumu se s muslimy do kontaktu dostává, což je pro tento výzkum velmi důležité, jelikož jejich názory jsou více objektivní než názory respondentů, kteří se s muslimy do kontaktu nedostávají.

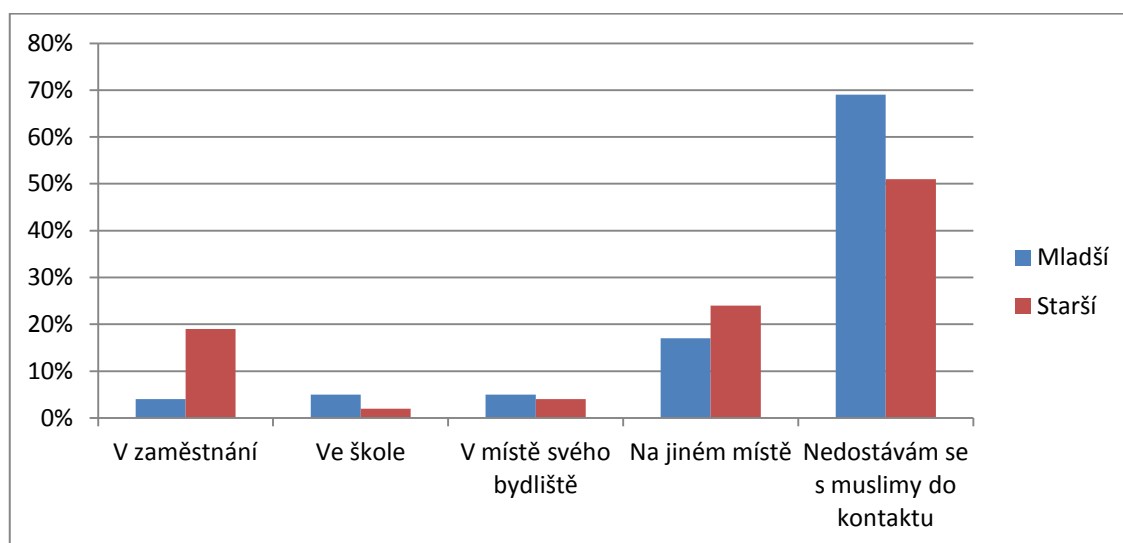
Tabulka č. 7 – Nejčastější místo kontaktu s muslimy

Věková skupina	S muslimy se dostáváte do kontaktu nejčastěji:					n _i
	V zaměstnání	Ve škole	V místě svého bydliště	Na jiném místě	Nedostávám se s muslimy do kontaktu	
Mladší	4 %	5 %	5 %	17 %	69 %	100 %
Starší	19 %	2 %	4 %	24 %	51 %	100 %
n _i	8 %	3 %	5 %	19 %	65 %	100 %

Zdroj: Práce autora

Z následujícího grafu můžeme také zpozorovat, že větší počet mladších, 5%, se stýká s muslimy ve škole a naopak větší počet starších, 19 %, se stýká s muslimy v zaměstnání. Tento výsledek je logický, jelikož mezi staršími je více ekonomicky aktivního obyvatelstva, naopak ve skupině mladších převážná část respondentů stále studuje.

Graf č. 13 – Nejčastější místo kontaktu s muslimy

Zdroj: Práce autora

10. Jaké jsou Vaše osobní zkušenosti z těchto setkání?

Na tuto otázku odpovídali pouze respondenti, kteří se dostávají s muslimy do kontaktu. Z tabulky vychází, že pokud jsou respondenti v kontaktu s muslimy, pak jsou jejich osobní zkušenosti z 34 % neutrální. V tomto okamžiku se nám tu objevil velice zajímavý výsledek a to že v kontaktu s muslimy jsou osobní zkušenosti respondentů spíše kladné než záporné, což je jev velice pozitivní.

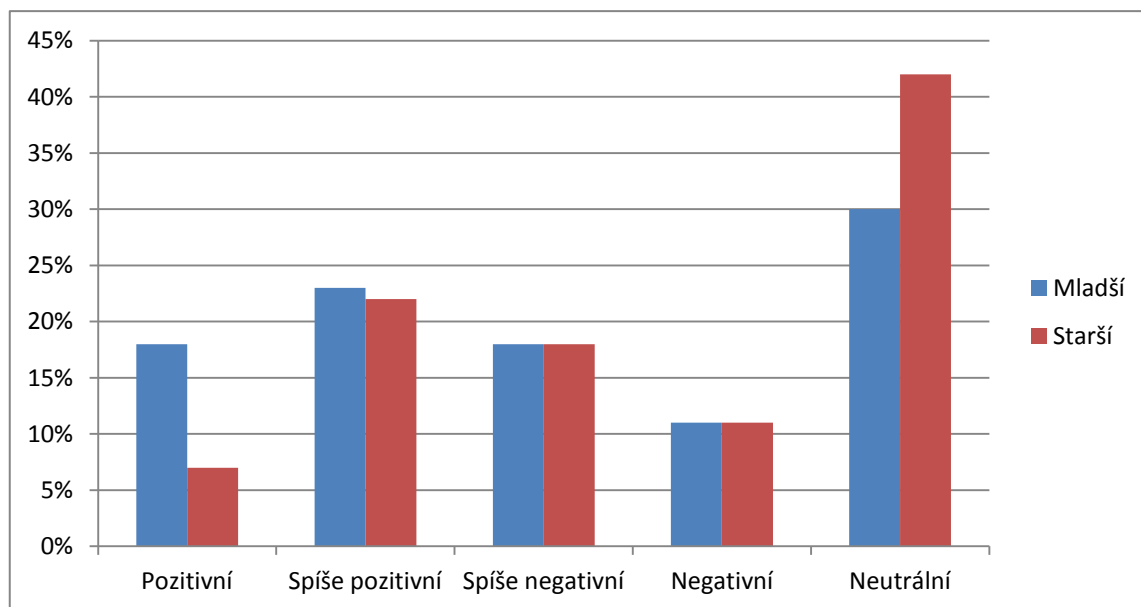
Tabulka č. 8 – Osobní zkušenosti s muslimy

Věková skupina	Jaké jsou Vaše osobní zkušenosti z těchto setkání?					n _i
	Pozitivní	Spíše pozitivní	Spíše negativní	Negativní	Neutrální	
Mladší	18 %	23 %	18 %	11 %	30 %	100 %
Starší	7 %	22 %	18 %	11 %	42 %	100 %
n _j	14 %	23 %	18 %	11 %	34 %	100 %

Zdroj: Práce autora

Z následujícího grafu vyplývá, že většina odpovědí skupiny mladších a starších je opět velice shodná. Neshoda nastává ve výsledku, kdy mladší, a to 18 %, mají pozitivnější osobní zkušenosti s muslimy než starší, kteří mají z osobních setkání zkušenosti více neutrální a to ze 42 %.

Graf č. 14 – Osobní zkušenosti s muslimy

Zdroj: Práce autora

11. Souhlasíte s některým z následujících tvrzení?

Zodpovězení otázky bylo povinné, respondenti museli zvolit alespoň jednu možnost odpovědi. Z tabulky můžeme vyčíst, že 75 % respondentů, což je nejvíce, souhlasilo s tvrzením, že postavení muslimské ženy je zcela nevyhovující. Také z tabulky lze vyvodit závěr, že respondenti souhlasili nejvíce s tvrzeními, která jsou negativní.

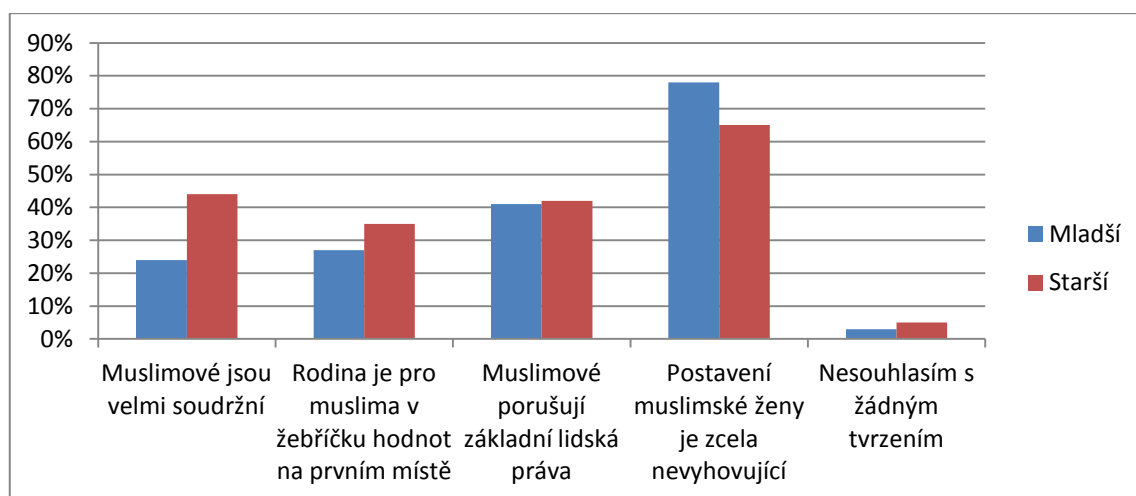
Tabulka č. 9 – Tvrzení

Věková skupina	Souhlasíte s některým z následujících tvrzení?				
	Muslimové jsou velmi soudržní	Rodina je pro muslima v žebříčku hodnot na prvním místě	Muslimové porušují základní lidská práva	Postavení muslimské ženy je zcela nevyhovující	Nesouhlasím s žádným tvrzením
Mladší	24 %	27 %	41 %	78 %	3 %
Starší	44 %	35 %	42 %	65 %	5 %
n _j	29 %	29 %	41 %	75 %	4 %

Zdroj: Práce autora

Dále z následujícího grafu vyplývá, že starší a mladší se téměř shodli v tvrzení, že muslimové porušují základní lidská práva. Naopak největší rozdíl v odpovědích mezi mladšími a staršími byl v tvrzení, že muslimové jsou velmi soudržným národem. S tímto tvrzením souhlasilo 44 % starších respondentů, z mladších pouze 24 %.

Graf č. 15 – Souhlas s následujícím tvrzením

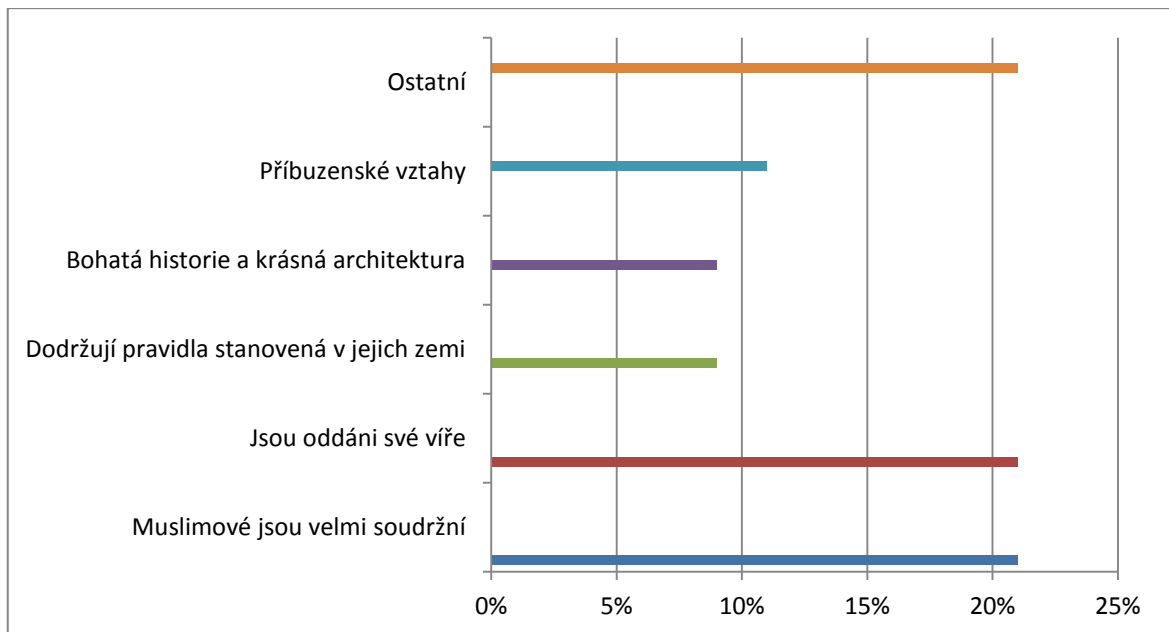

Zdroj: Práce autora

12. Mohli byste vyjmenovat alespoň jednu kladnou stránku islámu?

Tato otázka byla polootevřená. Byly dány dvě varianty odpovědí a to: Nemohu si vzpomenout; dle mého názoru žádná kladná stránka neexistuje. Otázka byla nepovinná, i přesto na ni odpovědělo 23 % respondentů. Odpovědi respondentů byly velice pestré. Jejich prezentaci zobrazuje následující graf. Jestliže byla uvedena odpověď, která znamenala pouze 1 % nebo méně, byla zahrnuta do grafu pod možností „ostatní.“ Nejvíce respondentů, a to dvakrát po 21 %, uvedlo jako kladnou stránku islámu soudržnost muslimů a oddanost své víře. Respondenti hodnotili jako kladnou stránku také dodržování pravidel stanovených v islámských zemích a krásnou architekturu a to z 9 % v obou případech.

Graf č. 16 – Kladné stránky islámu

Zdroj: Práce autora

13. Je podle Vás možná integrace muslimů do naší (evropské) společnosti?

Tato otázka byla povinná a uzavřená. Z následující tabulky je výsledek v podstatě jednoznačný – 51 % respondentů se domnívá, že integrace muslimů do naší společnosti možná není. Pouze 23 % respondentů si myslí, že integrace muslimů do naší společnosti možná je a 26 % respondentů nedokáže tuto otázku posoudit.

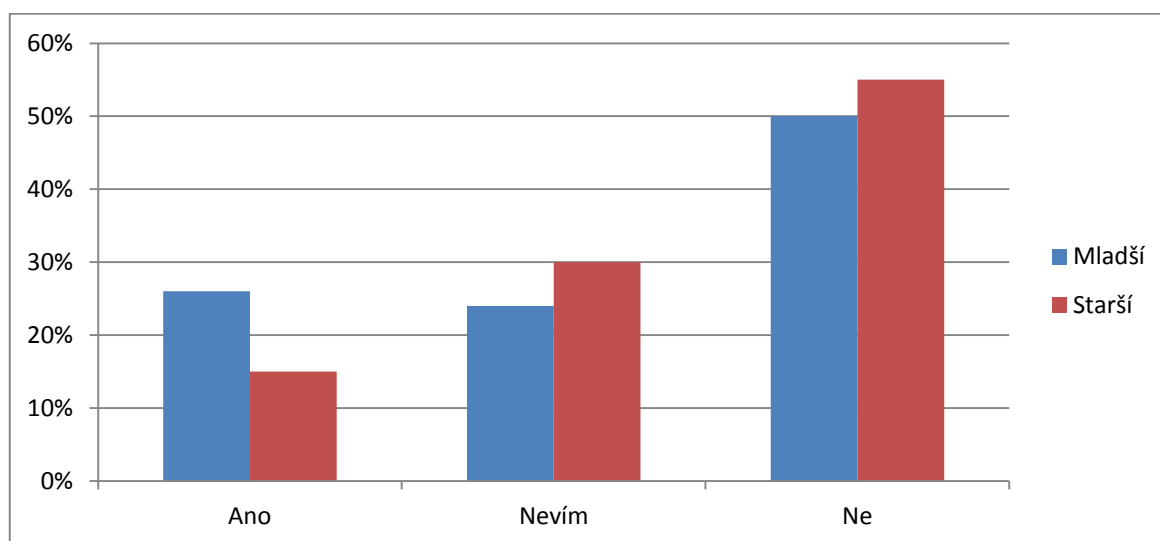
Tabulka č. 10 – Možnost integrace muslimů

Věková skupina	Je podle Vás možná integrace muslimů do naší (evropské) společnosti?			n _i
	Ano	Nevím	Ne	
Mladší	26 %	24 %	50 %	100 %
Starší	15 %	30 %	55 %	100 %
n _i	23 %	26 %	51 %	100 %

Zdroj: Práce autora

Zatímco celkově si integraci muslimů nedovede představit 51 % respondentů, pak z grafu můžeme vidět, že jde spíše o skupinu starších. Naopak 26 % mladších respondentů si myslí, že integrace muslimů do naší společnosti možná je, u starších si toto myslí pouze 15 % skupiny. Toto zjištění je pozitivní z důvodu již výše uvedeného a to, že s integrací muslimů se bude muset vypořádat spíš mladší skupina respondentů, z tohoto hlediska můžeme považovat tento výsledek za kladný.

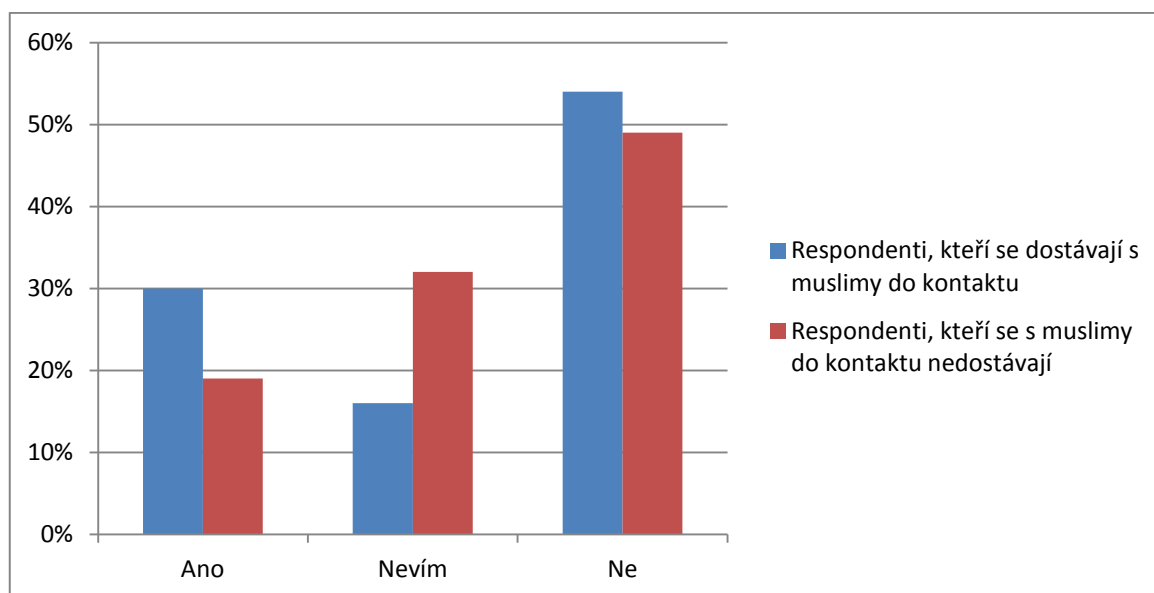
Graf č. 17 – Je podle Vás možná integrace muslimů do naší (evropské) společnosti?

Zdroj: Práce autora

V tomto okamžiku je vhodné prezentovat graf, který ukáže, jaký mají názor na integraci muslimů respondenti, kteří se dostávají s muslimy do kontaktu. Na straně 46 je uvedeno, že do kontaktu s muslimy se dostává jedna třetina respondentů. Graf č. 18 tedy ukazuje rozdíly ohledně integrace z hlediska kontaktu s muslimy. Že je možná integrace muslimů do naší společnosti si myslí více respondentů, kteří se s muslimy do kontaktu dostávají. Toto zjištění by bylo pozitivní v okamžiku, kdy by v odpovědi „ne“ převládala skupina respondentů, kteří se s muslimy do kontaktu nedostávají. Ale nejvíce respondentů, 54 %, si myslí, že integrace muslimů do naší společnosti možná není a důležité je, že jsou to respondenti, kteří se s muslimy do kontaktu dostávají. Jejich názor je totiž objektivnější.

Graf č. 18 – Je podle Vás možná integrace muslimů do naší společnosti (z hlediska kontaktu)?

Zdroj: Práce autora

14. Z jistého průzkumu bylo zjištěno, že během několika let budou muslimové tvořit většinu imigrantů v Evropě. Integrace bude tedy nezbytně nutná. Jak byste si tuto integraci muslimů do naší společnosti představovali?

Zodpovězení otázky bylo opět povinné. Následující tabulka uvádí, že 87 % respondentů zastává názor, podle kterého si muslimové mohou ponechat svou víru i s jejími prvky do té hranice, než se dostane do rozporu se zákony hostitelské země. Naopak pouze 12 % zastává názor, aby se muslimové vzdali své víry ve všech směrech. Z tohoto výsledku vyplývá, že respondenti by byli vůči muslimské kultuře docela tolerantní, což je pro

případnou integraci určitě velice pozitivní, tento výsledek lze nazvat takovou zlatou střední cestou.

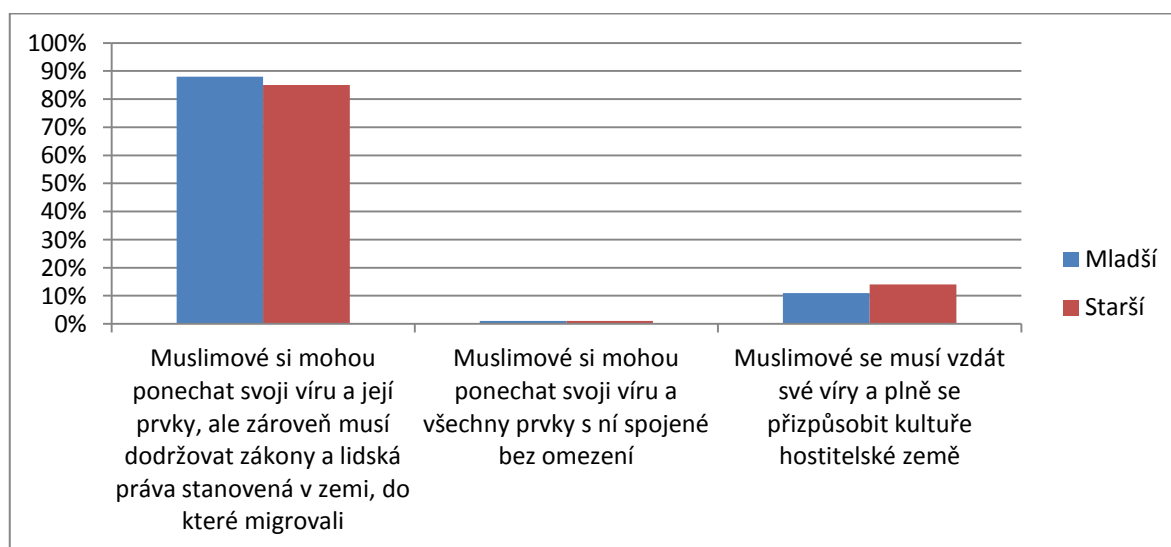
Tabulka č. 11 – Představa integrace

Věková skupina	Z jistého výzkumu bylo zjištěno, že během několika let budou muslimové tvořit většinu imigrantů v Evropě. Integrace bude tedy nezbytně nutná. Jak byste si tuto integraci muslimů do naší společnosti představovali?			n _i
	Muslimové si mohou ponechat svoji víru a její prvky, ale zároveň musí dodržovat zákony a lidská práva stanovená v zemi, do které migrovali	Muslimové si mohou ponechat svoji víru a všechny prvky s ní spojené bez omezení	Muslimové se musí vzdát své víry a plně se přizpůsobit kultuře hostitelské země	
Mladší	88 %	1 %	11 %	100 %
Starší	85 %	1 %	14 %	100 %
n _i	87 %	1 %	12 %	100 %

Zdroj: Práce autora

Z grafu je patrné, že představa o integraci muslimů u mladších i starších respondentů je téměř shodná, jejich názor je v podstatě stejný, což je pro případnou integraci také pozitivní zjištění, jelikož se nemusí hledat z hlediska obyvatel majoritní společnosti nějaký kompromis.

Graf č. 19 – Představa integrace

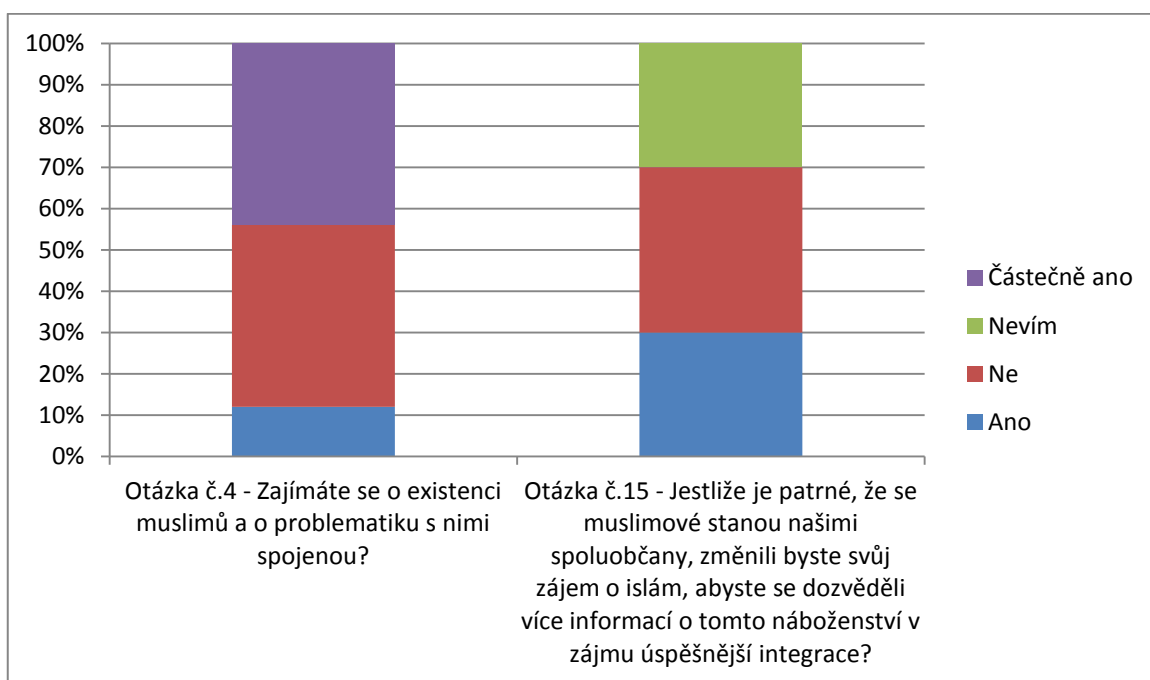

Zdroj: Práce autora

Otázka 15 – Jestliže je patrné, že se muslimové stanou našimi spoluobčany, změnili byste svůj zájem o islám, abyste se dozvěděli více informací o tomto náboženství v zájmu úspěšnější integrace?

Ve čtvrté otázce bylo zjišťováno, zda se zajímají respondenti o islám. V současné, opět povinné otázce se zjišťuje, zda by respondenti svůj zájem o islám změnili poté, co jim byly sděleny určité informace o případné budoucí integraci. Právě graf č. 20 zachycuje změnu odpovědí respondentů. Zaměříme se pouze na odpovědi typu ano a ne. Vidíme, že z původních 12 % respondentů, co se zajímají o islám, by se jich nyní o islám zajímalo 30 %. Stejně jako se o islám původně nezajímalo 44 % respondentů, nyní by se jich nezajímalo pouze 40 %. Lze vyvodit výsledek, že jakmile jsou lidé seznámeni s problémem integrace podrobněji, tak jsou poté ochotni se do procesu integrace zapojit z důvodu zvýšení její úspěšnosti, což je opět velice pozitivní zjištění.

Graf č. 20 – Porovnání změny zájmu o islám

Zdroj: Práce autora

Otázka 16 – Uvítali byste besedy či přednášky v blízkosti Vašeho bydliště, zaměřené na islám, kde byste získali více informací o muslimské komunitě?

Zodpovězení této otázky bylo povinné pouze pro respondenty, kteří u předchozí otázky zvolili variantu odpovědi „ano“. Respondenti, kteří odpověděli jinou variantu, pokračovali 18. otázkou. Tato otázka byla tedy zodpovězena 134 respondenty, což představuje 30 % z celkového počtu dotazovaných. Následující tabulka vypovídá, že nejvíce, což je 31 % respondentů, by se přednášek či besed zúčastnilo, pokud by byly zdarma a 27 % by se jich zúčastnilo i za poplatek. Nejméně, 5 % dotazovaných, by se přednášek či seminářů nezúčastnilo, i kdyby byly zdarma.

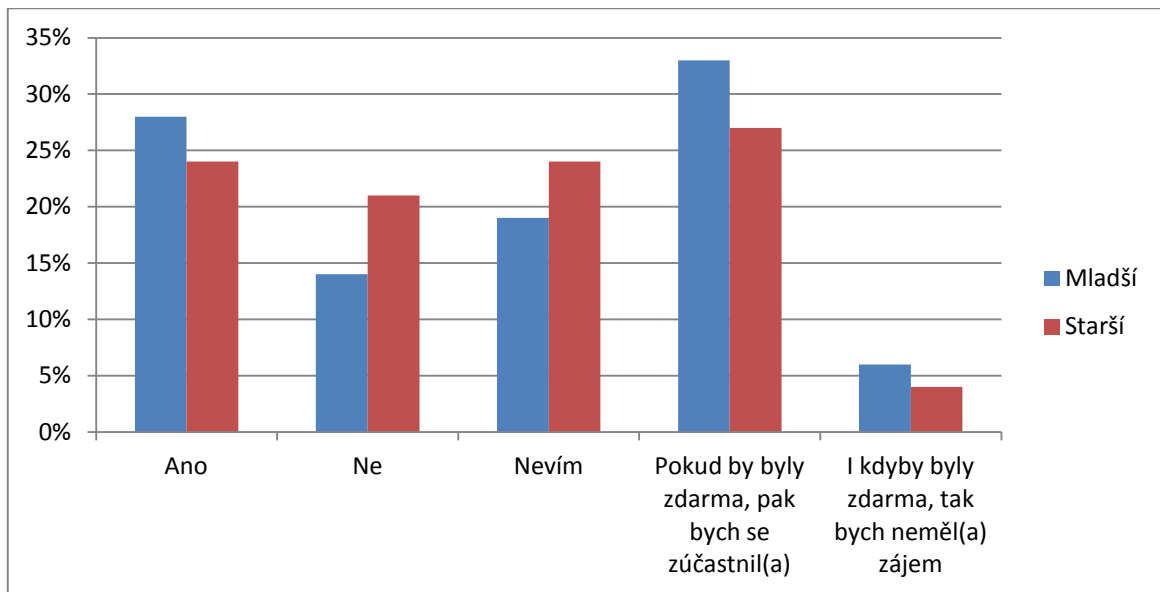
Tabulka č. 12 – Volba besed či přednášek

Věková skupina	Uvítali byste besedy či přednášky v blízkosti Vašeho bydliště, zaměřené na islám, kde byste získali více informací o muslimech?					n _i
	Ano	Ne	Nevím	Pokud by byly zdarma, pak bych se zúčastnil(a)	I kdyby byly zdarma, tak bych neměl(a) zájem	
Mladší	28 %	14 %	19 %	33 %	6 %	100 %
Starší	24 %	21 %	24 %	27 %	4 %	100 %
n _j	27 %	16 %	21 %	31 %	5 %	100 %

Zdroj: Práce autora

Z grafu č. 21 je patrné, že větší zájem o přednášky či besedy mají mladší respondenti, starší respondenti oproti mladším by o tento přístup měli zájem menší. Toto zjištění může být opět považováno za pozitivní, protože integrace se bude týkat spíše mladší generace respondentů, a proto je přívětivé, že mladší generace má na integraci v tomto případě kladnější názor.

Graf č. 21 – Uvítali byste besedy či přednášky v blízkosti Vašeho bydliště, zaměřené na islám, kde byste získali více informací o muslimech?

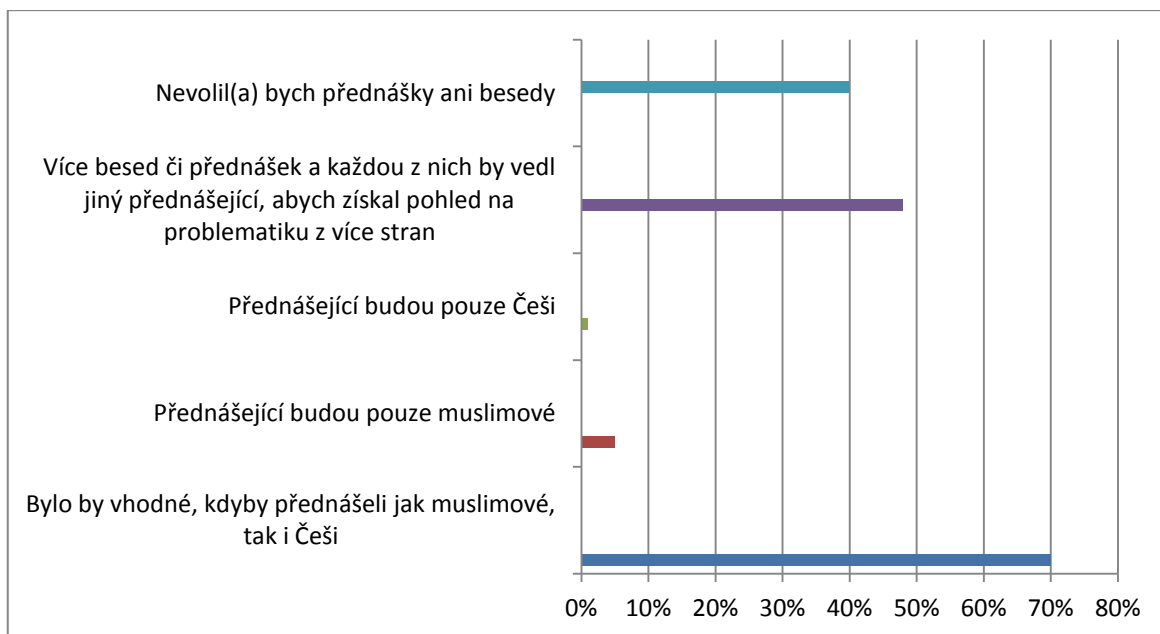

Zdroj: Práce autora

Otázka č. 17 – Jak byste si tyto besedy či přednášky představovali?

Respondenti, kteří odpověděli v otázce č. 16 možnosti ne; nevím; i kdyby byly zdarma, tak bych neměl(a) zájem, tuto otázku vynechali a odpovídali až na otázku č. 18. Respondenti, kteří povinně odpovídali na tuto polootevřenou otázku, mohli zvolit více variant odpovědí nebo sdělit vlastní odpověď. Z respondentů, kteří zodpověděli v otázce 15, že by změnilí svůj postoj k islámu v zájmu úspěšnější integrace, by jich 60 % uvítalo získání informací o islámu formou besed nebo přednášek. Z tohoto celku nejvíce respondentů, a to 70 %, souhlasilo s návrhem, že by bylo vhodné, kdyby přednášeli jak muslimové, tak i zástupci majoritní společnosti a přednášek by mělo být více s podmínkou, že každou z nich by vedl jiný přednášející.

Graf č. 22 – Představa o besedách a přednáškách

Zdroj: Práce autora

Otázka č. 18 – Zaměstnali byste muslima či muslimku ve svém podniku?

Předposlední otázku zodpovídali všichni respondenti. V následující tabulce lze vidět, že 34 % dotazovaných by zaměstnalo muslimy bez problémů, 28 % na doporučení. 14 % respondentů by muslimy nezaměstnalo.

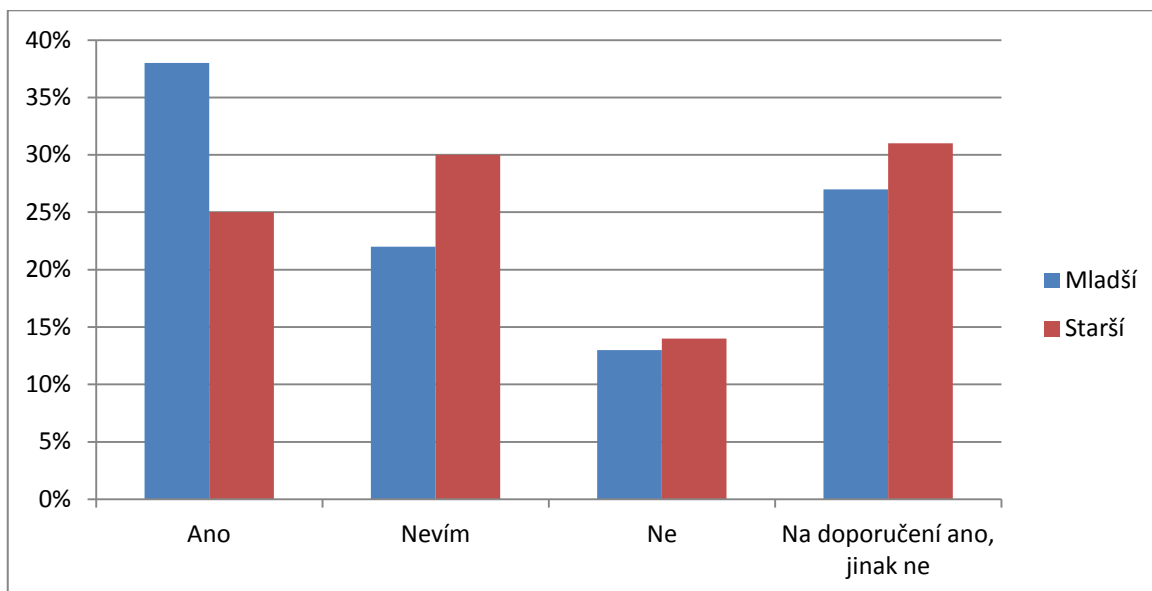
Tabulka č. 13 – Zaměstnání

Věková skupina	Zaměstnali byste muslima či muslimku ve svém podniku?				n _i
	Ano	Nevím	Ne	Na doporučení ano, jinak ne	
Mladší	38 %	22 %	13 %	27 %	100 %
Starší	25 %	30 %	14 %	31 %	100 %
n _j	34 %	24 %	14 %	28 %	100 %

Zdroj: Práce autora

Následující graf opět potvrzuje, že mladší generace má k muslimské komunitě pozitivnější přístup. 38 % mladších by muslimy bez problémů zaměstnalo, avšak ze starších by to bylo pouze 25 %. Naopak více starších, a to 31 % by muslimy zaměstnali, kdyby měli k dispozici nějaké doporučení. Také více starších, 30 %, neví, zda by muslimy zaměstnali.

Graf č. 23 – Zaměstnali byste muslima či muslimku ve svém podniku?

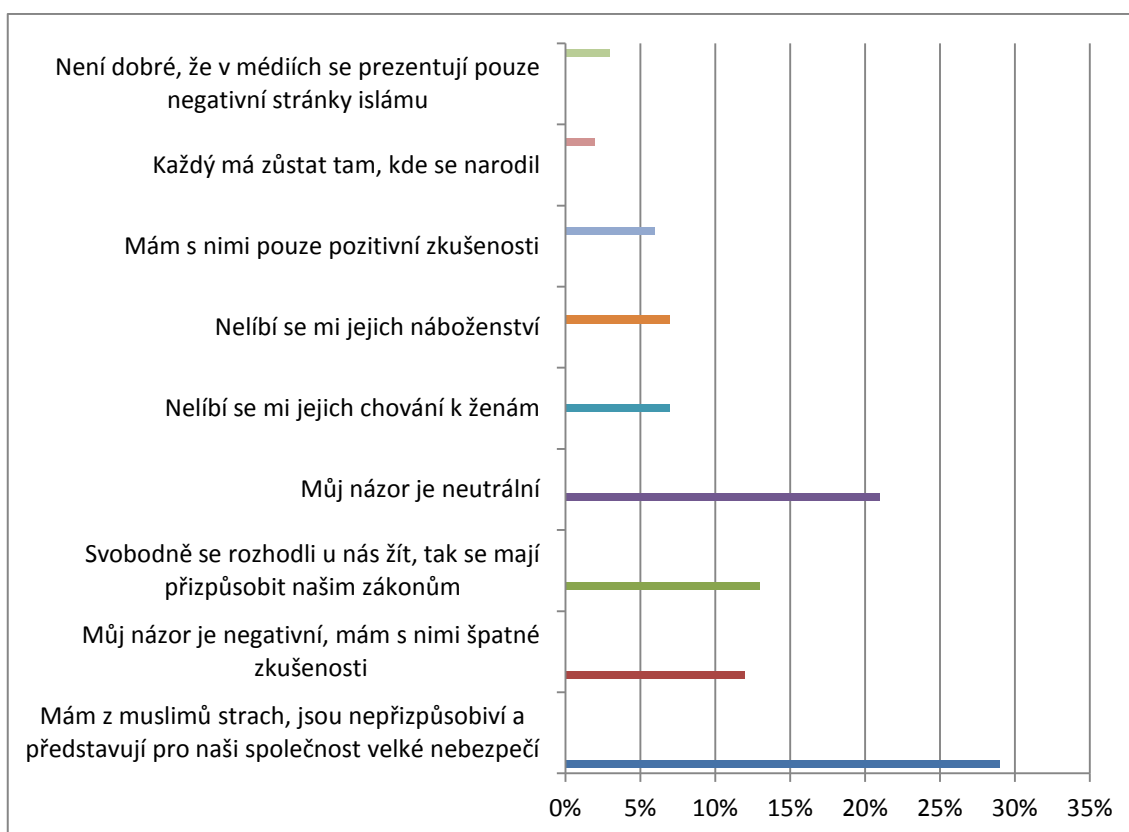

Zdroj: Práce autora

Otázka č. 19 – Jaký je Váš osobní názor na muslimy?

Pokud nějakého respondenta během vyplňování dotazníku napadla nějaká myšlenka či dodatek, právě v této otázce měl možnost vyjádřit svůj názor. Otázka byla nepovinná, i přesto možnosti sdělit svůj názor využilo 50 % respondentů, což je docela úspěšné. Z takového zájmu lze konstatovat, že respondenty dotazník zaujal. Následující graf ukazuje odpovědi respondentů. Nejvíce, 29 % respondentů vyjádřilo, že má z muslimů strach, jsou podle nich nepřizpůsobiví a pro naši společnost představují velké nebezpečí. Také lze vidět, že 3 % respondentů jsou si vědomi, že z médií se dozvídají pouze negativní informace, což podle nich není správné.

Graf č. 24 – Osobní názor na muslimy

Zdroj: Práce autora

4.3 Praktický návrh úspěšnější integrace

4.3.1 Jednotný vizuální styl

Současná podkapitola přichází s určitým příkladem, který se týká integrace muslimů do naší společnosti. U provedeného výzkumu bylo zjištěno, že by občané majoritní společnosti v zájmu úspěšnější integrace měli zájem navštěvovat besedy nebo přednášky, kde by se dozvěděli více informací o islámu a jeho stoupencích. Při pořádání takové přednášky je potřeba vytvořit jednotný vizuální styl, který zlehčuje komunikaci a propagaci určité situace. Základem každého jednotného vizuálního stylu je logo, které by mělo obnášet určitý symbol, barvu a název. V tomto případě by měl být vytvořen jednotný vizuální styl pro celý proces integrace muslimů do naší společnosti. Tento jednotný vizuální styl by se pokaždé měl objevovat na všech materiálech, které by se svým obsahem týkaly integračního procesu muslimů. Právě následující obrázek poukazuje na návrh loga a dále jednotného vizuálního stylu pro integrační proces muslimů do naší společnosti.

Obr. č. 1 – Návrh loga integračního procesu muslimů do české společnosti

Následující řádky jsou věnovány tvorbě loga. Symbolem loga byly zvoleny podané ruce, jelikož tento akt potvrzuje určitou situaci. V tomto případě jde o spolupráci v integračním procesu, který se bez spolupráce majority a minority neobejde. Levá ruka zastupuje obyvatelstvo majoritní většiny a pravá ruka muslimskou komunitu. K symbolu se vztahuje i pozadí, což je v tomto případě obrys České republiky, jelikož se v tomto případě jedná o integrační proces muslimů v České republice.

Barvami byly zvoleny modrá, červená, bílá a žlutá. Modrá, červená a bílá z důvodu, že se jedná o barvy České republiky vycházející z vlajky. Žlutá barva byla zvolena z důvodu, že se jedná o barvu s povzbuzujícím účinkem, která je symbolem inteligence, moudrosti a napomáhá svobodné komunikaci při navazování kontaktů (Význam barev). Inteligence a moudrost v integračním procesu jsou vlastnosti zcela potřebné pro utváření pravidel, navazování kontaktů a komunikace je v procesu integrace potřebná vzhledem majority k minoritě i naopak a povzbuzení je důležité k dosahování výsledků.

Pro název loga byl vytvořen citát „Nežijme pouze vedle sebe, žijme společně“. Citát byl zvolen na základě zásady komplexnosti od paní Šiškové, která je nastíněna na straně 26 v teoretické části. Zkráceně Šišková tvrdí, že integrace nemá šanci na úspěch, pokud se nepodaří integrovat přistěhovalce do trhu práce, do společenského, kulturního a politického života většinové společnosti (Šišková, 2008, s. 77). Zvolený citát má tedy nastínit, že nejde pouze o respektování rozdílné kultury, ale abychom se snažili o harmonii a o celkové souznění soužití majority a minority bez ohledu na kulturu, zvyky a náboženství a abychom tvořili jeden celek jako obyvatelstvo České republiky, ne jako obyvatelstvo majority a obyvatelstvo minority.

4.3.2 Příklad ekonomického zhodnocení

Nyní jsou k dispozici dvě tabulky, které poukazují na finanční stránku integrační politiky.

Z tabulky č. 14 lze vidět, že finanční plán pro integrační proces cizinců na území Jihomoravského kraje pro rok 2011 – 2015 hospodaří s 46 425 000 Kč. To znamená, že rozpočet na jeden rok je 9 285 000 Kč.

Tabulka č. 14 – Finanční plán cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců třetích zemí na území Jihomoravského kraje 2011 – 2015

Číslo opatření	Název opatření	Celkové výdaje	
		V Kč	Podíl v %
A.	Procesní zázemí integrace		
A. 1	Formalizace procesů a institucionalizace zázemí	500 000	1,08 %
A. 2	Rozvoj spolupráce aktérů integrace	2 950 000	6,35 %
A. 3	Další rozvoj Centra	7 925 000	17,07 %
B.	Komplexní integrační služby		
B. 1	Zpracování rozvojových strategií	1 050 000	2,26 %
B. 2	Zajištění integračních služeb	16 000 000	34,46 %
C.	Sociálně – ekonomická integrace		
C. 1	Podpora inkluzivního vzdělání	8 700 000	18,74 %
C. 2	Integrace na trhu práce	5 150 000	11,09 %
D.	Zapojování cizinců a informovanost		
D. 1	Zapojování cizinců	2 900 000	6,25 %
D. 2	Monitoring situace	500 000	1,08 %
D. 3	Posílení informovanosti	750 000	1,62 %
Celkem:		46 425 000	100 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů Jihomoravského regionálního centra na podporu integrace cizinců [online]. Poslední revize 2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.cizincijmk.cz/Folders/2068-1-dokumenty+integracni+a+migracni+politiky.aspx>

My se nyní soustředíme především na komunikaci pomocí jednotného vizuálního stylu, podívejme se tedy podrobněji na část D. Z hlediska obyvatel a jejich zájmu o přednášky nebo besedy nás zajímá nejvíce oddíl D. 3. Pro tento oddíl je v rozpočtu na rok vymezeno 150 000 Kč. Pod tabulkou je názorný příklad vyčíslení nákladů na tisk letáků ve Znojmě.

Příklad:

Ve Znojmě je evidováno 18 106 domů a bytů. Z tohoto počtu je 17 627 obydlených, to znamená, že ve Znojmě je evidovaných 17 627 domácností (Český statistický úřad).

Aby se do každé domácnosti dostal jeden leták, bylo by jich potřeba pro Znojmo vytvořit 17 627. Ve Znojmě se na tisk letáků soustřeďuje Reklamní agentura Znojmo, která byla ochotna spolupracovat a pro potřeby této práce poskytla kalkulaci níže specifické objednávky.

Objednávka:

Virtuální leták by měl velikost A4, byl by natisknut barevně, oboustranně, bez přehybu a na potahovaný papír. Virtuální objednávka byla stanovena na 17 627 kusů.

Nyní se podívejme na kalkulaci této virtuální objednávky.

Kalkulace:

Leták A4, barevný, oboustranný tisk bez přehybu na potahovaný papír, náklad: 17 627 ks.

Náklady: Papír 90g – 14 102 Kč (0,8 Kč/ks)

Papír 110g – 14 631 Kč (0,83 Kč/ks)

Papír 150g – 15 160 Kč (0,86 Kč/ks)

Pokud bychom se rozhodli pro tisk letáku na papír o hmotnosti 90g, pak by pouze objednávka pro Znojmo činila 14 102 Kč.

5 Závěr

Bakalářská práce se zabývala integračním procesem muslimů do majoritní společnosti. Cílem bakalářské práce bylo poskytnutí odpovědi na otázku týkající se integrace muslimů do většinové společnosti z pohledu majority. Přesněji řečeno zjistit, jak vnímá integraci muslimů do většinové společnosti právě majorita daného státu, jaký má majorita postoj k muslimům a zda má vůbec snahu dosáhnout společného soužití s muslimy.

I přesto, že si 51 % respondentů myslí, že integrace muslimů do naší společnosti možná není, protože jsou podle nich muslimové nepřizpůsobivým národem, 30 % z nich by se zapojilo do procesu integrace z důvodu zajištění její větší úspěšnosti. Bylo však zjištěno, že obyvatelstvo ví velice málo informací o tomto problému a netuší, jaké je do budoucna vysoké riziko střetnutí dvou zcela protikladných kultur, protože se tyto informace nikde nedozvěděl. Avšak jakmile byli obyvatelé seznámeni s reálnými ukazateli a číslu týkající se rozrůstání muslimské populace, dalších 18 % z nich změnilo svůj postoj vzhledem k integračnímu procesu z negativního na pozitivní v tom smyslu, že pokud je tu vysoké riziko střetnutí dvou kultur, pak jsou ochotni se do integračního procesu muslimů zapojit, aby získali více informací o islámu a aby pochopili myšlení muslimů. Integraci by si představovali způsobem, kdy si muslimové mohou ponechat svoji víru a její prvky, ale pouze do té míry, dokud nehraničí s porušováním zákonů a lidských práv hostitelské země. Tento výsledek potvrzuje teorii hranice strukturální tolerance pana Müllera, o které se píše na straně 25 a také pravidlo étosu symbiózy, které najdeme v bakalářské práci také na straně 25. Tyto dvě teorie zkráceně tvrdí, že západní svět musí tolerovat ostatní náboženství, ale že tato tolerance je možná do té míry, dokud nedochází k rozporu s hodnotami moderní demokracie.

Za pozitivní zjištění lze také považovat fakt, že většina obyvatelstva se o existenci muslimů zajímá. Mladší obyvatelstvo se o muslimy zajímá méně než starší, ale i přesto mladší generace o muslimech a islámu ví více informací. Toto zjištění bylo zajímavé a pozitivní, protože případná budoucí integrace muslimů se bude týkat spíše mladší generace z důvodu mortality generace starší. Proto je velice pozitivní, že mladší generace se k muslimské komunitě staví přívětivěji než starší a také, že o ní ví více informací. Tato skutečnost je dána faktem, že mladší generace je zručnější v práci s internetem, kde se také dozívá převážnou většinu informací. Starší se dozívají informace spíše z televize, kde

jsou podle jejich slov seznamováni spíše s negativními zprávami o islámu. Tento problém s médií by měl být v zájmu úspěšnější integrace řešen.

Jaká jsou tedy návrhy a doporučení? Pro integrační proces muslimů do naší společnosti by měl být vytvořen jednotný vizuální styl, který bude vždy v souvislosti s touto integrací používán. Návrh tohoto jednotného vizuálního stylu je prezentován na straně 59. Důležité je zbavit se předpojatosti vůči muslimům, což většinou zapříčiňuje působení médií. Média šíří převážně negativní obraz islámu a muslimů a zapříčiňují tímto způsobem islamofobii u majoritního obyvatelstva. Jednotlivé kroky integračního procesu by měly více zapojovat majoritní obyvatelstvo, ne mířit pouze k přistěhovalcům, jedná se o oboustranný proces, což je mnohdy zapomínáno. Přesto právě chování majority je v tomto směru nejdůležitější. Jestliže bude majorita více zapojena a informována, ztratí předsudky o přistěhovalcích a integrace bude úspěšnější jak na trhu práce, tak ve společenském a kulturním životě. To jsou věci, na které by neměla integrační politika státu zapomínat, ale snažit se je řešit a to v souladu s citátem: „Nežijme pouze vedle sebe, žijme společně.“ Demografická čísla totiž hovoří jasně, proto nezapomínejme, že svět, ve kterém žijeme nyní, není světem, ve kterém budou vyrůstat naše děti.

6 Seznam použité literatury

Tištěné zdroje

BARŠA, Pavel. *Západ a islamismus – střet civilizací nebo dialog kultur*. První vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2001. 187 s. ISBN 80-85959-96-8.

BARŠA, Pavel; BARŠOVÁ, Andrea. *Přistěhovalectví a liberální stát: Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. První vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2005. 312 s. ISBN 80-210-3875-6.

COOGAN, D. Michael. *Historie náboženství*. První vydání. Praha: Euromedia Group, 1999. 288 s. ISBN 80-242-0011-2.

COUSSEYOVÁ, Mary. *Rámeček integrační politiky*. První vydání. Praha: Rada Evropy, 2000. 54 s. ISBN 92-871-4341-2.

FORET, Miroslav. *Marketingový průzkum*. První vydání. Brno: Computer Press, a.s., 2008. 115 s. ISBN 978-80-251-2183-2.

FROMM, Erich. *You shall be as Gods*. First edition. USA: Ballantine books, 1983. 187 p. ISBN 0-449-30763-8.

FROUZOVÁ, Magdaléna (ed.). *Závoj a džíny: Ženy v islámském světě*. První vydání. Praha: Vyšehrad, 2005. 208 s. ISBN 80-7021-776-6.

GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve střední Evropě: Konflikt nebo integrace*. Praha: G plus G, 1999. 341 s. ISBN 80-86103-23-4.

HRBEK, Ivan. *Korán*. První vydání. Praha: Akademie věd České republiky, 2000. 797 s. ISBN 80-200-0246-4.

HUNTINGTON, P. Samuel. *Střet civilizací. Boj kultur a proměna světového řádu*. První vydání. Praha: Rybka Publisher, 2001. 447 s. ISBN 80-86182-49-5.

KEENE, Michael. *Světová náboženství*. První vydání. Praha: Euromedia Group, 2003. 192 s. ISBN 80-242-0983-7.

KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. Šesté vydání. Praha: SPN, 2002. 862 s. ISBN 80-7235-023-4.

Listina základních práv a svobod.

MENDEL, Miloš. Islám mezi dialogem a střetem civilizací. *Mezinárodní politika*, 2004, roč. 28, č. 12, s. 10-12.

MENDEL, Miloš; OSTŘANSKÝ, Bronislav; RATAJ, Tomáš. *Islám v srdci Evropy*. První vydání. Praha: Academia, 2007. 504 s. ISBN 78-80-200-1554-9.

MÜLLER, Zdeněk. *Svaté války a civilizační tolerance*. První vydání. Praha: Academia, 2005. 131 s. ISBN 80-200-1355-5.

PLAŇAVA, Ivo. *Průvodce mezilidskou komunikací*. První vydání. Praha: Grada Publishing, 2005. 148 s. ISBN 80-247-0858-2.

RAMSEY, R. d.. Jak vést imigranty. *Moderní řízení*, 2004, roč. 39, č. 8, s. 69.

SKAZKIN, S. D.. *Abeceda ateisty*. První vydání. Praha: Horizont, 1979. 356 s. 40-054-79.

ŠÍŠKOVÁ, Tatjana (ed.). *Menšiny a migranti v České republice*. První vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2001. 188 s. ISBN 80-7178-648-9.

ŠÍŠKOVÁ, Tatjana (ed.). *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Druhé vydání. Praha: Portál, s.r.o., 2008. 280 s. ISBN 978-80-7367-182-2.

VALEHRACH, Michal. *Sunar aneb základy pro křesťanská novorozeňata*. Nerepublikováno.

WARREN, Crofter. *Velká kniha islámu*. První vydání. Čechovice: BVD, 2006. 245 s. ISBN 80-903754-0-5.

Elektronické zdroje

Cizinci JMK. *Dokumenty integrační a migrační politiky* [online]. Poslední revize 2012, [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://www.cizincijmk.cz/Folders/2068-1-Dokumenty+integracni+a+migracni+politiky.aspx>

Český statistický úřad. *Vše o území* [online]. Poslední revize 2012, [cit. 2012-03-23]. Dostupné z:

Christian grounds. *Christian statistics* [online]. Poslední revize 2011, [cit. 2011-11-15]. Dostupné z: <http://www.christiangrounds.com/christian-statistics.html>.

Lidovky. *Můžete bít své ženy a děti, ale nesmí to být vidět, rozhodl soud* [online]. Poslední revize 2010, [cit. 2011-10-07]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/muzete-bit-sve-zeny-a-deti-ale-nesmi-to-byt-videt-rozhodl-soud-ptb-/ln_zahranici.asp?c=A101018_105137_ln_zahranici_mtr.

Najdi se. *Význam barev* [online]. Poslední revize 2012, [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: <http://vyznam-barev.najdise.cz/zluta-barva>

Online překladač vět. *Online překladač vět* [online]. Poslední revize 3. 4. 2012, [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.online-prekladac-vet.cz/>

Religious tolerance. *The religion of Buddhism* [online]. Poslední revize 17. 3. 2011, [cit. 2011-11-17]. Dostupné z: <http://www.religioustolerance.org/buddhism.htm>.

Religious tolerance. *HINDUISM: The world's third largest religion* [online]. Poslední revize 31.7.2011, [cit. 2011-11-17]. Dostupné z: <http://www.religioustolerance.org/hinduism.htm>.

Religious tolerance. *Judaism* [online]. Poslední revize 16. 7. 2011, [cit. 2011-11-17]. Dostupné z: <http://www.religioustolerance.org/judaism.htm>.

Religious tolerance. *The religion of Islam* [online]. Poslední revize 5. 8. 2011, [cit. 2011-11-17]. Dostupné z: <http://www.religioustolerance.org/islam.htm>.

Sms translator. *Online překladatel* [online]. Poslední revize 3. 4. 2012, [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: <http://www.sms-translator.net/czech/cesky-arabsky-preklad.php>

TOPINKA, Daniel. Ministerstvo vnitra České republiky. *Integrace muslimů* [online]. Poslední revize 2007, [cit. 2011-10-15]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2007/integrace_muslimu.pdf.

Youtube. *Islam will take over the world in 50 years* [online]. Poslední revize 2009, [cit. 2011-11-02]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=0HTSwUig2-0&feature=related>.

7 Seznam obrázků, tabulek, grafů a příloh

Obrázky

Obr. č. 1 – Návrh loga integračního procesu muslimů do české společnosti	59

Tabulky

Tab. č. 1 – Míra porodnosti.....	22
Tab. č. 2 – Znalosti o islámu.....	39
Tab. č. 3 – Zájem o existenci muslimů	41
Tab. č. 4 – Důvěryhodnost získaných informací	43
Tab. č. 5 – Charakter získaných informací	44
Tab. č. 6 – Působivost muslimů	45
Tab. č. 7 – Nejčastější místo kontaktu s muslimy	46
Tab. č. 8 – Osobní zkušenosti s muslimy	47
Tab. č. 9 – Tvrzení	48
Tab. č. 10 – Možnost integrace muslimů	50
Tab. č. 11 – Představa integrace	52
Tab. č. 12 – Volba besed či přednášek	54
Tab. č. 13 – Zaměstnání.....	57
Tab. č. 14 – Finanční plán cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců třetích zemí na území Jihomoravského kraje	61

Grafy

Graf č. 1 – Věk.....	36
Graf č. 2 – Nejvyšší dosažené vzdělání	36
Graf č. 3 – Náboženské vyznání	37
Graf č. 4 – Kraj	37
Graf č. 5 – Co se Vám vybaví pod pojmem islám?	38
Graf č. 6 – Co vše víte o islámu?	39
Graf č. 7 – Další znalosti respondentů o islámu	40
Graf č. 8 – Zajímáte se o existenci muslimů a o problematiku s nimi spojenou?	41
Graf č. 9 – Čerpání informací	42
Graf č. 10 – Věříte těmto informacím?	43
Graf č. 11 – Charakter získaných informací	44

Graf č. 12 – Jak na Vás muslimové působí?.....	45
Graf č. 13 – Nejčastější místo kontaktu s muslimy	46
Graf č. 14 – Osobní zkušenosti s muslimy	47
Graf č. 15 – Souhlas s následujícím tvrzením	48
Graf č. 16 – Kladné stránky islámu	49
Graf č. 17 – Je podle Vás možná integrace muslimů do naší (evropské) společnosti?	50
Graf č. 18 – Je podle Vás možná integrace muslimů do naší společnosti (z hlediska kontaktu)?	51
Graf č. 19 – Představa integrace	52
Graf č. 20 – Porovnání změny zájmu o islám.....	53
Graf č. 21 – Uvítali byste besedy či přednášky v blízkosti Vašeho bydliště, zaměřené na islám, kde byste získali více informací o muslimech?.....	55
Graf č. 22 – Představa o besedách či přednáškách	56
Graf č. 23 – Zaměstnali byste muslima či muslimku ve svém podniku?	57
Graf č. 24 – Osobní názor na muslimy	58

Přílohy

Příloha č. 1 – Pět pilířů islámu

Příloha č. 2 – Úvod k praktické části a vysvětlení odborných pojmů v ní používaných

Příloha č. 3 – Výsledky a zpracování kvalitativního výzkumu

Příloha č. 4 – Dotazník

8 Přílohy

Příloha č. 1 – Pět pilířů islámu

Muslimové jsou povinni dodržovat pět pilířů islámu chápaných jako soubor rituálních povinností, které muslimy spojují ve společenství. Patří mezi ně šaháda, salát, zakát, saum a hadža.

Šaháda v překladu znamená vyznání víry. Muslim v šahádě uznává jediného Boha a Muhammada jako Posla božího. Muslimem se člověk stává právě v okamžiku, kdy pronese šahádu. Přesné znění šahády je: „*Vyznávám se, že není boha kromě Boha a vyznávám se, že Muhammad je Posel boží*“ (Warren, 2006, s. 152). K tomuto vyznání nepotřebuje muslim žádného zprostředkovatele, jak tomu je například u katolického křesťanství. Oproti tomu islám vyzdvihuje vztah člověka přímo s Bohem.

Druhým sloupem muslimovy víry je salát neboli modlitba. Modlitba je řízena přesnými instrukcemi. Před každou modlitbou muslim musí provést očistu, aby byly smyty nečistoty, se kterými se dostává muslim každodenně do kontaktu. Muslim se musí omýt vodou a pokud není k dispozici voda, očistí se hlínou či pískem. Při modlitbě se dostává muslim do osobního kontaktu s Bohem. Počet denních modliteb je pět a to ranní modlitba, polední, odpolední, večerní a noční. Tvář muslima je otočena při modlitbě k Mekce, jak je vysvětleno již výše. Modlitba muslimy sjednocuje a uvědomují si tak své jak duchovní, tak světské společenství, které často přerůstá i v mocenský boj.

Třetí místo zaujímá zakát, což znamená almužna. Zakát v dnešním islámu má přenesený význam, než tomu bylo při vzniku náboženství. Zakát říká, zda má muslim přebytek majetku, který nepotřebuje, měl by jej rozdat věřícím, kteří mají nedostatek. Tato pomoc byla ale časem státem pojata jako daň, kterou musí odvádět všichni, jejichž majetek přesáhne stanovenou hranici.

Saum, půst, je čtvrtým pilířem muslimovy víry. Vyzývá muslimy k očistě. Koná se v devátém měsíci islámského kalendáře, předčítají se během něj súry z koránu a muslimové se během tohoto období mají radovat, navzájem se navštěvovat a být k sobě milí. Zkrátka toto období je obdobím harmonie (Warren, 2006, s. 152-166).

Posledním pilířem muslimovy víry je hadždž neboli pouť do Mekky, která je vysvětlena v kapitole Vznik islámu, proto pouť nebude znovu rozebírána.

Příloha č. 2 – Úvod k praktické části a vysvětlení odborných pojmů v ní používaných

V letech 2006 až 2007 v České republice proběhl výzkum na téma integrace muslimů do České republiky. Objednavatelem výzkumu bylo Ministerstvo vnitra České republiky. Cílem výzkumu bylo poskytnout informace o průběhu začleňování muslimů do České republiky. Výzkum měl popsat překážky začleňování muslimů do různých sfér společnosti (Topinka, 2006/2007). Jelikož tento výzkum byl mířen na vnímání integrace z pohledu muslimů a byl velice kvalitní, nepovažuje se za nutné provádět opět stejný výzkum. Cílem praktické části bude tedy výzkum zaměřený na integraci muslimů z pohledu většinové společnosti. Zkrátka jak vnímá minoritu většinová společnost.

V této příloze jsou vysvětleny odborné výrazy, které jsou používány v praktické části v souvislosti s výzkumem.

Respondent

Za respondenta označujeme osobu, pro kterou je mířen např. dotazník. V našem případě je respondent dotazovaný, který se zúčastnil skupinového rozhovoru a dotazovaný, který se zúčastnil dotazníkového šetření.

Primární výzkum

Primárním výzkumem se rozumí výzkum, kdy dochází ke sběru nových informací v terénu. Tento výzkum je časově náročný. Primární výzkum se člení na výzkum kvalitativní a výzkum kvantitativní (FORET, 2008, s. 10).

Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum je druhem výzkumu, který umožňuje hlubší poznání respondentů. Základními technikami tohoto výzkumu jsou skupinové rozhovory a individuální hloubkové rozhovory. Kvalitativní výzkum je méně časově náročný, avšak pro malý počet respondentů nelze jeho výsledky zobecnit na celou populaci (FORET, 2008, s. 15).

Kvantitativní výzkum

Kvantitativní výzkum zkoumá rozsáhlý počet respondentů a jeho výsledky lze zobecnit na celou populaci. Technikami kvantitativního výzkumu jsou osobní rozhovory, pozorování, písemné dotazování a experimenty (FORET, 2008, s. 15).

Proměnná

Proměnná neboli znak je nástroj, pomocí kterého zjišťujeme vlastnosti jednotek souboru. V případě písemného dotazování bude znakem položená otázka (FORET, 2008, s. 77).

Kategorizace

Proces kategorizace vymezuje přesné varianty odpovědí u proměnných (otázek). Používá se především u otevřených otázek, kdy se nejprve vypíší odpovědi a z nich se vyberou nejčastější, které budou sloužit právě jako varianty odpovědí u položené otázky (FORET, 2008, s. 80).

Neagregovaná data

Neagregovaná data jsou prvotní informace, které získáme přímo od respondentů. Jsou to původní údaje, které nejsou statisticky zpracovány.

Reprezentativita vzorku

„Reprezentativita zkoumaného vzorku znamená shodu vybraných základních identifikačních údajů s hodnotami stejných znaků celého základního souboru (FORET, 2008, s. 67). Čím více jsou tyto hodnoty shodné, tím více je vzorek reprezentativní a lze jeho závěry zobecnit na celou populaci. Toto vysvětlení reprezentativity se používá při tzv. kvótním výběru, kdy se snažíme získat zmenšeninu základního souboru. V následujícím výzkumu však u dotazníků nebyl zvolen kvótní výběr, nýbrž samovýběr. V tomto případě je vzorek reprezentativní, pokud je návratnost dotazníků alespoň 80%.

Operacionalizace

Operacionalizace je proces, pomocí kterého rozkládáme problém na jeho stále konkrétnější stránky, které jsou pro stanovený výzkum důležité (FORET, 2008, s. 31). Pomocí operacionalizace tedy dospějeme k vytvoření proměnných (otázek), které nás zajímají.

Otevřená otázka

Otevřenou otázkou se rozumí otázka, u které nejsou uvedeny varianty odpovědí, respondent odpovídá podle svého uvážení.

Uzavřená otázka

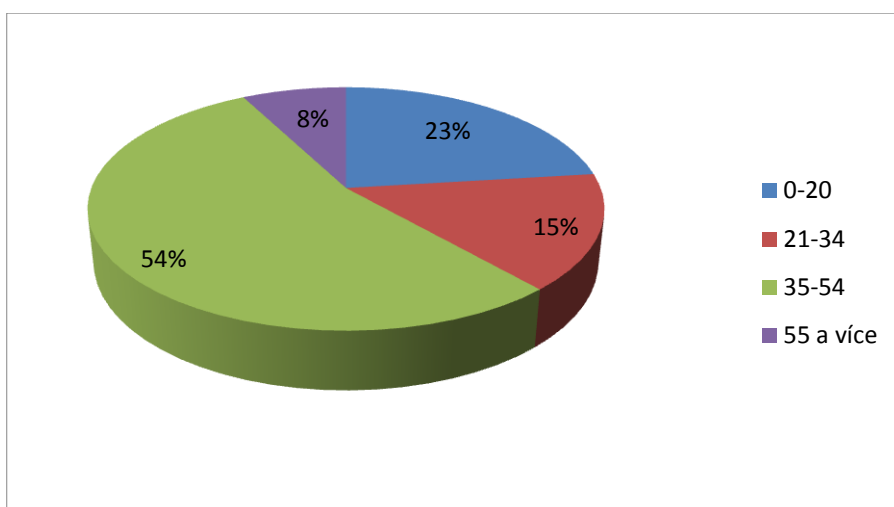
Uzavřená otázka nabízí varianty odpovědí, ze kterých si respondent vybírá.

Příloha č. 3 – Výsledky a zpracování kvalitativního výzkumu

Identifikačními údaji u kvalitativního výzkumu byl zvolen věk, vzdělání, kraj a náboženské vyznání. Složení účastníků kvalitativního výzkumu je zobrazeno v následujících čtyřech grafech.

Graf č. 1 odráží věkovou strukturu respondentů. Nejpočetnější skupinou respondentů byli občané ve věku od 35 do 54 let, kteří byli zastoupeni z 54 %. Naopak nejméně účastníků patřilo do skupiny od 55 let, kde účast byla pouze 8%.

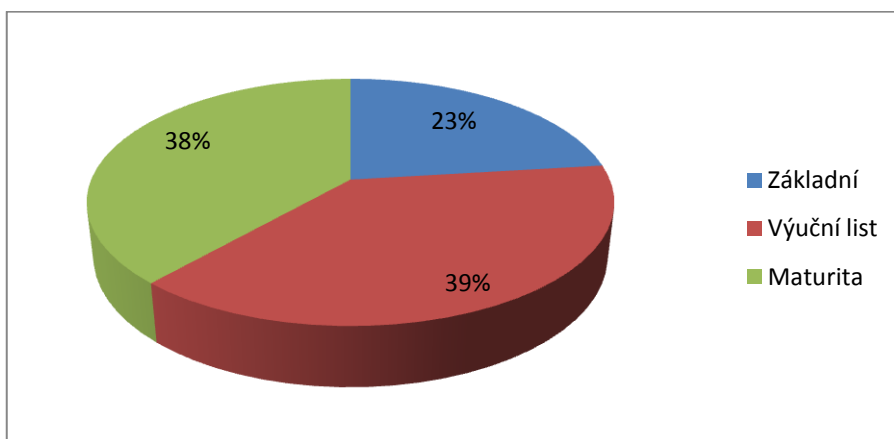
Graf č. 1 – Věkové složení respondentů

Zdroj: Práce autora

Nejvyšší dosažené vzdělání bylo téměř vyrovnané. Počet respondentů s výučním listem byl 39%, počet respondentů s maturitou zaujímal pouze o procento méně.

Graf č. 2 – Nejvyšší dosažené vzdělání

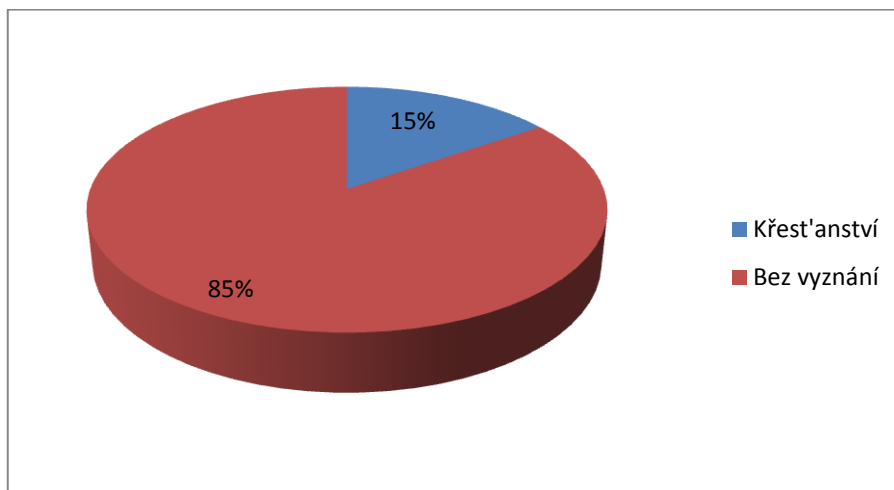

Zdroj: Práce autora

Co se týče trvalého bydliště, pak všech 100 % účastníků skupinového rozhovoru pocházelo z Jihomoravského kraje.

Následující graf udává přehled o náboženském vyznání respondentů. Naprostá většina, což představuje 85 %, se nehlásí k žádnému náboženství, ostatních 15 % jsou křesťané.

Graf č. 3 – Náboženské vyznání

Zdroj: Práce autora

Nyní budou jednotlivě probrány otázky, které se kladly účastníkům skupinového rozhovoru. Každá otázka je prezentována grafem, na kterém jsou vyhodnoceny odpovědi respondentů. Pouze v případě, že u respondentů nastala 100% shoda v odpovědi, není graf uveden. Následně byla provedena kategorizace, z odpovědí respondentů byly vygenerovány ty nejčastější a právě ty budou upotřebeny ve druhé fázi výzkumu jako varianty volby proměnných v dotazníku.

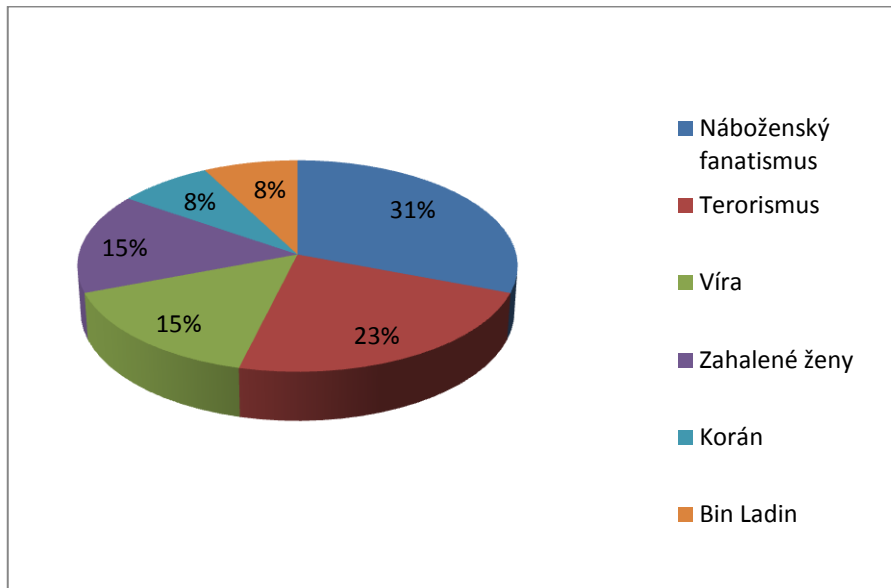
Otázka číslo 1 – Co se Vám vybaví pod pojmem islám?

Před předložením této otázky bylo respondentům sděleno, že je důležitý první impuls jejich myšlení. To znamená, aby nepřemýšleli a odpověděli první výrok, který je v této souvislosti ihned napadne.

Po položení první otázky respondenti uváděli tyto odpovědi: Náboženský fanatismus, terorismus, víra, zahalené ženy, korán, Bin Ladin. Z těchto odpovědí měl největší zastoupení, a to z 31 %, náboženský fanatismus. Druhou nejčastější odpovědí byl terorismus s 23 %. Naopak pouze 8 % respondentů má islám spojený s koránem. Z těchto výsledků vyplývá, že občané nemají islám spojený s jeho tradičními hodnotami, ale naopak

se subjektivními myšlenkami, které v podstatě získali prostřednictvím někoho nebo něčeho jiného.

Graf č. 4 – Co se Vám vybaví pod pojmem islám?

Zdroj: Práce autora

Při zodpovídání této otázky se nevyskytly žádné problémy, naopak byly získány kvalitní odpovědi. Pouze odpověď „Bin Ladin“ nebyla ohodnocena jako kvalitní, jelikož respondent velice dlouho přemýšlel nad svou odpovědí. Konečná podoba první proměnné potřebná pro druhou fázi výzkumu je následující:

1. Co se Vám vybaví pod pojmem islám?

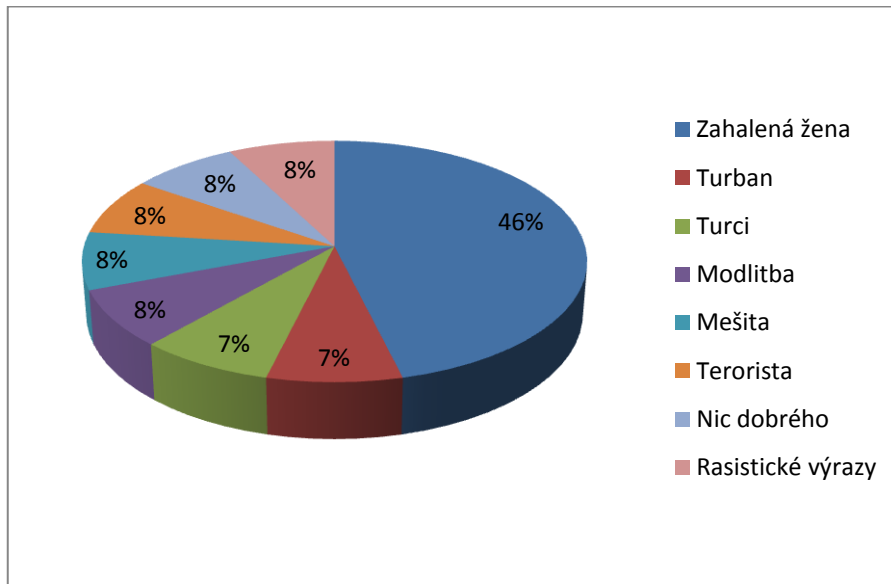
- Véra
- Korán
- Zahalené ženy
- Terorismus
- Náboženský fanatismus
- Jiná odpověď.....

Otázka číslo 2 – Co se Vám vybaví pod pojmem muslim?

Princip otázky byl stejný jako u první - zodpovědět na první impuls. Respondenti odpovídali následovně: Zahalená žena, turban, Turci, modlitba, mešita, terorista. Vyskytovaly se i odpovědi typu „nic dobrého“ či výrazy, které lehce souvisely s rasismem, proto nebudou prezentovány. Nejvíce, 46 %, respondentů odpovědělo, že pod pojmem

„muslim“ si představují zahalenou ženu. Ostatní odpovědi byly velice pestré a v malém zastoupení.

Graf č. 5 – Co se Vám vybaví pod pojmem muslim?

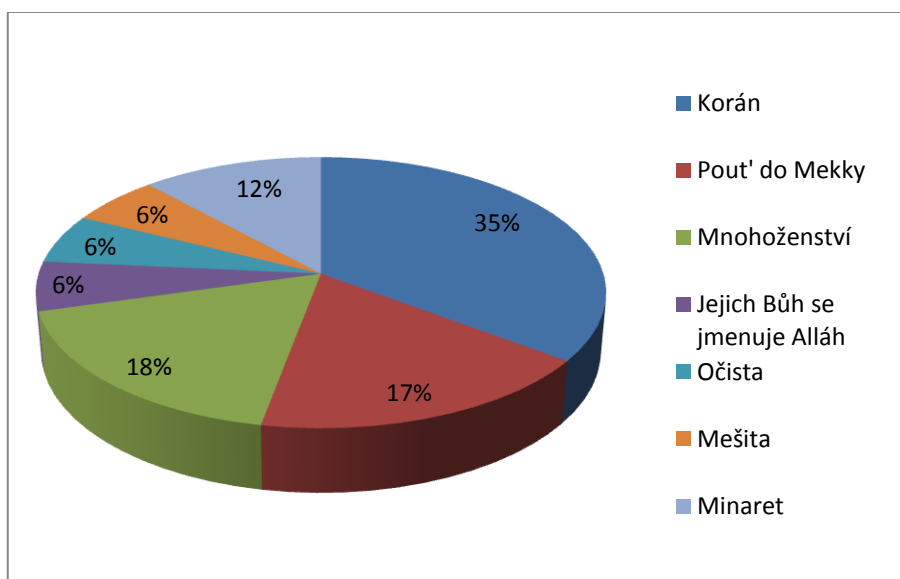
Zdroj: Práce autora

U této otázky respondenti více přemýšleli. I když odpovědi byly převážně odlišné než u otázky č. 1, bylo patrné, že pro většinu respondentů otázka „Co se Vám vybaví pod pojmem islám“ a otázka „Co se Vám vybaví pod pojmem muslim“ je totožná. Proto tato otázka nebude ve druhé fázi výzkumu použita.

Otázka číslo 3 – Co vše víte o islámu?

V odpovědích této otázky byla požadována fakta, nikoliv subjektivní pocity či názory, což bylo respondentům před položením otázky zdůrazněno. Zvláštní bylo, že respondenti na tuto otázku odpovídali pouze jednoslovně: Korán, mnohoženství, pouť do Mekky, očista, mešita, minaret. Zazněla pouze jedna celistvá odpověď a to: „Jejich Bůh se nazývá Alláh.“ Také bylo zajímavé, že každý respondent uvedl pouze jeden znak islámu, i když měli sdělit vše, co o tomto náboženství ví. Nejvíce respondentů, 35 %, ví, že existuje v islámu korán, 17 % respondentu ví, že se podniká pouť do Mekky.

Graf č. 6 – Co vše víte o islámu?

Zdroj: Práce autora

Ve výše zmíněné větě je uvedeno, že respondenti vědí o koránu a Mekce. Avšak tyto rysy přesně nedefinovali, proto odpovědi nelze považovat za příliš kvalitní. Také bylo patrné, že respondenti byli zaskočeni, jakmile otázka vyžadovala jejich znalosti, nikoli subjektivní názory. Je možné, že právě z tohoto důvodu si nedokázali vybavit, co vše o koránu ví a co jisté znaky znamenají. Z tohoto důvodu se jako varianty odpovědí do dotazníku vloží celé věty, kde lidé budou moci označit, co skutečně ví a dále bude následovat třetí otázka, která bude doplňující a nepovinná, kde lidé budou moci vyjádřit své další znalosti. Tato volba zapůsobí lépe na lidskou psychiku. V otázce s variantami si jistě něco vybaví a v následující otázce již nebudou mít pocit, že nic neví, pokud ji nevyplní. Konečná podoba v dotazníku ve druhé fázi výzkumu bude tedy následující:

2. Co vše víte o islámu? (Je možné označit více odpovědí)

- Prorok se nazývá Muhammad
- Stoupenec islámu se nazývá muslim
- Muslim by měl alespoň jednou za život podniknout pout' do Mekky
- Svatá kniha islámu se nazývá Korán

3. Víte ještě nějaká další fakta o islámu? (Nepovinná otázka)

Otázka číslo 4 – Zajímáte se o existenci muslimů a o problematiku s nimi spojenou?

Po položení této otázky se od všech respondentů ozvala jednotná odpověď, která zněla „ne“. Proto otázka není prezentována grafem. Toto je první okamžik, kdy varianty odpovědí do dotazníku nebyly ani z části vybrány podle odpovědí respondentů. Z důvodu, který je logický - nelze použít pouze možnost „ne“ jako variantu odpovědi. Konečná podoba této otázky do dotazníku vypadá tedy následovně:

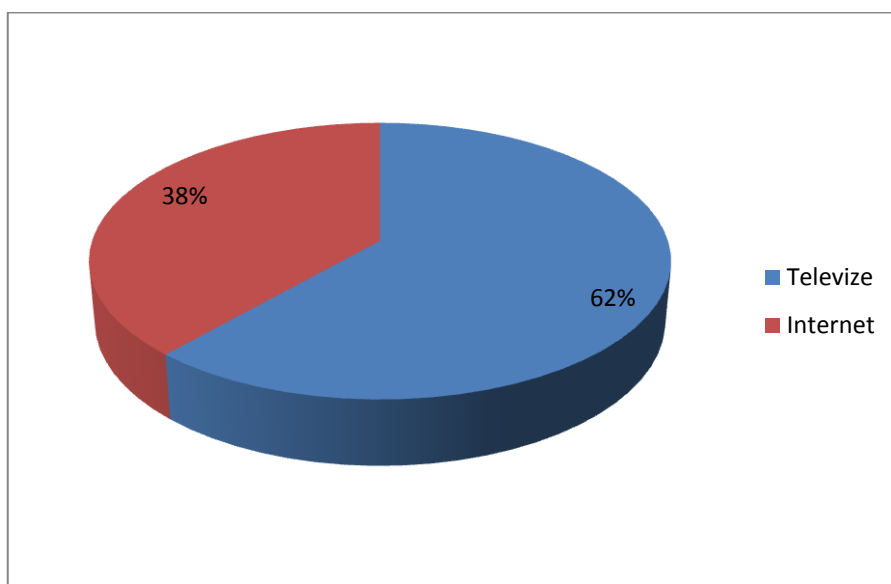
4. Zajímáte se o existenci muslimů a o problematiku s nimi spojenou?

- Ano
- Částečně ano
- Ne

Otázka číslo 5 – Odkud se dozvídáte převážně informace o islámu?

U této otázky se respondenti shodli, že nejvíce informací se dozívají v médiích. Tato odpověď nebyla akceptovatelná, protože nebyla konkrétní a právě konkrétnost hrála v této otázce důležitou roli. Respondenti byli proto poté požádáni, aby odpověděli, ze kterého druhu média se tyto informace dozívají nejčastěji. Graf č. 7 uvádí, že 62 % respondentů, což je nejvíce, se informace dozívá převážně z televize a zbylých 38 % se informace dozívá převážně z internetu.

Graf č. 7 – Odkud se dozíváte převážně informace o muslimech?

Zdroj: Práce autora

Respondenty skupinového rozhovoru si nyní rozdělíme do dvou skupin:

- Mladší (0 – 34 let),
- starší (35 let a více).

Účelem této klasifikace je zjistit vztah mladší a starší skupiny k technologiím. Je známo, že mladší generace využívá internet častěji. Proto se podíváme, jak to mají účastníci našeho skupinového rozhovoru. Výsledky prezentuje níže tabulka č. 1.

Výsledky jsou jednoznačné a lze tvrdit, že i účastníci našeho výzkumu potvrzují onu teorii o využívání internetu. Celých 100 % účastníků věkově mladších se informace o muslimech dozvídá z internetu, kdežto u starších je tomu přesně naopak – 100 % se dozvídá informace o muslimech z televize. Pokud se znovu podíváme výše na graf č. 7, vidíme, že informace z internetu se dozvídá 38 % respondentů. Jelikož z tabulky je ale patrné, že z internetu čerpají pouze mladší, pak závěr je takový, že do 38 % zapadají všichni mladší respondenti a 62 % představuje všechny starší respondenty.

Tabulka č. 1 – Získávání informací o muslimech a islámu

Věková Skupina	Odkud se dozvídáte převážně informace o muslimech a islámu?		n _i
	Internet	Televize	
Mladší	100 %	0 %	100 %
Starší	0 %	100 %	100 %
n _j	50 %	50 %	100 %

Zdroj: Práce autora

I v této otázce bude dotazník obohacen o další varianty výběru. Konečná podoba otázky:

5. Odkud se dozvídáte převážně informace o muslimech?

- Internet
- Televize
- Tisk
- Z blízkého okolí (přátelé, rodina, zaměstnání)
- Jiná odpověď.....

Otázka číslo 6 – Věříte těmto informacím?

Na tuto otázku respondenti opět odpověděli jednotně. 100 % respondentů informacím o muslimech, které se dozvídají z médií, spíše věří. Proto otázka opět není prezentována grafem. Varianty odpovědí do dotazníku byly i v této otázce doplněny. Tato otázka tedy bude do dotazníku použita v následující podobě:

6. Věříte těmto informacím?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

Otázka číslo 7 - Jsou tyto informace převážně pozitivní či negativní?

Pro všech 100 % zúčastněných jsou informace získané prostřednictvím médií převážně negativní. Otázka opět není doplněna grafem.

Přestože pro všechny respondenty jsou informace o muslimech získávané médii negativní, tak jeden respondent upozornil na chybu zadání otázky, za což mu bylo poděkováno. Konkrétněji, respondent upozornil, že informace nemusí být pouze pozitivní či negativní, ale mohou být také neutrální. Chyba byla následně upravena, otázka předělána a nová dotazníková verze je:

7. Tyto informace jsou převážně:

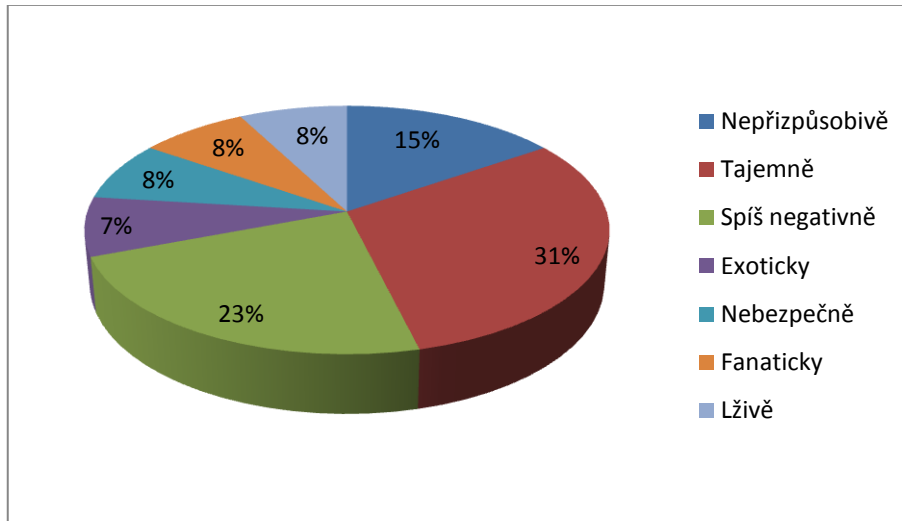
- Pozitivní
- Negativní
- Neutrální

Otázka číslo 8 – Jaké máte osobní zkušenosti ze setkání s muslimy, jak na Vás působí?

Respondenti odpovídali, jak na ně muslimové působí, ale přesto nerespektovali první část věty, která říká, že mají mít s muslimy osobní zkušenosti. Ukázalo se, že tato otázka je tedy velice špatně zkonstruována, protože části této věty si odporují. Proto tato otázka není zpracována ani uvedena v dotazníku. Zkrátka není kvalitní. Proto byla původní otázka rozdělena na dvě nové otázky: „Jaké jsou Vaše osobní zkušenosti ze setkání s muslimy,“

kteřá je přesunuta za otázku č. 9 a „Jak na Váš muslimové působí,“ kteřá zaujme nynější místo. Na respondenty muslimové působí velmi individuálně. Nejvíce respondentů, to je 31 %, se vyjádřilo, že na ně muslimové působí tajemně, na 23 % působí muslimové spíše negativně a pro 15 % respondentů jsou muslimové nepřizpůsobiví.

Graf č. 8 – Jak na Váš muslimové působí?

Zdroj: Práce autora

Z počáteční komplikované, nekvalitní otázky byla pro dotazník vygenerována zcela nová:

8. Jak na Váš muslimové působí? (Zvolte maximálně dvě možnosti)

- Exoticky
- Tajemně
- Nepřizpůsobivě
- Spíše pozitivně
- Spíše negativně

Otázka číslo 9 – Dostáváte se s muslimy do kontaktu?

Tato otázka byla první, kde byly respondentům předloženy i varianty odpovědí, ze kterých měli jednu zvolit. Varianty byly následující: V zaměstnání, ve škole, v místě svého bydliště, na jiném místě, nedostávám se s muslimy do kontaktu. I v nynější otázce se všech 100% respondentů se nedostává s muslimy do kontaktu. S variantami odpovědí se nevyskytl žádný problém a jelikož byla zahrnuta do odpovědi i úniková varianta typu „na jiném místě,“ pak se nepředpokládá, že by v dotazníku mohl nastat problém nalézt

vyhovující odpověď a celá proměnná je tudíž považována za kvalitní. Pouze proměnná nebude v dotazníku kladena jako otázka, nýbrž jako věta:

9. S muslimy se dostáváte do kontaktu nejčastěji:

- V zaměstnání
- Ve škole
- V místě svého bydliště
- Na jiném místě
- Nedostávám se s muslimy do kontaktu

Nyní je místo pro otázku, která vznikla předěláním původní otázky č. 8, která v dotazníku bude prezentována následovně:

10. Jaké jsou Vaše osobní zkušenosti z těchto setkání?

- Pozitivní
- Spíše pozitivní
- Spíše negativní
- Negativní
- Neutrální

V dotazníku budou respondenti upozorněni, že na tuto otázku odpovídají pouze v případě, že jsou s muslimy v kontaktu.

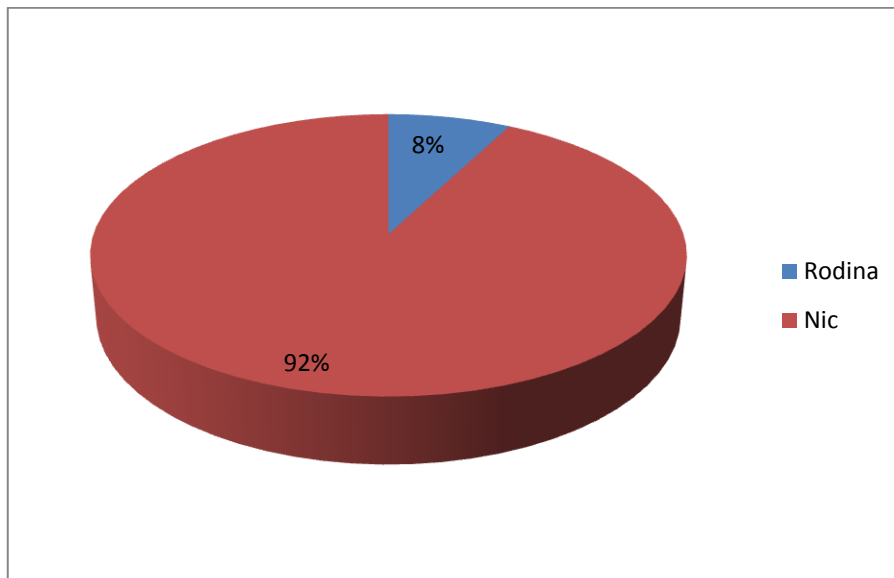
Otázka číslo 10 – Vadí Vám něco na muslimech? Pokud ano, co?

Ukázalo se, že otázka není vhodně zvolená, protože přímo její nadpis podněcuje respondenty k negativnímu postavení vůči islámu, což si autor zásadně nepřeje, proto odpovědi respondentů nejsou ani prezentovány a otázka nebude zahrnuta ani do druhé fáze výzkumu. Místo této otázky bude položena respondentům otevřená otázka „Jaký je Váš osobní názor na muslimy,“ která již nemá negativní spád a je na každém jednotlivci, zda se vyjádří pozitivně či negativně. Tato otázka bude umístěna téměř na konci dotazníku.

Otázka číslo 11 – Co byste hodnotili jako pozitivní vlastnosti muslimů a islámu?

Většina respondentů, 92 %, se vůbec nezamyslela a ihned odpověděla „nic.“ Pouze 8 % uvedlo, že pro muslimy je velmi důležitá rodina.

Graf č. 9 – Kladná stránka islámu

Zdroj: Práce autora

Tazatel byl touto odpovědí znepokojen. Očekával, že se u této otázky respondenti zamyslí. Jelikož se tak nestalo, bude v dotazníku tato otázka rozdělena na další dvě otázky – jedenáctou a dvanáctou.

11. otázka v dotazníku sama nabídne nějaké varianty kladných vlastností, aby lidé, kteří nechtějí, nemuseli příliš přemýšlet. Pouze označí, se kterým tvrzením souhlasí. Konečná forma je následující:

11. Souhlasíte s některým z následujících tvrzení? (Označte maximálně 4 možnosti)

- Muslimové jsou velice soudržní
- Pro muslima je rodina na prvním místě
- Postavení muslimské ženy je zcela nevyhovující
- Muslimové porušují základní lidská práva
- Nesouhlasím s žádným tvrzením

12. otázka dotazníku zahrnuje jako variantu také odpověď respondentů. Pro dotazník se použije tedy následující verze:

12. Mohli byste vyjmenovat alespoň jednu kladnou stránku islámu?

-
- Nemohu si vzpomenout
- Dle mého názoru islám žádnou kladnou stránku nemá

Otázka číslo 12 – Je podle Vás možná integrace muslimů do naší (evropské) společnosti?

Respondenti se opět shodli a všech 100 % odpovědělo, že podle jejich názoru integrace muslimů do naší společnosti možná není. Při otázce, která byla položena takzvaně bokem, proč si myslí, že integrace možná není, odpovídali, že podle nich jsou muslimové nepřizpůsobiví (což si můžeme ověřit z grafu č. 8). Jelikož položená otázka neodhalila při skupinovém rozhovoru žádný problém, bude v dotazníku vypadat stejně, akorát se rozšíří varianty odpovědí. Bude tedy vypadat následovně:

13. Je podle Vás možná integrace muslimů do naší (evropské) společnosti?

- Ano
- Nevím
- Ne

Po této otázce byli respondenti seznámeni s videem, které charakterizuje výsledky jistého výzkumu o islámu.³ Seznámit respondenty s daty z videa bylo důležité pro kvalitní zodpovězení následujících otázek, které se týkají integrace.

Otázka číslo 13 – Z výzkumu, který jste zhlédli, vyplývá, že jistá situace nastane. Jak byste si tedy nyní integraci muslimů do naší společnosti představovali?

Respondenti dlouze přemýšleli. Nedokázali odpovědět. Pro tento případ byly předem nachystány tři pomocné varianty odpovědí, které jim byly sděleny:

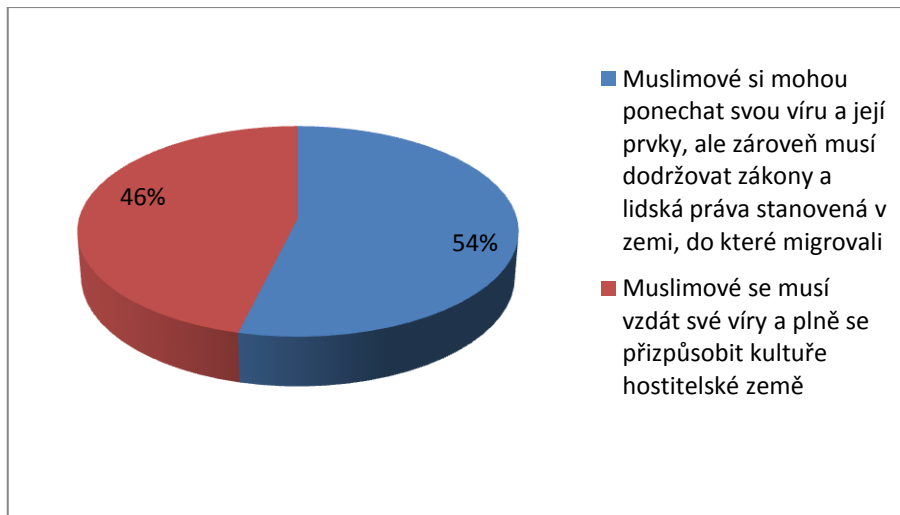
- Muslimové si mohou ponechat svoji víru a její prvky, ale zároveň musí dodržovat zákony a lidská práva stanovená v zemi, do které migrovali
- Muslimové se musí vzdát své víry a plně se přizpůsobit kultuře hostitelské země

³ Výsledky výzkumu z videa jsou ke zhlédnutí na straně 21

- Muslimové si mohou ponechat svou víru a všechny prvky s ní spojené bez omezení

Takovou pomoc respondenti nejspíš potřebovali, protože mezi sebou začali opět komunikovat. Jejich názory lze zhlédnout v grafu č. 10, ze kterého vidíme, že 54 % respondentů poté odpovědělo, že pro případnou integraci si muslimové mohou ponechat svou víru a její prvky, ale musí akceptovat zákony stanovené v hostitelské zemi.

Graf č. 10 – Představa o integraci

Zdroj: Práce autora

Varianty výběru se osvědčily, nenastal problém, proto do dotazníku bude pouze přeformulována proměnná, jelikož respondenti dotazníků nebudou mít možnost zhlédnout videozáznam. Konečná proměnná, použitá ve druhé fázi výzkumu, bude následující:

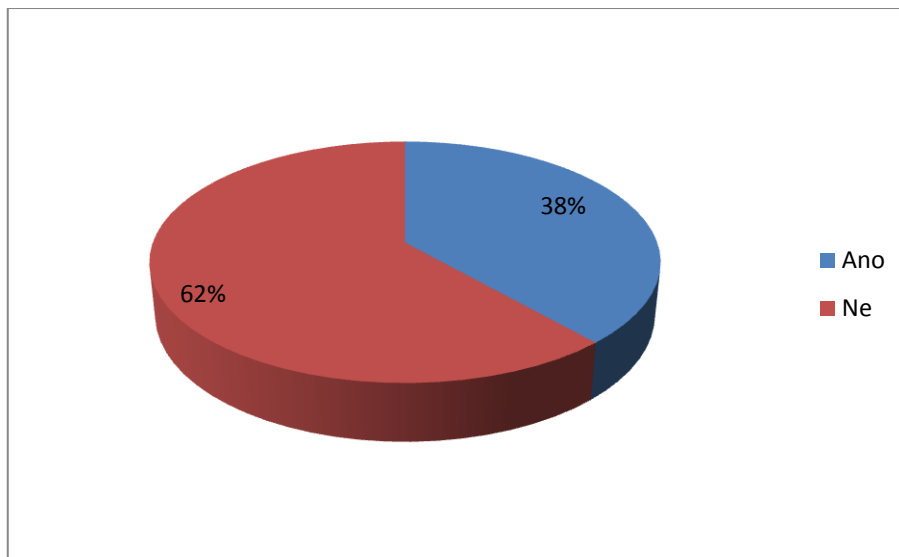
14. Z jistého výzkumu bylo zjištěno, že během několika let budou muslimové tvořit většinu imigrantů v Evropě. Integrace bude tedy nezbytně nutná. Jak byste si tuto integraci muslimů do naší společnosti představovali?

- Muslimové si mohou ponechat svoji víru a její prvky, ale zároveň musí dodržovat zákony a lidská práva stanovená v zemi, do které migrovali
- Muslimové se musí vzdát své víry a plně se přizpůsobit kultuře hostitelské země
- Muslimové si mohou ponechat svou víru a všechny prvky s ní spojené bez omezení

Otázka číslo 14 – Jestliže je patrné, že se muslimové stanou našimi spoluobčany, změnili byste svůj zájem o islám, abyste se dozvěděli více informací o tomto náboženství v zájmu úspěšnější integrace?

Po zhlédnutí videa respondenti mnohem více přemýšleli a názor na integraci někteří z nich přehodnotili. 38 % respondentů by přehodnotilo svůj zájem o islám, aby se o tomto náboženství dozvědělo více informací, zbylých 62 % respondentů by svůj názor nezměnilo a o islámu se více informací dozvědět nechtějí. Tento jen můžeme zhlédnout v grafu č. 11.

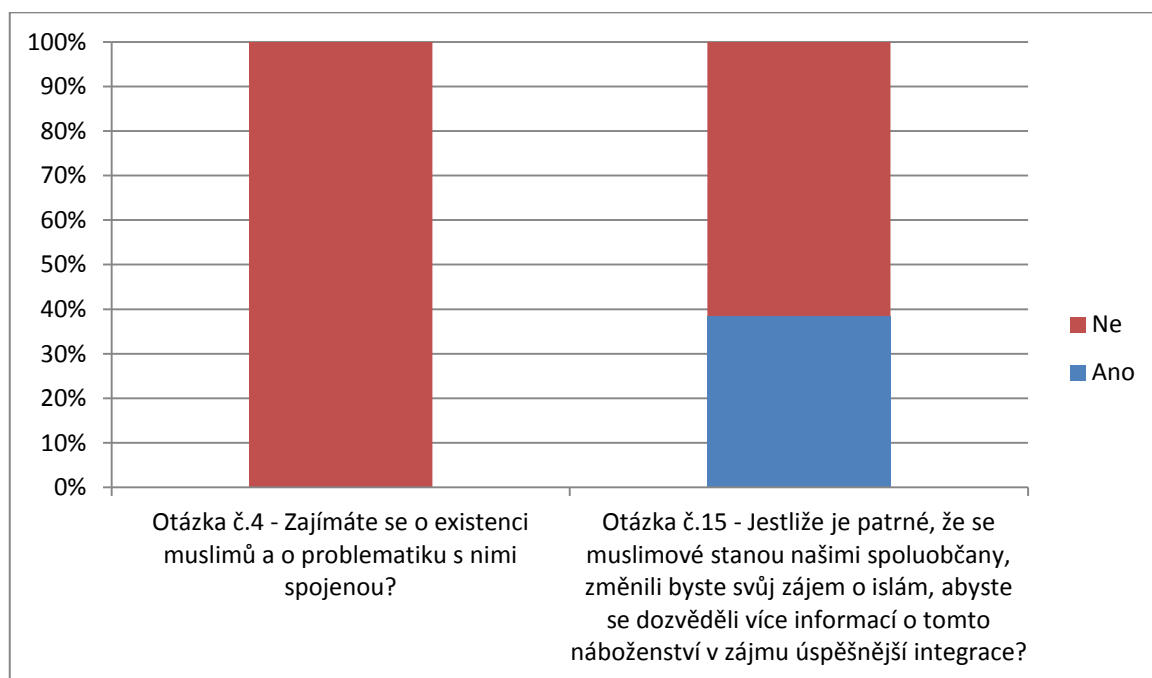
Graf č. 11 – Zvýšení zájmu o islám po zhlédnutí videozáznamu

Zdroj: Práce autora

V grafu č. 12 je porovnání odpovědí nynější otázky a otázky č. 4. Graf zachycuje změnu odpovědí respondentů v závislosti na zhlédnutém videozáznamu. Z grafu vidíme, že původně o islám nemělo zájem 100 % respondentů, ale po seznámení s videozáznamem se o islám začalo zajímat 38 % respondentů a to z důvodu, aby integrace muslimů k nám do společnosti byla úspěšnější.

Graf č. 12 - Porovnání

Zdroj: Práce autora

Otázka nepředstavovala pro respondenty žádný problém, tudíž bude shodně zahrnuta do druhé fáze výzkumu. Její forma bude následující:

15. Jestliže je patrné, že se muslimové stanou našimi spoluobčany, změnili byste svůj zájem o islám, abyste se dozvěděli více informací o tomto náboženství v zájmu lepší integrace?

- Ano
- Ne
- Nevím

Otázka číslo 15 – Uvítali byste semináře zaměřené na islám, kde byste získali více informací o muslimské komunitě?

Na tuto otázku odpovídali pouze respondenti, kteří by změnili svůj zájem o islám. Respondenti uvedli, že semináře jsou špatně zvolenou volbou, lepší podle nich budou besedy či přednášky. Všech 100 % respondentů, kteří by změnili svůj zájem o islám, by přednášky či besedy uvítali. Otázka opět není prezentována grafem.

Na připomínku respondentů byla otázka přeformulována a do dotazníku postoupila v následující verzi:

16. Uvítali byste besedy či přednášky v blízkosti Vašeho bydliště zaměřené na islám, kde byste získali více informací o muslimské komunitě?

- Ano
- Ne
- Nevím

Otázka číslo 16 – Jak byste si tyto besedy či přednášky představovali?

Na tuto otázku odpovídali pouze respondenti, kteří by přednášky či besedy uvítali. K otázce nebyly přiloženy žádné odpovědi, protože bylo důležité zjistit přímo z úst respondentů, jak by si tyto semináře představovali. Struktura přednášek by podle respondentů měla být následující: Mělo by být více přednášek a každou by vedl někdo jiný, dále by bylo vhodné, aby přednášející byli jak muslimové, tak zástupci většiny – na tomto se shodlo 100 % respondentů. Z grafu č. 13 poté vidíme, že ze 100 % respondentů by 33 % uvítalo, aby přednášky byly zdarma a dalších 67 %, aby byly přednášky v blízkosti jejich bydliště.

Graf č. 13 – Představa o přednáškách

Zdroj: Práce autora

Z odpovědí respondentů byly vytvořeny varianty odpovědí pro dotazník. Některé varianty byly doplněny. Konečná podoba pro druhou fázi výzkumu je tedy:

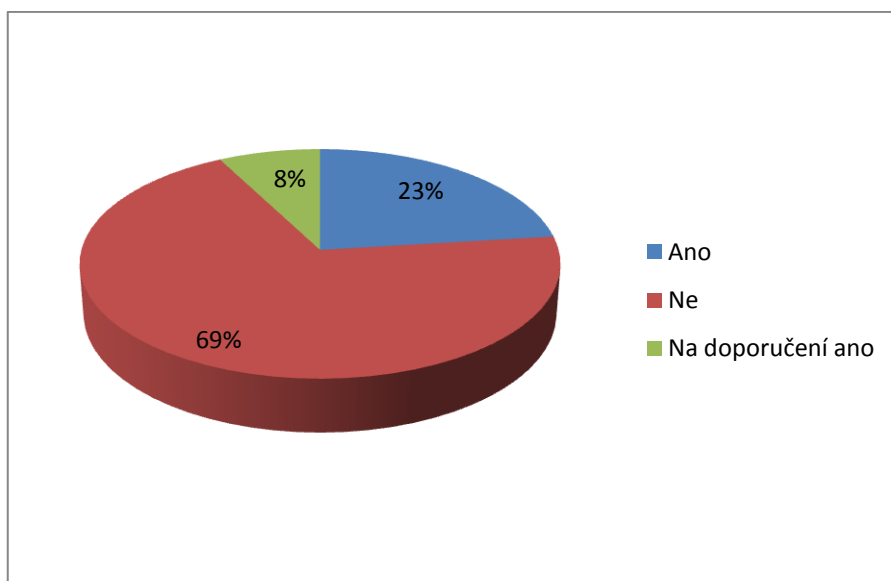
17. Jak byste si tyto besedy či přednášky představovali? (Je možné označit více odpovědí)

- Více besed či přednášek a každou z nich by vedl jiný přednášející, abych získal(a) pohled na problematiku z více stran
- Přednášející budou pouze muslimové
- Přednášející budou pouze zástupci většiny
- Bylo by vhodné, kdyby přednášeli jak muslimové, tak i zástupci menšiny
- Vlastní nebo doplňující odpověď

Otázka číslo 17 – Zaměstnali byste muslima či muslimku ve svém podniku?

Tato otázka byla zvolena z důvodu, že se bakalářská práce zabývá integrací muslimů do naší společnosti, což znamená také sociální problematikou. Pokud jsou respondenti ochotni ulehčit integraci a dozvědět se více informací o muslimské komunitě, aby pochopili její chování, jsou také ochotni ji tu zaměstnat? Pokud se k nám muslimové mají začlenit, tak všeobecně pro seberealizaci je být zaměstnán důležité. Výsledky odpovědí respondentů však mohou znamenat problém při integračním procesu. Graf č. 14 poukazuje na skutečnost, že 69 % respondentů by člena muslimské komunity nezaměstnalo. Zdůrazňovali však, že toto rozhodnutí není z důvodu rasismu, ale z důvodu míry nezaměstnanosti rodného obyvatelstva. Proto chtějí nabídnout v první řadě zaměstnání rodnému obyvatelstvu.

Graf č. 14 – Zaměstnali byste muslima či muslimku ve svém podniku?

Zdroj: Práce autora

Otázka nevykazala žádnou chybu, proto bude do dotazníku zahrnuta ve stejné podobě. Pouze do varianty odpovědí se přidá úniková možnost „nevím“. Dotazníková verze je tedy následující:

18. Zaměstnali byste muslima či muslimku ve svém podniku?

- Ano
- Ne
- Na doporučení ano, jinak ne
- Nevím

19. Jaký je Váš osobní názor na muslimy? (Nepovinná otázka)

Příloha č. 4 – Dotazník

DOTAZNÍK

Vážení respondenti,

V rámci zpracování bakalářské práce na téma „Náboženství ve společnosti – přístup a řešení sociální problematiky v islámu“ se na Vás obracím s prosbou o vyplnění tohoto krátkého dotazníku. V současné době se stále více projednává otázka integrace muslimů k nám do společnosti. Jak by měla být integrační politika nastavena? Opravdu se síla islámu šíří takovou rychlostí? Vyjádřete, prosím, i Vy svůj názor na tuto problematiku.

Následující dotazník je zcela anonymní. Zjištěná data mají odpovědět na otázky týkající se integrace muslimů do naší společnosti. Přesněji řečeno budou zjišťovat Váš názor na muslimy, poznatky o islámu a poté Vaše představy o společném soužití.

Vyplněný dotazník si osobně vyberu ve stanovený termín.

Dotazník obsahuje otázky uzavřené i otevřené. U uzavřených otázek vybranou variantu označte křížkem, pokud bude možné označit více variant - označte pořadí výběru. Jestliže však nebudete vyzváni, označte pouze jednu odpověď. U otevřených otázek Vás žádám o absolutní upřímnost.

Předem Vám děkuji za ochotu a spolupráci,

Jitka Stašková, studentka 3. ročníku Soukromé vysoké školy ekonomické, oboru Ekonomika veřejné správy a sociálních služeb.

NÁBOŽENSTVÍ VE SPOLEČNOSTI – PŘÍSTUP A ŘEŠENÍ SOCIÁLNÍ PROBLEMATIKY V ISLÁMU:

1. Co se Vám vybaví pod pojmem islám?

- Víra
- Korán
- Zahalené ženy
- Terorismus
- Náboženský fanatismus
- Jiná odpověď

2. Co vše víte o islámu? (Je možné označit více odpovědí)

- Prorok se nazývá Muhammad
- Svatá kniha islámu se nazývá Korán
- Muslim by měl alespoň jednou za život podniknout pouť do Mekky
- Stoupenec islámu se nazývá muslim

3. Víte ještě nějaká další fakta o islámu? (Nepovinná otázka)

4. Zajímáte se o existenci muslimů a o problematiku s nimi spojenou?

- Ano
- Částečně ano
- Ne

5. Odkud se dozvídáte převážně informace o islámu?

- Internet
- Televize
- Tisk
- Z blízkého okolí (přátelé, rodina, zaměstnání)
- Jiná odpověď

6. Věříte těmto informacím?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

7. Tyto informace jsou převážně:

- Pozitivní
- Negativní
- Neutrální

8. Jak na Vás muslimové působí? (Zvolte maximálně 2 možnosti)

- Exoticky
- Tajemně
- Nepřízpůsobivě
- Spíše pozitivně
- Spíše negativně

9. S muslimy se dostáváte do kontaktu nejčastěji:

- V zaměstnání
- Ve škole
- V místě svého bydliště
- Na jiném místě
- Nedostávám se s muslimy do kontaktu

Pokud se nedostáváte s muslimy do kontaktu, pokračujte, prosím, otázkou č.11.

10. Jaké jsou Vaše osobní zkušenosti z těchto setkání?

- Pozitivní
- Spíše pozitivní
- Spíše negativní
- Negativní
- Neutrální

11. Souhlasíte s některým z následujících tvrzení? (Označte maximálně 4 možnosti)

- Rodina je pro muslima na prvním místě
- Muslimové jsou velice soudržní
- Muslimové porušují základní lidská práva
- Postavení muslimské ženy je zcela nevyhovující
- Nesouhlasím s žádným tvrzením

12. Mohli byste vyjmenovat alespoň jednu kladnou stránku islámu?

-
- Nemohu si vzpomenout
- Dle mého názoru islám žádnou kladnou nemá

13. Je podle Vás možná integrace muslimů do naší (evropské) společnosti?

- Ano
- Nevím
- Ne

14. Z jistého průzkumu bylo zjištěno, že během několika let budou muslimové tvořit většinu imigrantů v Evropě. Integrace bude tedy nezbytně nutná. Jak byste si tuto integraci muslimů do naší společnosti představovali?

- Muslimové si mohou ponechat svoji víru a její prvky, ale zároveň musí dodržovat zákony a lidská práva stanovená v zemi, do které migrovali
- Muslimové se musí vzdát své víry a plně se přizpůsobit kultuře hostitelské země
- Muslimové si mohou ponechat svou víru a všechny prvky s ní spojené bez omezení

15. Jestliže je patrné, že se muslimové stanou našimi spoluobčany, změnili byste svůj zájem o islám, abyste se dozvěděli více informací o tomto náboženství v zájmu úspěšnější integrace?

- Ano
- Ne
- Nevím

Pokud jste odpověděli „ne“ nebo „nevím,“ pokračujte, prosím, otázkou č. 18.

16. Uvítali byste besedy či přednášky v blízkosti Vašeho bydliště zaměřené na islám, kde byste získali více informací o muslimské komunitě?

- Ano
- Ne
- Pokud by byly zdarma, pak bych se zúčastnil(a)
- I kdyby byly zdarma, tak bych neměl(a) zájem
- Nevím

17. Jak byste si tyto besedy či přednášky představovali? (Je možné označit více odpovědí)

- Více besed či přednášek a každou z nich by vedl jiný přednášející, abych získal(a) pohled na problematiku z více stran
- Přednášející budou pouze muslimové
- Přednášející budou pouze zástupci většiny
- Bylo by vhodné, kdyby přednášeli jak muslimové, tak i zástupci většiny
- Vlastní nebo doplňující odpověď

18. Zaměstnali byste muslima či muslimku ve svém podniku?

- Ano
- Ne
- Na doporučení ano, jinak ne
- Nevím

19. Jaký je Váš osobní názor na muslimy? (Nepovinná otázka)

20. Věk:

- 0-20
- 21-34
- 35-54
- 55 a více

21. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- Základní
- Výuční list
- Maturita
- VOŠ
- Vysokoškolské

22. Náboženské vyznání:

- Křesťanství
- Islám
- Buddhismus
- Hinduismus
- Bez vyznání
- Jiná odpověď

23. Kraj:

- Jihočeský
- Jihomoravský
- Karlovarský
- Královéhradecký
- Liberecký
- Moravskoslezský
- Olomoucký
- Pardubický
- Plzeňský
- Středočeský
- Ústecký
- Vysočina
- Zlínský
- Hlavní město Praha